

ESTUDI SOBRE L'ÚS SOCIAL DEL CATALÀ DELS ALUMNES NOUINGUTS DE L'INSTITUT MARTÍ L'HUMÀ

Curs acadèmic: 2013- 2014

Batxillerat: Humanístic

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	1
2. AGRAÏMENTS	6
3. MARC TEÒRIC	8
3.1 LA LLENGUA CATALANA	8
3.1.1 Situació de la llengua catalana.....	8
3.1.1.1 El català, la nostra llengua i els seus orígens	8
3.1.1.2 Distribució geogràfica del català.....	10
3.1.1.3 Situació de la llengua catalana a Europa	14
3.1.1.4 Situació de la llengua catalana al món	16
3.1.1.5 Marc català.....	17
3.1.1.6 La immersió i la submersió lingüística.....	21
3.1.1.7 La situació actual a les aules.....	24
3.1.1.8 L'atac al català	25
3.1.1.9 Breus reflexions sobre l'impuls a l'ús del català	27
3.1.1.10 Quin futur hi ha per a la llengua catalana ?	30
3.1.2 El bilingüisme	32
3.1.2.1 Tipus i classificacions.....	33
3.1.2.2 Raons que poden portar a un individu al bilingüisme...	35
3.1.2.3 Conseqüències del bilingüisme	36
3.1.2.4 Bilingüisme a Catalunya	37
3.1.2.5 Hi ha vida després del bilingüisme?	38

3.2 L'AULA D'ACOLLIDA.....	40
3.2.1 Funcionament de l'aula d'acollida	40
3.2.1.1 L'aula d'acollida en el centre educatiu.....	40
3.2.1.2 L'aula d'acollida en el Marc del Pla LIC.....	42
3.2.1.3 Formació i assessorament als centres amb aula d'acollida	46
3.2.1.4 Professionals que intervenen a l'aula d'acollida	48
3.2.1.5 Gestió de l'aula.....	50
3.2.1.6 L'evolució de l'aula d'acollida com a recurs	52
3.2.1.7 L'ús de les aules d'acollida.....	53
3.2.1.8 L'aula d'acollida a l'INS Martí i l'Humà	55
3.2.2 Aprenentatge del català per als alumnes nouvinguts	56
3.2.2.1 L'aprenentatge d'una nova llengua	57
3.2.2.2 Dificultats per a l'estudiant	61
 4. MARC PRÀCTIC	62
4.1 ÚS SOCIAL DEL CATALÀ DELS ALUMNES ESTRANGERS.....	62
4.1.1 Treball de camp de les enquestes.....	64
4.1.2 Enquestes i mostreig	66
4.1.3 Hipòtesis de les enquestes.....	70
4.1.4 Buidatge i interpretació dels gràfics	72
4.1.5 Conclusions sobre les enquestes	89
4.1.6 Entrevista.....	99

4.2 ÚS SOCIAL DEL CATALÀ DELS ALUMNES NOUINGUTS.....	106
4.2.1 Anàlisi sobre l'ús social del català en l'alumne nouvingut	107
4.2.1.1 Expressió oral.....	107
4.2.1.2 Expressió escrita	140
4.2.2 Entrevistes	143
4.2.2.1 Anàlisi i valoració de les entrevistes	162
 5. CONCLUSIONS DEL TREBALL DE RECERCA	164
 6. BIBLIOGRAFIA I NETGRAFIA	169
 7. ANNEXOS	173

“Un espectre recorre i obsedeix bona part de la societat catalana: l’espectre de la mort del català. (...) La condició d’aquestes llengües es pot entendre com la d’éssers-per-a-la-mort en el sentit que els seus parlants les parlen amb la consciència que desapareixen en un futur indeterminat però sempre proper (...). Les llengües minoritàries han de continuar vivint, no pas per aspirar a una vida eterna convertint-se en llengües fortes, útils i normals, sinó perquè es puguin continuar morint i perquè els seus parlants puguin continuar patint per la seva desaparició imminent. Per això, cal potenciar les llengües minoritàries per mantenir viva el que en podríem dir la seva mort asimptòtica, és a dir, el fet de veure com es van morint progressivament sense que tanmateix s’acabin de morir mai”.

EDGAR ILLAS

1. INTRODUCCIÓ

Ens hem parat mai a pensar què seria un país sense la seva pròpia llengua? O més aviat, què seria Catalunya sense la llengua catalana?

“Jo sempre espero que els qui aventuren la mort del català em diguin com hem de procedir. Si treballes en una central nuclear, hi ha un elaborat protocol per als casos d'emergència com n'hi ha en qualsevol centre de primària en cas d'incendi. Com hem d'actuar davant la desaparició del català? És que hi ha, potser, catàstrofe més gran?” -RUDOLF ORTEGA¹

M'agradaria que aquest treball ajudés a entendre com de complex i important resulta la curació, la utilització i l'estimació constant d'una llengua per tal que aquesta no desaparegui.

Aquest treball no és ni una declaració catalanista, ni un discurs electoral, ni un manifest propagandístic, simplement aquest es basa en la confecció i edició d'un estudi sobre l'actual situació de la llengua catalana, centrant-se especialment en l'alumnat nouvingut, i el perquè de tot plegat.

Quan se'm va preguntar quina era la recerca que volia dur a terme durant un temps determinat – 6 mesos aproximadament- tenia una idea clara entre mil. Triés el que triés volia que aquesta tingués relació amb l'educació i, a poder ser, amb Catalunya. No tinc clar, encara, quin vull que sigui el meu futur universitari, això sí, vull que aquest es perdi en l'educació. Així doncs, en un principi, vaig decidir que el meu treball seria una comparació del sistema educatiu català amb el sistema educatiu finlandès. Era un tema que m'interessava, trobava molt

¹ PUEYO, Miquel. *El fantasma de la mort del català*. Barcelona: Edicions Proa, 2007.

didàctic i m'entusiasmava a l'hora de dur-lo a terme- aspecte molt important que cal tenir en compte abans de realitzar qualsevol tasca. Aquest no va ser possible ja que tenia poques fonts d'informació, sobretot via oral, i no em veia capaç d'elaborar-lo. Així doncs, tornant de les vacances d'estiu i, després d'haver-ho parlat amb la tutora del meu treball de recerca, parlant i parlant vam arribar a una idea en comú que em va entusiasmar el doble que la primera proposta que tenia en ment. Aquesta era, i és, la d'analitzar l'ús social del català dels alumnes immigrants. Les dues vam creure que era un tema, totalment, òptim de realitzar ja que les condicions que necessitàvem encaixaven amb les que nosaltres disposàvem. Però això no era suficient. Necessitàvem alguna ajuda per acabar de completar el treball. Seguidament, vam agregar en aquest l'opció d'investigar sobre l'aula d'acollida, un recurs molt innovador i que es podia, perfectament, relacionar amb l'ús social del català i la immigració. A més a més, en aquest tema hi tenia un punt a favor ja que comptava, a l'hora d'obtenir facilitats i ajuda, amb la meva tutora del treball, l'actual tutora de l'aula d'acollida i al mateix temps professora del departament de català de l'institut. Per últim, vull adherir una proposta d'un treball que m'hauria agradat fer. Aquest és l'estudi de l'educació lliure, un recurs que recentment s'ha posat molt de moda a Catalunya i que, de mica en mica, fa agafant forma al nostre país.

I ja basant-me en el treball, aquest tracta sobre l'ús social del català en dos àmbits: els immigrants, en concret, els matriculats aquest curs 2013/2014 a l'institut Martí l'Humà, i els nouvinguts (immigrants més recents) centrant-me, únicament, en l'aula d'acollida.

El que em va motivar a fer el treball sobre aquest tema va ser, principalment, el dinamisme i la investigació que aquest em suposaria. El meu objectiu, davant d'un treball de recerca, sempre ha estat el d'elaborar una tasca amb més contingut pràctic que teòric, és a dir, que a partir d'una base teòrica pogués analitzar, investigar, descobrir i elaborar una part pràctica. A més a més, tot i que encara no ho tinc decidit, m'agradaria cursar filologia catalana a la universitat per tal que en un futur pugui ser jo qui ensenyi, ja sigui tan a adults com a joves o

infants, la llengua catalana. Per tant, que el treball tingués relació amb el meu futur em motivava més a dur-lo a terme. També un punt a favor va ser l'abundància de font informativa que vaig anar trobant tot just començar el treball. I per últim ja, la facilitat que tenia per tractar, analitzar i fer un seguit d'activitats a l'aula d'acollida que tal i com he explicat, anteriorment, la meva tutora de treball de recerca és la responsable d'aquesta.

L'objectiu del treball, perseguit en tot moment, és el d'analitzar la situació actual de la llengua catalana aplicada a la població immigrant, especialment, a l'alumnat nouvingut de l'institut Martí l'Humà. Totes les polítiques d'immigració ben concebudes dediquen una atenció especial a l'ensenyament de la llengua pròpia a la nova ciutadania, perquè l'adquisició de la llengua del país d'acollida li permeti en un futur accedir a la participació ciutadana i a llocs de treball millor considerats i qualificats per tal d'incorporar-se a la societat de manera més rica i més completa. A Catalunya, per la seva situació lingüística hem de treballar en un context especialment complex, ja que el català és troba en situació minoritària. Per tant, cal promoure la llengua com a un projecte igualador d'oportunitats que permeti una integració real per tal de tenir un accés a les oportunitats laborals, culturals, d'habitatge i de participació ciutadana. Per tant, cal contribuir en la integració de l'alumnat nouvingut que s'escolaritza als nostres centres educatius, fent la llengua catalana un vehicle d'integració de la nova població a la societat d'acollida oferint-la com un dret, com una via d'accés a la futura participació activa en la vida local (cívica, social i política).

El mètode que he seguit en l'elaboració del treball és, principalment, la confecció d'aquest amb constància i actitud en tot moment. Primerament, vaig recopilar tota la informació cercada per tancar, el més aviat possible, el marc teòric. Un cop obtinguda tota la informació necessària vaig processar-la i organitzar-la per apartats. Seguidament la vaig redactar. Un cop enllestit el marc teòric, vaig elaborar l'enquesta que, a continuació, amb l'ajut dels tutors de cada aula, vaig repartir als alumnes estrangers matriculats el curs 2013/2014 de l'institut Martí l'Humà. Paral·lelament a aquesta tasca, vaig participar i col·laborar a l'aula

d'acollida del centre on vaig estudiar casos d'alumnat immigrant i, fins i tot, vaig poder realitzar una classe a aquests. També vaig entrevistar a diverses persones que em van respondre amb molta amabilitat. Finalment, un cop obtingut tot el treball de camp vaig redactar-lo.

L'estructuració del treball consta de dues parts: el marc teòric i el marc pràctic. Aquests dos apartats es divideixen en dos subapartats cada un. Al marc teòric hi trobem, d'una banda, la llengua catalana com a tal i, d'altra banda, el recurs de l'aula d'acollida. Al marc pràctic hi trobem, en primer lloc, l'ús social del català dels alumnes estrangers i, en segon lloc, l'ús social de català dels alumnes nouvinguts.

Respecte a les fonts d'informació, he realitzat consultes en molts llibres de diferents biblioteques aconsellats per la meua tutora del treball; la Biblioteca de Mossèn Ramon Muntanyola de l'Espluga de Francolí, la Biblioteca de Montblanc, la Biblioteca Pública de Cambrils, la Biblioteca Pública de Lleida i la Biblioteca Pública del Vendrell. També he consultat informació via Internet. I per últim, via transmissió oral per part de diferents professors del mateix centre i persones especialitzades en diversos apartats del treball.

Com tota tasca a realitzar sempre sorgeixen algunes dificultats i limitacions. I si més no, són aquests detalls els que ens fan adonar que la feina que estem fent és d'un nivell més elevat i que, per tant, és bona. Per començar, vull destacar la difícil feina que em va suposar el procés d'elaboració i buidatge d'enquestes. El nombre d'enquestes és elevat (69 enquestes) i, per tant, havia de repartir aquest total i recollir-ho un cop els alumnes l'havien contestat. No em va ser fàcil ja que hi va haver alumnes que el dia que vaig passar l'enquesta no hi eren, o bé, que el tutor o tutora no el tenia en aquelles hores a classe perquè estava a l'aula d'acollida, entre d'altres problemes. Tot i així un cop recollides, el que em va suposar una dificultat bastant notable va ser el buidatge d'aquestes a l'hora de formular gràfics. Havia d'analitzar 17 preguntes d'un total de 69

enquestes, el que suposava, primerament, introduir 1173 respostes a l'ordinador (17 respostes de cada alumne per un total de 69 enquestes) i un cop passades, elaborar gràfics i interpretar-los. La dificultat va ser, potser, pel temps que hi vaig haver d'invertir per aquesta tasca més que pel funcionament del programa. Una altra de les dificultats va ser a l'hora d'analitzar l'expressió escrita i l'expressió oral de cada alumne de l'aula d'acollida. Bàsicament perquè tu et bases en unes activitats "simples" d'un màxim de 5 o 6 dies i d'aquelles has d'extreure'n conclusions. Potser el millor hagués estat fer el seguiment d'una persona durant un curs i observar els canvis, l'aprenentatge i el domini del català en el transcurs d'aquest període de temps, però, evidentment, dur a terme aquest treball era impossible ja que el temps és bastant limitat. I per finalitzar, un dels aspectes que potser em va limitar a l'hora de portar un seguiment més consecutiu del treball de recerca va ser el de no tenir l'hora setmanal de treball ja que els horaris de la tutora no coincidien amb els meus. Malgrat tot, aquest factor no ens va suposar un gran entrebanc ja que tan la meva tutora com altres professors em van cedir hores del seu horari, i n'estic totalment agraïda.

I per finalitzar, m'agradaria citar els programes emprats per l'elaboració del treball, totalment desconeguts o no utilitzats anteriorment. He usat el "Formulari del Google Drive" per a la realització d'enquestes i gràfics. Aquest programa m'ha permès estalviar temps, ja que, el que pretén el programa és l'elaboració de la plantilla de l'enquesta i tu seguidament contestes el total de respostes que tinguis i automàticament et fa els gràfics. El segon programa del qual he fet ús és l' "Adobe Premiere Pro CC" per a editar els vídeos que trobareu en l'annex. És un programa, totalment, professional, que amb l'ajut d'un amic he pogut fer-lo servir i n'estic molt satisfeta. I l'últim ha estat el "Padowam Graph 4.4.2". Aquest és un programa que serveix per a la creació de gràfics de funcions matemàtiques.

2. AGRAÏMENTS

Les persones que m'han ajudat i donat suport en la realització d'aquest treball d'investigació són moltes, tantes que enumerar-les m'obligaria a fer una llista massa llarga. Vull manifestar un amabilíssim agraïment i oferir el resultat a totes les persones i molt particularment a:

La meva tutora del treball de recerca, que ha sabut conduir i dirigir el projecte en els moments més difícils i sobretot pel gran suport, consell, esforç, dedicació i "bon rotllo" que m'ha aportat en tot moment. També, vull donar-li les gràcies per suggerir-me l'aula d'acollida quan ho necessitava en les seves hores lectives i per totes les hores de més a més que m'ha proporcionat, és a dir, pel temps que ha invertit en mi.

A tots els tutors d'aules de l'institut Martí i l'Humà per facilitar-me l'entrega de les enquestes i, algun/alguna en particular, per ajudar-me i opinar en situacions d'entrebanc. També, al professor de psicologia per possibilitar-me les seves hores per poder anar a l'aula d'acollida.

Als alumnes enquestats que molt amablement van respondre l'enquesta i, en especial, als alumnes de l'aula d'acollida.

A les persones entrevistades: Montse Cardo, Noemí Nadal, Joana Sabaté, Montse Cartaña i David Ribera per la seva disposició, rapidesa i cordialitat.

I en especial, a l'Arnau per la paciència i el suport, a la família, als amics/amigues i a totes aquelles persones que d'una manera o altra heu aportat el vostre granet de sorra en el treball de manera voluntària i que no sou pas pocs i poques.

Gràcies per facilitar-me material audiovisual, revistes, diaris, pel recolzament en tot moment, per l'ajuda i pel suport moral.

Altres cop, moltíssimes gràcies a tots!

3. MARC TEÒRIC

3.1 LA LLENGUA CATALANA

3.1.1 La situació de la llengua catalana

3.1.1.1 El català, la nostra llengua i els seus orígens

Llengua és, totalment, un mot polisèmic. Dins del context el qual farem servir la paraula, entenem “llengua” com el sistema de signes orals, reflectit sovint en un codi escrit, que serveix bàsicament per a la comunicació, així doncs, formant un conjunt de regles subjacents a tot acte de parla, que afecta els diversos components d'un sistema lingüístic.

La llengua és un pilar fonamental, ric en lèxic i corrent històric, que posseeix cada país. Actualment es parlen unes 5.000 llengües arreu del món, de les quals unes poques compten amb milions de parlants i d'altres, entre 500 i 2.000, estan amenaçades de desaparició, ja que el seu nombre de parlants és molt reduït i la majoria ja són d'edat avançada.

-El català preliterari

Resulta molt difícil de precisar el moment que el català esdevé una llengua romànica ben diferenciada de la llatina. Sembla que fou en els segles VII i VIII quan es produïren els canvis més profunds en el llarg procés que va del llatí al català. Els historiadors consideren que en el segle VIII la llengua que parlaven els habitants del territori de Catalunya era ja català.

-Els primers textos en llengua catalana

Fins al segle XII el català no passa a la lletra escrita. Els textos de l'època preliterària, ja siguin històrics, literaris, jurídics o simplement administratius (pactes, títols de venda, testaments, etc.) són redactats en llatí, llengua que usen els únics que dominen l'escriptura: els clergues. Quan comença a fer-se necessari de posar a l'abast del poble les lleis i les normes religioses i socials vigents, les llengües romàniques tindran accés a l'escriptura. Les primeres manifestacions escrites íntegrament en català són precisament religioses i jurídiques. El més antic d'aquests dos textos pertany a la primera meitat del segle XII. Es tracta d'un fragment de la traducció del Forum iudicum, un codi de lleis visigòtic, amb algunes glosses intercalades. Un segle després tenim els Usatges de Barcelona, compilació de normes jurídiques que constitueixen el fonament del dret català. Del 1261 daten els Furs de València, que recopilen les lleis del Regne valencià i que tenen també un notable interès lingüístic.

De la darrerïa del segle XII o del començament del XIII són les Homilies d'Organyà, primer gran document de la llengua catalana i el text literari més reculat que conservem. Són una col·lecció de sis sermons, amb fragments d'evangelis i epístoles en llatí, que l'autor tradueix i comenta en català.

La contribució més important a la creació de la llengua literària fou l'obra del mallorquí **Ramon Llull** (1232-1316). Llull tenia una clara consciència lingüística i va escriure en català, en àrab i en llatí, amb la voluntat d'arribar entenedorament a tota mena de públic.

La importància lingüística de la seva obra catalana rau d'antuï en el fet d'haver escrit en aquesta llengua, i d'haver-ho fet no solament en la poesia i la narrativa de ficció, sinó també en la prosa científica i filosòfica.

Aquesta diversitat de gèneres que conreà, amb els problemes d'expressió que plantejava i que la seva inventiva va saber resoldre magistralment, és un altre dels factors que contribueixen a la magnitud de la seva aportació lingüística. Així doncs, és considerat, juntament amb l'autor del Llibre dels fets, el primer autor literari rellevant en català.

3.1.1.2 Distribució geogràfica del català

El català és una llengua que, actualment, es parla en quatre països diferents. Aquests són Andorra, Espanya, França i Itàlia.

Figura 1: Mapa sobre l'extensió de la llengua catalana

Andorra²

Llengua pròpia parlada per un 43,8% de la població.

Espanya

*Catalunya*³

Catalunya aprova l'Estatut d'autonomia el 1979, en el que hi diu que el català és la llengua pròpia de Catalunya. Segons estudis realitzats al poble català, la llengua és parlada pel 75% del total de la població.

*Illes Balears*⁴

A les Illes Balears, el català també és una llengua pròpia i cooficial juntament amb el castellà. És la llengua habitual pel 46% del total de la població.

² L'àrea del català nord-occidental comprèn, entre d'altres zones, el Principat d'Andorra. El nord-occidental és un dialecte constitutiu que presenta totes les característiques assenyalades per al bloc occidental. La vitalitat de la llengua és força remarcable, malgrat la minva i l'envelliment de la població de l'alta muntanya.

³ El principal dialecte català és el Central. És la variant del català que té més parlants, que es troben concentrats a la ciutat de Barcelona i la rodalia. A més d'aquestes comarques, el català central s'escampa per les de Girona, les de la Catalunya Central i avança cap al sud (Tarragonès...).

⁴ A les Illes Balears el dialecte del català és anomenat balear. Es tracta d'un dialecte consecutiu, trasplantat al segle XIII. Té el seu origen en el català central. El dialecte balear té tres subdialectes: mallorquí, menorquí i eivissenc. Entre ells també presenten algunes varietats.

Comunitat Valenciana⁵

A València és llengua pròpia, a part del castellà. El 25% de la població parla la llengua catalana.

Zona oriental d'Aragó(Franja de Ponent)

Tenen el català com a llengua habitual prop de 30.000 persones, tot i que no és la llengua oficial del territori de Ponent.

El Carxe

En una petita comarca de la Regió de Múrcia anomenada El Carxe on habiten cinc-centes persones valencianes també es parla el català o com ells l'anomenen, el valencià.

França⁶

A la Catalunya del Nord el català és parlat tan sols pel 3% de la població ja que el francès ha estat una llengua que ha avançat molt en els darrers anys. La forta repressió lingüística iniciada com a conseqüència de la incorporació de les terres nord catalanes a l'Estat francès (Tractat dels Pirineus, 1659) ha provocat que en l'actualitat el francès sigui la llengua de prestigi, pròpia dels mitjans de comunicació, l'administració i l'escola, mentre que la llengua catalana s'empra només en cercles familiars. Malgrat tot, i en els últims decennis, han sorgit

⁵ El valencià és un dialecte consecutiu, introduït pels repobladors catalans al segle XIII. El valencià no és uniforme a tot el territori ja que hi ha tres subdialectes amb matisos de diferència; la zona septentrional valenciana i la meridional. La vitalitat de la llengua és notable en la resta de comarques valencianes, si bé no hi manquen actituds secessionistes per part d'alguns sectors urbans castellanitzants.

⁶ Aquest dialecte s'anomena Rossellonès o català septentrional. Ocupa les comarques nord-catalanes del Rosselló, el Vallespir, el Conflent i l'Alta Cerdanya

entitats que promouen l'ensenyament i la difusió de la llengua i la cultura catalanes.

Itàlia⁷

A Itàlia, a la ciutat de l'Alguer (illa de Sardenya), el 13,9% de la població parla el català.

Figura 2: Total de població que declara entendre, saber parlar i saber escriure als diferents territoris de llengua catalana. Milers de persones

	L'entén	El sap parlar	El sap escriure	No l'entén	No el sap parlar	Població Total de referència (2 i > anys)
Catalunya	7.030	5.915	4.673	282	1.397	7.312
País Valencià	4.273	2.895	1.626	601	2.008	4.960
Illes Balears	1.012	777	596	74	309	1.086
Catalunya del Nord	257	142	40	154	269	411
Andorra	74	61	49	3	15	77
Franja	46	42	16	1	5	47
Alguer	36	24	5	4	17	40
TLC (absoluts)	12.728	9.856	7.005	1.206	4.078	13.934
TLC (%)	91,3	70,7	50,3	8,7	29,3	100,0

Font: Document "Observatori de la llengua catalana" (2011)

Segones les dades que hem pogut observar en la taula anterior, les mesures disponibles ens indiquen que el creixement en la competència oral actualment esta sent més alta que no pas el creixement poblacional.

⁷ És el dialecte parlat a la ciutat de l'Alguer, a l'illa de Sardenya, que forma part de la República italiana. La situació actual, malgrat els intents de redreçament, és de diglòssia substitutòria.

3.1.1.3 Situació de la llengua catalana a Europa

LLENGUA	NOMBRE DE PARLANTS
Alemanys	90.200.000
Francès	62.700.000
Anglès	62.200.000
Italià	57.400.000
Castellà	39.800.000
Polonès	38.700.000
Romanès	22.300.000
Neerlandès	21.200.000
Grec	11.400.000
Hongarès	10.500.000
Txec	10.300.000
Portuguès	9.800.000
Suec	9.300.000
Català	9.118.000
Búlgar	7.500.000
Eslovac	5.400.000
Danès	5.200.000
Finès	5.100.000

Lituà	3.700.000
Letó	2.400.000
Eslovè	2.000.000
Estonià	1.400.000
Irlandès	1.240.000
Maltès	400.000

Figura 3: Situació de la llengua catalana a Europa

⁸ Font: Extret del web “Observatori de la llengua catalana”

En l'àmbit territorial de la Unió Europea s'hi desplega un ric mapa lingüístic que comprèn aproximadament 59 llengües europees autòctones, les quals són parlades per diverses comunitats lingüístiques.

Pel que fa a la tipologia lingüística, es tracta fonamentalment de llengües indoeuropees, llevat de les de la família finoúgrica – finès, estonià i hongarès-, del basc -de filiació desconeguda- i del maltès -llengua semítica amb grafia llatina. Quantitativament, les tres grans famílies són la germànica, l'eslava i la romànica; i també hi trobem llengües cèltiques, llengües bàltiques, el grec i l'albanès.

Quant al pes demogràfic de les distintes llengües europees, la primera és l'alemany (més de 90 milions); en un segon nivell, i amb nombre proper als 60 milions de parlants, hi ha l'italià, el francès i l'anglès (tot i que el darrer ocupa una posició diferenciada com a segona llengua d'un 40 per cent dels europeus,

⁸ En la següent taula de dades podem observar les vint-i-quatre llengües amb el nombre més elevat de parlants dins la Unió Europea. El català encapçala la catorzena posició des del 2005.

mentre que tan sols un deu per cent tenen l'alemany i un altre deu per cent el francès).

Dins les següents deu primeres posicions, hi trobem, per aquest ordre: el castellà i el polonès (amb uns 40 milions); el neerlandès (a l'entorn dels 20 milions); i el grec, l'hongarès, el txec, el portuguès, el suec i el català (entre 8-10 milions). Per tant, dins l'àmbit actual Unió Europea el català, amb més de set milions de persones que el parlen, ocupa la desena posició entre el conjunt de les llengües europees, per davant de llengües com el finès, el danès, l'eslovac, el letó, el lituà o l'eslovè, entre d'altres.

3.1.1.4 Situació de la llengua catalana al món

Actualment, es parlen unes 6.000 llengües al món distribuïdes de manera desigual entre els continents. Aquesta dada s'ha de situar en la perspectiva històrica del moment perquè la realitat lingüística d'avui en dia correspon a un conjunt de forces sociopolítiques generades en el passat.

D'altra banda, l'anàlisi de la situació actual permet establir tendències de futur: s'estima que en el segle XV hi havia unes 10.000 llengües, ara se'n parlen unes 6.000 i els especialistes calculen que a meitat del segle XXI en desapareixeran més de la meitat.

El català, ocupa el 88è lloc en el rànquing de les llengües més parlades al món.⁹

⁹ Dades extretes a partir d'enquestes realitzades, durant els anys 2003-2004, per investigadors a les següents zones: Catalunya, Illes Balears, Catalunya del Nord, Alguer, Franja d'Aragó i València.

Aquestes dades són extretes a partir d'enquestes realitzades durant el 2003-2004 per investigadors a gent de tot el territori català; Catalunya, Illes Balears, Catalunya Nord, Andorra, l'Alguer, Franja d'Aragó i València.

3.1.1.5 Marc català

Fins ara, només hem pogut visualitzar la situació del català en un àmbit bastant general i extens. Cal doncs, emmarcar la situació de la llengua en un espai més reduït i, talment dit, d'una forma més íntima. Seguidament, explicarem i ens basarem en el marc català interioritzat al nostre territori, així doncs, analitzant el seu procés i els seus canvis des d'un principi fins a l'actualitat. Observarem, també, les dificultats i repressions que ha patit la nostra llengua al llarg dels anys i com aquesta se n'ha pogut sortit gràcies a la intervenció del poble català.

Inicialment, cal anotar que l'àrea lingüística catalana resta fragmentada dins l'Estat espanyol en tres comunitats autònomes: Catalunya, el País Valencià i les Illes Balears.¹⁰ Cada comunitat té un estatut d'autonomia aprovat pel respectiu parlament i un conjunt de disposicions (lleis lingüístiques) que desenvolupen el marc estatuari amb l'objectiu de normalitzar l'ús de la llengua.

La llengua catalana va arribar al període democràtic (1975) en un estat força precari. La difícil situació política viscuda durant la dictadura franquista i les fortes migracions que es van produir des de diversos punts de l'Estat, sobretot cap a Catalunya, durant la segona meitat del segle XX van configurar la realitat sociolingüística amb què vam entrar en el període democràtic.

¹⁰ Cal apuntar que hi ha una quarta comunitat autònoma que resta fragmentada dins l'Estat espanyol en àrea lingüística catalana. Aquesta és Múrcia. Com he destacat, anteriorment, en l'apartat de "Distribució geogràfica del català", El Carxe és una regió dins la comunitat de Múrcia on actualment encara se'n fa l'ús del català, habitualment.

En aquest període, la situació es caracteritzava per:

- Bilingüització de la població autòctona

Si al principi del segle XX gran part de la població autòctona era monolingüe (l'única llengua d'ús era el català), fets extralingüístics van afavorir l'extensió del castellà. La imposició d'aquesta llengua durant el període franquista i la gran allau d'emigrants d'arreu de l'Estat durant els anys seixanta van estendre el bilingüisme entre la població catalana.

- Situació de diglòssia ¹¹

Durant el període franquista, les funcions socials que acomplien ambdues llengües (castellà-català) presentaven una distribució jeràrquica de tipus diglòssic. El castellà era la llengua A, vehicle de tots els usos formals (era la llengua de l'administració, de l'ensenyament, dels mitjans de comunicació, de la cultura...) i el català, absent dels àmbits públics, era la llengua B (era vehicle d'usos privats). En les últimes dècades del franquisme, però, una major tolerància va permetre l'ús del català en l'àmbit de la cultura, que es manifestà en la publicació de llibres, revistes...

- Prejudicis lingüístics i normes d'ús desfavorables per al català

Fruit de la situació de diglòssia, van arrelar en la població un seguit de prejudicis lingüístics, comuns a tots els casos de contacte amb distribució de funcions: la llengua A, que acompleix els usos formals, tendeix a ser més valorada perquè és una llengua prestigiada pel poder. La llengua B, en canvi, tendeix a veure's com a prescindible i perd la consideració de llengua apta per a totes les funcions socials.¹² A més a més, cal tenir en compte que aquest context de desigualtat afavoria també la pràctica de normes d'ús lingüístic que restringien les situacions de comunicació de la llengua en recessió. És el cas de les relacions interpersonals: els catalanoparlants en aquest context solien optar per l'ús del castellà en

¹¹ Doctrina més extensiva i detallada en l'apartat del "Bilingüisme".

¹² Funcions socials referides i relacionades en intervals històrics, les tradicions, el folklore, etc.

contactes amb desconeguts, amb parlants de la mateixa llengua de procedència geogràfica diferent, en relacions de grup on hi hagués una persona de parla castellana... Així doncs, l'ús del català quedava relegat als àmbits de comunicació estrictament familiars.

- Alt nivell de reivindicació popular

La població de Catalunya es va mobilitzar amb l'objectiu de restituir la democràcia i amb ella els drets nacionals i lingüístics. La manifestació de l'any 1977¹³ és la mostra més representativa del nivell de consciència i de mobilització de la població. L'aprovació de la Constitució espanyola (1978) i dels estatuts d'autonomia obre el període democràtic. El nou marc polític que s'estableix permet frenar el procés de substitució lingüística i iniciar el procés de normalització de la llengua.¹⁴

Catalunya aprova l'Estatut d'autonomia l'any 1979. L'article 3 d'aquest destaca que la llengua pròpia de Catalunya és el català, així doncs l'idioma català essent l'oficial, així com també ho és el castellà, oficial a tot l'Estat espanyol. També afegeix que la Generalitat garantirà l'ús normal i oficial d'ambdós idiomes, prendrà les mesures necessàries per tal d'assegurar el seu coneixement i crearà les condicions que permetin arribar a la seva igualtat plena quant als drets i deures dels ciutadans de Catalunya.

La llei de normalització lingüística de l'any de 1983 tenia com a objectiu desenvolupar l'article 3 de l'Estatut d'autonomia. El Pla general, actualitzant-ne les mesures, es va aprovar l'any 1995, i es basava en dos principis:

¹³ La manifestació per l'Estatut de 1977 va ser una marxa a favor del catalanisme i l'autonomia de Catalunya que va tenir lloc el dia 11 de setembre, en la Diada Nacional de Catalunya d'aquell any. S'emmarca en mig del procés de la transició espanyola i fou la primera autoritzada després de la mort del general Franco a la capital catalana.

¹⁴ Anomenaríem, així, "normalització lingüística" al "macroprocés social intencional que, a partir d'una situació de subordinació lingüística, pretén la plena recuperació de funcions i de parlants pel codi X, amb l'objectiu d'impedir, d'aturar o de reivindicar la substitució lingüística i d'assegurar plenament l'estabilitat i la continuïtat futures de la comunitat cultural X" – Albert Bastardas-Ecologia de les llengües.

1. Aconseguir que la llengua pròpia de Catalunya sigui habitualment usada per les institucions públiques i privades en tots els usos públics i s'hi desenvolupi, en condicions de no subordinació, tota l'activitat.
2. Respecte cap els drets lingüístics de cada ciutadà de Catalunya.

Aquests dos principis reconeixien dues prioritats. D'una banda, la necessitat de privilegiar la llengua catalana en els àmbits formals: "discriminació positiva", a fi d'impulsar-ne l'ús perquè pugui recuperar-se de l'estat de prostració i de desavantatge amb què es trobava amb relació al castellà. D'altra banda, es basa en el respecte dels drets lingüístics de tots els ciutadans.

El nou Estatut aprovat l'any 2007 apunta en matèria lingüística el deure dels ciutadans de conèixer les dues llengües i la necessitat d'impulsar el reconeixement del català en els organismes internacionals.

Però, quins són els principals eixos de la nova realitat sociolingüística?

- La superació de la situació de diglòssia¹⁵
- La recuperació desigual de funcions en els diversos àmbits socials¹⁶
- Més coneixement passiu de la llengua
- Absorció de col·lectius de migració extracomunitària¹⁷
- Distribució desigual de la demografia¹⁸
- Normalització i perspectives de futur¹⁹

¹⁵ El català ha de deixar de ser una llengua B relegada als usos privats i assolir la condició de llengua apta per a tots els usos socials.

¹⁶ Tot i que el català ja es dugui a terme i funcioni en l'àmbit institucional, en administració autonòmica i local, en àmbit educatiu, etc... queda assolir llocs com l'àmbit jurídic, socioeconòmic, en el món de l'empresa i en determinats àmbits de la cultura on el castellà s'imposa.

¹⁷ La llengua comuna dels intercanvis és majoritàriament el castellà. S'ha d'impulsar el català per tal que aquest no perdi importància.

¹⁸ L'evolució de la població és desigual. S'observa que els individus que tenen com a llengua primera el català tendeixen a disminuir, mentre que la població que té com a llengua primera i segona (sector de la migració) el castellà tendeix a augmentar.

¹⁹ D'una banda el català forma part de les llengües en procés de normalització, mentre que per altra banda, i contradient-se, s'integra en el grup de llengües minoritzades.

El canvi sociolingüístic, com qualsevol canvi social, és la suma de petites decisions individuals, de petits canvis de conducta individual. Si ens trobéssim amb dos països, un primer en què tothom parla la llengua territorial, però llegeix i escriu en una altra, i un segon en què totes les institucions utilitzen la llengua territorial, però tothom parla en una altra llengua, sincerament crec que el primer estaria més a prop de la “normalització”. És allò de la llengua del pati i la llengua de l'aula: el futur de la nostra llengua es decidirà al pati. I al pati (és a dir, al taxi, a la botiga, a l'escola, contestant el telèfon, parlant amb un desconegut) les administracions ni imposen ni poden imposar les normes.

– Miquel Strubell i Trueta “Una llengua sense poble?”-

3.1.1.6 La immersió i la submersió lingüística

La immersió lingüística:

La immersió lingüística respon a una concepció majoritària al llarg del segle XX on es considera que com més homogènia sigui una situació educativa l'èxit lingüístic està més garantit. Durant molt de temps s'ha pensat que era el principi educatiu idoni, és a dir que la llengua familiar de l'alumnat coincidís amb la llengua de l'escola. Posteriorment, s'ha vist que no necessàriament és així, ja que hi ha nens i nenes que en unes condicions determinades com pot ser un programa de canvi de llengua de casa a l'escola possibilita un bon desenvolupament acadèmic i professional, i fins i tot poder adquirir una segona llengua.

Des del punt de vista de la immersió lingüística, l'adquisició de la llengua està directament en relació amb les actituds i les motivacions per poder-la utilitzar en les relacions socials, per tant, es vol garantir una actitud positiva de la família i de la pràctica educativa. Això implica tres aspectes:

1. Voluntarietat: l'alumnat és pot escolaritzar en la seva pròpia llengua però decideix utilitzar-ne una altra. (p.ex: alumnat castellanoparlant que utilitza el català).
2. Professorat bilingüe: el professorat utilitza la L2 però l'alumnat pot utilitzar la L1 perquè els entenen.
3. Homogeneïtat: com més homogeneïtat en un context escolar, més garanties d'èxit.

La submersió lingüística:

Segons Vila (2000)²⁰ la submersió lingüística és un programa de canvi de llengua casa-escola igual que la immersió lingüística, però que, en cap cas, té en compte la llengua familiar dels escolars, ni en el currículum ni en la seva pràctica educativa. De fet, aquest és el programa amb què s'acull en els nostres centres a molts nens i nenes que formen part de les minories ètniques i culturals.

Per altra banda, l'alumnat nouvingut nascut en el país d'acollida que a l'inici de l'escolarització desconeix -o només coneix una mica- la llengua del país, en la mesura que rep el mateix tractament lingüístic que els nens i nenes autòctons, queda exclòs gradualment. Segons Vila (2001)²¹ el resultat de la submersió lingüística sol ser el fracàs escolar i l'exclusió social. Són escolars que amb el pas del temps, troben cada vegada menys interessant el context escolar i l'educació, que mai arriben a dominar bé ni la segona llengua ni la seva pròpia i que tenen dificultats per seguir els continguts escolars en la mesura en què no dominen l'instrument que els vehicula.

²⁰ Vila, I. (2000): Immigració, educació i llengua pròpia. Barcelona. Fundació La Caixa.

²¹ Vila, I. (2001). Algunes qüestions referides a l'aprenentatge lingüístic de la infància estrangera a Catalunya. Articles de Didàctica de la Llengua i de la literatura. Núm. 23. gener 2001

Les conseqüències de la submersió lingüística són negatives, ja que no es planteja el temps que triga l'alumnat per realitzar un canvi de llengua.

Podem observar les diferències entre la immersió i la submersió lingüística, en el quadre següent:

IMMERSIÓ LINGÜÍSTICA

- És voluntària.

- És preocupa de la llengua familiar de l'alumnat familiar.

- Estratègies didàctiques que intenten reproduir el procés natural d'adquisició de la llengua.

SUBMERSIÓ LINGÜÍSTICA

-Obligatòria.

-No preocupació llengua

-No procés natural.

3.1.1.7 La situació actual a les aules catalanes

Respecte al concepte d'homogeneïtat i heterogeneïtat, la problemàtica actual que tenim als centres escolars a Catalunya va més enllà de la immersió i la submersió lingüística. Per exemple, en el cas de Catalunya hi ha alumnat que prové de 190 països, per tant si potser hi ha 2 llengües a cada país el nombre de llengües que hi pot haver als centres educatius de Catalunya pot arribar a les 300-350 llengües. Per tant, considerant la realitat lingüística dels centres escolars de Catalunya, el fet d'intentar utilitzar qualsevol dels dos programes d'educació bilingüe (submersió o immersió lingüística) tal i com s'ha utilitzat habitualment, és poc viable.

Quant al concepte de voluntarietat si l'alumnat no coneix la llengua vehicular per seguir i assolir els continguts que es donen a la classe, amb el pas del temps va perdent l'interès pel context escolar i l'educació. Per tant, la realitat és que l'alumnat no es troba en una situació de voluntarietat sinó d'obligatorietat.

En referència al professorat bilingüe, normalment les persones que eduquen desconeixen la llengua d'aquests nens i nenes i, per tant, quan la utilitzen en el context escolar, simplement no se'ls fa cas perquè no se'ls entén. Lògicament és difícil trobar professorat que conegui totes llengües d'origen de l'alumnat nouvingut.

3.1.1.8 Atac al català o el Català a l'atac?

“Atac al català o Català a l'atac” és el títol que, finalment, he decidit posar-hi en aquest apartat. I us preguntareu per què. És ben senzill.

La llengua catalana és un dels principals temes d'actualitat. En sentim a parlar, de manera positiva o negativa, en la majoria de mitjans comunicatius. Com he destacat en l'apartat “3.1.5 Marc català”, l'ús de la llengua catalana pateix, des de les repressions franquistes, tot tipus de “maltractaments”, entre aquests: el rebuig i la infravaloració.

Per una banda, doncs, vull destacar els atacs al català més importants: El projecte més recent que afectaria d'una forma més directa a la llengua catalana és la LOMCE.

La Llei Orgànica per a la Millora de la Qualitat Educativa²², també denominada «Llei Wert», és una proposta de reforma de la Llei Orgànica d'Educació (2/2006, de 3 de maig) o LOE.

La llei obeeix la necessitat de reduir la despesa pública en educació dins del context de crisi econòmica en el qual es troba Espanya des de 2008. La seva tramitació és impulsada per José Ignacio Wert, ministre d'Educació espanyol des del 22 desembre de 2011.

Aquesta llei ataca, totalment al català, aportant una nova classificació d'aquest. Les llengües cooficials passaran *d'assignatures troncales a assignatures*

²² La “Llei Wert” o LOMCE fou aprovada el passat 10 d'octubre del 2013.

d'especialització opcionals, innecessàries per a l'homologació dels estudis a Espanya.

Per altra banda, vull donar importància a totes les reivindicacions originades degut a aquesta llei.

“Català a l'atac!” és un palíndrom de batalla de Màrius Serra²³ a favor de la immersió lingüística catalana.

Keep calm and speak catalan és un dels múltiples moviments de rebuig als canvis de la LOMCE iniciat pel professor de la Universitat Pompeu Fabra, Josep Maria Ganyet. Aquest procedeix d'un cartell que contenia la frase *Keep Calm and Carry On*, usat pel govern anglès al principi de la II Guerra Mundial per pujar la moral de la societat davant la possibilitat d'una invasió del Regne Unit.

Somescola.cat, una plataforma que aglutina unes 25 entitats del món educatiu i cultural, va dur a terme una concentració a la plaça Sant Jaume de Barcelona sota el lema "Per un país de tots , l'escola en català ".

Aquests són alguns dels tants moviments reivindicatius.

Necessitem més immersió lingüística que mai. Català a l'atac! Visca la llengua viva! –Màrius Serra

²³ Màrius Serra, filòleg, escriptor, periodista i traductor català.

3.1.1.9 Breus reflexions sobre l'impuls a l'ús del català

Un cop sabem quina és l'actualitat del català, cal també, aprofundir una mica més en aquest tema fins a arribar a possibles hipòtesis de futur.

Per dur a terme aquest apartat, m'he basat en opinions i comentaris del llibre "El català: Mirades al futur" de M.Carme Junyent i Virginia Unamuno.

Seguidament, us mostraré succintament una manera d'enfocar les actuacions encaminades per a augmentar l'ús d'aquesta llengua des del punt de vista de Joaquim Torres.

El problema principal per al futur de la llengua es troba probablement en l'ús interpersonal²⁴, col·loquial, privat, del català, perquè:

- 1. Aquest ús va retrocedir percentualment de manera notòria durant els 60 i 70, a causa de la coincidència entre una gran immigració i el manteniment de la repressió franquista contra el català.*
- 2. No sembla haver avançat en les dues últimes dècades.*
- 3. Es troba en una situació molt sovint precària per la gran facilitat amb què la població que parla català canvia al castellà. És a dir , les persones de llengua habitual catalana canvien generalment al castellà quan els sembla detectar que l'interlocutor és de llengua principalment castellana, encara que parli el català. Es tracta, per tant, bàsicament d'una norma interioritzada i aplicada pels parlants usuals del català.*

²⁴ Establert entre persones individualment.

-Què es pot fer per impulsar l'ús del català?

Si es vol assegurar el manteniment del català com a llengua viva cal, per tant, continuar portant a terme actuacions a favor del seu manteniment.

Arribem a la conclusió que allò que cal fer és precisament potenciar l'ús interpersonal del català. És a dir, cal fer actuacions que ajudin a aconseguir que les normes de tria lingüística en l'ús interpersonal esdevinguin més favorables al català.

La potenciació de l'ús interpersonal és potser l'únic camí viable per intentar assegurar el futur de la llengua.

-Consideracions estratègiques per al manteniment de l'ús del català

Segons diversos comentaristes, al llarg d'aquests darrers 20 anys de democràcia la societat civil ha anat deixant a la Generalitat la responsabilitat d'ocupar-se del manteniment del català. En el moment actual potser seria convenient que canviés aquest capteniment de la societat. Caldria que els sectors preocupats per aquest problema tornessin a responsabilitzar-se de la qüestió. Les institucions però ja hem vist que no és suficient. És necessari que els sectors socials sensibilitzats per aquest tema assumeixin la seva part de responsabilitat en la tasca de procurar superar la incerta salut del català, sobretot assumint unes noves normes de tria lingüística més favorables a aquesta llengua.

Seguidament, Joaquim Torres, suggereix algunes actuacions que podrien ajudar a conscienciar la població sensibilitzada sobre la necessitat de tenir un capteniment lingüístic més favorable a l'ús privat del català:

1. Caldria explicar a aquest sector de l'opinió pública la situació de la llengua, que probablement no és prou coneguda. De manera constructiva i positiva. Sense ocultar els perills que segons alguns experts poden existir, però tot esmentant sempre els aspectes positius i l'existència de camins per resoldre els problemes.

2. Caldria procurar fer prendre consciència que amb una actitud decidida de la part sensibilitzada de la població és possible superar els problemes de la llengua. De fet aquesta mena de problemes només se superen realment si la minoria interessada actua de manera decidida. Les actuacions institucionals, encara que necessàries, no són suficients.

3. Caldria buscar la manera de fer penetrar en els mitjans de comunicació idees que reforcin la lleialtat lingüística, que donin valor al manteniment d'una llengua com la catalana i que convidin la població interessada a fer-hi alguna cosa.

-Consideracions tàctiques

Cal tenir en compte, però, que ja existeix una minoria de persones que trenquen la norma majoritàriament vigent i mantenen bàsicament l'ús del català amb els que parlen habitualment castellà. De fet, l'existència d'aquest grup, tot i ser reduït, és important per mantenir la presència del català en moltes converses i també perquè en certs sectors laborals es demanin coneixements d'aquesta llengua.

Es tracta, en definitiva, segons Joaquim Torres, de convèncer una minoria perquè canviï les normes de tria lingüística, a fi de generar una dinàmica que ens porti a una situació de la llengua més sòlida de cara al futur.

3.1.1.10 Quin futur hi ha per a la llengua catalana?

Punt de vista de Josep Murgades, professor de la Universitat de Barcelona, sobre la salut i el futur del català:

En els últims anys ens hem trobat amb l'arribada massiva d'uns nous altres catalans, de llengües, cultures i ètnies molt més diferents que no ho era en relació amb la catalana la dels "altres catalans", d'origen majoritàriament espanyol; aquests nouvinguts d'avui, procedents d'arreu, esdevenen, ben a la insabuda d'ells mateixos, la prova més palpable de la generalitzada incapacitat integradora del país en la seva pròpia llengua, ja que és en espanyol i només en espanyol que se socialitzen la immensa majoria d'ells. És aquí en aquest àmbit on més clarament es palesa el rotund fracàs d'aquest comportament de mínims lingüístics conegut amb el nom de "bilingüisme passiu", tot deixant així al descobert unes impotències referibles a la manca de voluntat nacional d'una població que, en principi, no està en cap cas obligada per llei a canviar de llengua.

La supervivència de la llengua catalana, segons Albert Rossich, professor de la Universitat de Girona.

Les condicions per a la substitució lingüística del català- començant pel bilingüisme generalitzat dels catalanoparlants- hi són totes, i només falta obrir els espais on això sigui possible. D'aquí la importància de garantir uns àmbits hegemònics per al català. Ara bé; aquesta política té forçosament un límit, que és la voluntat dels usuaris, els quals no sempre estan d'acord a aplicar mesures més o menys coactives de suport.

Som l'excepció perquè, com tenen ben clar a fora d'aquí – i potser a dintre també -, nosaltres tenim no una, sinó dues llengües. A diferència dels espanyols que només en tenen una, nosaltres les podem fer servir alternativament, segons la nostra lliure elecció, segons la peculiaritat de cada situació concreta. Quan algú al·lega incomprensió, legítimament o no, tenim la potestat d'expressar-nos en la

llengua que l'interlocutor pot entendre. Perquè d'entrada se suposa que només nosaltres tenim aquesta potestat. Per a molts, la majoria, és més que això: és una obligació. Ens hi podem negar, o transigir, i passar per interlocutors cortesos i cosmopolites. Qui és tan insensat que preferirà passar per xenòfob o esquerp per no haver de renunciar al seu dret d'expressar-se en català? Una minoria de resistents. Només una situació de crispació social, que no sembla pas desitjable, podria alterar aquesta elemental regla de conducta.

El que importa veure és que aquest capteniment condueix de forma irremissible a un retrocés, de vegades lent, però sempre progressiu, de l'ús lingüístic de la llengua minoritzada. En un món d'intercanvis generalitzats i creixents, l'arraconament definitiu de la llengua subsidiària només és qüestió de temps. I de poc temps, segurament. Els suposats avantatges del bilingüisme es mostren aquí en tota la seva rotunditat: qui obté el màxim avantatge del bilingüisme²⁵ és el monolingüisme²⁶ que viu en un medi bilingüe, però els altres li estalvien la feina d'aprendre idiomes.

Efectivament, el procés d'extinció del català pot quedar sentenciat d'aquí a uns cinquanta anys, quan l'última generació que haurà tingut el català com a llengua materna, clarament minoritària al conjunt del país, l'abandoni per adreçar-se als seus fills- A. RAFANELL I A. ROSSICH (1990)

El català és una llengua, no tan sols en perill d'extinció, sinó que ja és una llengua en procés d'extinció. Això no vol dir que sigui una llengua sentenciada, ni que el procés hagi entrat en fase terminal o irreversible; només vol dir que, si no en trobem el desllorigador, ben aviat el procés s'acabarà tal com està previst en aquest fragment.

²⁵ Que usa dues llengües.

²⁶ Unilingüe. Que usa, tan sols, una llengua.

3.1.2 El Bilingüisme

Per iniciar aquest segon apartat, començarem definint el terme bilingüisme. El bilingüisme fa referència a l'existència de dues llengües en un individu o grup social i que es tracta d'una concreció del plurilingüisme. Es defineix un subjecte com a bilingüe quan domina més d'una llengua. De fet, en la pràctica, el bilingüisme no és un fenomen de la llengua, sinó del seu ús. I la sociolingüística s'ocupa de les relacions entre les dues possibles llengües en contacte.

Un cop definit aquest mot, podríem concloure, en un sentit ample, que la majoria de la població mundial podria considerar-se bilingüe si el criteri s'estengués tan sols a la capacitat d'entendre o produir un mínim de frases en una llengua determinada.

En el nostre cas, tractarem com a bilingüisme, principalment, en el fet que l'individu parli i entengui les dues llengües, el català i el castellà, és a dir, que les pugui utilitzar en cas de conveniència. . De fet, prendrem el cas en què en l'àmbit casolà es parlin les dues llengües, i per tant, analitzarem quina és la predominant.

Un cop definit, en veurem les seves possibles classificacions i el posicionarem segons el que utilitzarem al llarg del treball.

3.1.2.1 Tipus i classificacions

Així doncs, hi ha diversos tipus de bilingüisme, i diverses classificacions d'aquest:

• **Bilingüisme individual**: Es produeix si un individu té la capacitat de dominar dues llengües. El psicolingüisme s'encarrega d'estudiar aquest fenomen. Hi ha diferents tipus de bilingüisme individual:

- o Bilingüisme actiu: L'individu entén i utilitza dues llengües.
- o Bilingüisme passiu: L'individu entén i utilitza una de les dues llengües i l'altra l'entén però no la utilitza.
- o Bilingüisme simètric: L'individu coneix les dues llengües a igual nivell.
- o Bilingüisme asimètric: L'individu coneix millor una llengua que l'altra.
- o Bilingüisme instrumental: L'individu estudia una llengua per necessitat, per raons pràctiques.
- o Bilingüisme integrador: L'individu estudia una segona llengua amb el desig de convertir-se en membre de la comunitat que la parla.

• **Bilingüisme territorial**: Es produeix quan un territori es troba dividit en dues parts i a cada una s'utilitza una llengua diferent. Un exemple seria Bèlgica on es parla francès i flamenc o Canadà, en què es parla anglès i francès.

• **Bilingüisme social**: Quan en un determinat grup social de qualsevol mena es fan servir dues llengües, sigui per a finalitats diferents o per a la mateixa, a causa de qualsevol factor (imposició política, immigració, necessitats de comunicació...)

- o Bilingüisme unidireccional: es dona quan els parlants d'una llengua determinada coneixen la seva i la de l'altre grup, mentre que els parlants

de la segona només coneixen la seva (uns són bilingües i els altres unilingües).

o Bilingüisme bidireccional: fa referència a un cas raríssim en què els membres d'ambdós grups socials coneixen les dues llengües.

El bilingüisme, però, és sempre un fet individual; és a dir, són bilingües les persones, mai les nacions, les quals sempre disposen d'una llengua pròpia, l'autòctona.

En matèria de política o de normalització lingüística el bilingüisme social pot tenir funcions diferents; així, en països amb dues llengües en contacte, el foment del bilingüisme pot ésser útil a una política assimilista que comportaria la pèrdua d'ús d'una de les llengües.

Al contrari és quan el que s'estableix és una situació relativament estable implantant la cooficialitat lingüística; és a dir, un bilingüisme oficial amb voluntat d'igualtat.

Hi ha teories que veuen el bilingüisme social com una situació transitòria que porta a la llarga a l'abandonament d'una de les llengües i es cita com exemple el cas dels ibers que malgrat l'existència de monedes i altres evidències de bilingüisme van acabar llatinitzant-se i actualment no es pot desxifrar la llengua ibera.

Els grups socials anomenats bilingües no ho solen ésser de manera homogènia ja que es donen moltes diferències individuals en el grau de competència lingüística.

La diglòssia encara que etimològicament (deriva del grec) pertany al concepte de Ferguson (1959), parteix de l'estudi d'una situació en què coexisteixen dues varietats d'una mateixa llengua i ho fa partint de l'anàlisi de casos com el de l'àrab i el del grec, llengües que com és sabut, han posseït o posseeixen encara una varietat literària de la llengua, molt allunyada de la varietat oral. En aquest cas es parla de distribució funcional d'aquestes dues varietats, una distribució en què els àmbits d'ús formals i els àmbits d'ús informals són distribuïts de manera rígida.

El català ha estat durant el segle XX en una situació diglòssica, però avui dia ja no. És llengua oficial i, encara que amb matisos, llengua de prestigi en àmbits formals, encara que potser només a Catalunya i reduïdament a les Illes Balears. Al País Valencià la situació és especialment greu. Un problema afegit al català és que s'ha intentat convèncer els seus parlants que tenen una segona llengua pròpia: el castellà. Aquesta situació perpetua el problema de conflicte lingüístic.

3.1.2.2 Raons que poden portar un individu al bilingüisme

- bilingüisme instrumental: una persona aprèn una segona llengua perquè en té necessitat.
- bilingüisme integrador: és la motivació que porta un ciutadà a aprendre una nova llengua per integrar-se dins la societat que la parla.
- bilingüisme cultural: una persona aprèn una llengua perquè li interessa la cultura que aquesta vehicula.
- bilingüisme familiar: en el context familiar es parlen dues llengües. I que és el que tindrem en compte en aquest treball, ja que les altres hi són majoritàriament presents.
- bilingüisme ambiental: quan s'adquireix per l'ambient extra familiar.

3.1.2.3 Conseqüències del bilingüisme

Hi ha hagut molta discussió sobre les conseqüències del bilingüisme primerenc.

Històricament, el bilingüisme primerenc es considerava com a perillós, el que porta a la confusió i incitar els trastorns del llenguatge i retard en el llenguatge. La investigació ha deixat clar que el bilingüisme primerenc pot portar avantatges cognitius, especialment en àmbits com ara ajudar els nens a comprendre la naturalesa arbitrària dels sistemes de llenguatge i sistemes d'alfabetització.

Òbviament, la principal conseqüència positiva del bilingüisme és saber dos idiomes - i per tant ser capaç de conversar amb un nombre major de persones, així com tenir accés a dues cultures, dos cossos de la literatura, i dues visions del món. Per als nens en les comunitats de minories lingüístiques, el manteniment de la seva llengua ancestral conserva vincles amb els seus avis i manté oberta l'opció de crear experiències com la identificació ètnica i orgull, així com la continuïtat cultural. Parlar altres idiomes també té avantatges econòmics, com a bilingües estan en demanda en la nova economia global.

En aquest cas, però parlarem de les conseqüències més enllà de la pròpia acceptació per part d'un col·lectiu, el fet de tenir una riquesa lingüística i cultural i, per descomptat, dels avantatges que aquest bilingüisme té dins de l'àmbit laboral. Sinó que el portarem més enllà del que és evident.

3.1.2.4 Bilingüisme a Catalunya

El bilingüisme que ens trobem a Catalunya, és el que abraça les dues llengües que són el català i el castellà.

Les dues llengües són llengües romàniques que provenen d'una evolució del llatí vulgar (llenguatge comú dels romans que s'establiren a Hispània durant l'edat antiga). El català és parlat per més de 11,5 milions de persones, 7,7 milions com a materna a Catalunya. El castellà, en canvi, és parlat per més de 500 milions i és la segona llengua materna més parlada al món.

El bilingüisme actual a Catalunya es deu, en gran part als moviments migratoris procedents d'altres regions d'Espanya principalment als anys 20 i entre 1940 i 1970 (entre 1961 i 1970 només, la immigració neta va ser de 720.000 persones). Això explica que les persones nascudes fora de Catalunya i els seus fills representin actualment 41% de la població total.

De fet, el català, és la llengua oficial d'una àrea demogràfica d'uns 11.500.000 habitants.

3.1.2.5 Hi ha vida després del bilingüisme?

Article de Ramon Monton sobre el futur del bilingüisme.

[...]Els grans paladins del bilingüisme, siguin monolingües castellanòfons o polítics amb pocs escrúpols, no diuen mai que allò que propugnen és el bilingüisme dels catalanoparlants per tal que els castellanoparlants puguin continuar essent còmodament monolingües i, es trobin on es trobin, sentin que estan a España. Aquesta és la primera conseqüència i utilitat del bilingüisme. Però hi ha més coses: si, en una situació de llengües en contacte, una de les comunitats lingüístiques adquireix la capacitat d'usar activament la llengua de l'altre grup, el qual, en canvi, continua fent servir majoritàriament la seva llengua i prou, aleshores es produeix una situació de progressiu desequilibri que, a la llarga, desemboca en la desaparició de la llengua menys «útil». [...]

[...]«El bilingüisme és enriquidor.» Els qui elogien tant el bilingüisme, la universalitat, el cosmopolitisme, però, no semblen gaire disposats a enriquir-se, perquè generalment són monolingües. El bilingüisme és més aviat l'estigma característic de pertànyer a una col·lectivitat minorada; allò realment enriquidor és el poliglòtisme, però no es pot obligar la majoria a ser poliglòts; en tot cas, hauria de ser una opció personal de qui volgués viatjar, conèixer altres cultures, investigar... Una possibilitat interessant, a Catalunya, seria el «poliglòtisme passiu» que proposava Delfí Dalmau. [...]

[...] Per tant, penso que podem ser optimistes i que, més enllà del bilingüisme, hi haurà vida per a la nostra llengua... si abandonem aquest bilingüisme abans no sigui massa tard. [...]

“No és suficient usar la llengua sinó que cal observar-la“

Joaquim Dolz

Com a dona no tinc pàtria, com a dona no vull pàtria,
com a dona la meva pàtria és el món.

Virgina Woolf

3.2 L'AULA D'ACOLLIDA

3.2.1 Funcionament de l'aula d'acollida

3.2.1.1 L'aula d'acollida en el centre educatiu

L'aula d'acollida és un recurs, una estratègia organitzativa i metodològica per atendre l'alumnat nouvingut quan arriba al sistema educatiu a Catalunya. Té una doble finalitat:

1. Que l'alumne/a se senti ben atès i valorat en els aspectes emocionals.
2. Que disposi de les eines bàsiques per iniciar, al més aviat possible i en les millors condicions, el seu procés d'ensenyament-aprenentatge en el sistema educatiu a Catalunya.

L'existència d'una aula d'acollida no ha d'anar en contra del principi que és el centre educatiu el responsable de l'acolliment, de la planificació de l'itinerari educatiu i del seguiment del procés d'aprenentatge de l'alumnat nouvingut. Per tant, s'han d'activar tots els recursos personals, didàctics, metodològics i organitzatius del centre per tal de garantir l'èxit escolar i la igualtat d'oportunitats. L'aula ordinària és l'espai de referència d'aquest alumnat, mentre que l'aula d'acollida vol garantir l'acollida emocional i accelerar l'aprenentatge de la llengua vehicular de l'ensenyament.

Cal tenir present que l'objectiu central de l'educació és preparar tot l'alumnat per afrontar els reptes de la societat plural, multilingüe i multicultural del segle XXI, per tal que els nois i les noies desenvolupin aquelles competències lingüístiques que mobilitzen coneixements, aptituds, actituds i representacions relacionades amb les llengües i les cultures; actuar i reeixir en el seu entorn; comunicar-se amb les altres persones; i compartir els sabers i les referències culturals; és a dir, que puguin construir els fonaments de la ciutadania, del coneixement del que és la condició humana, de la comprensió d'altri.

En definitiva, el procés d'integració de l'alumnat nouvingut al centre recau tant en el grup classe de referència com en l'aula d'acollida. L'alumne/a ha d'assistir amb el seu grup classe a les àrees que requereixen menys competència lingüística, com ara educació física, visual i plàstica o aquelles àrees on s'utilitzin de manera sistemàtica les TIC.

D'aquesta manera es garanteixen espais comuns de socialització des del primer moment d'incorporació de l'alumnat nouvingut als centres.

-Característiques bàsiques de l'aula d'acollida

És un recurs obert perquè faciliti l'acollida de l'alumnat nouvingut amb la resta de companys i companyes en un context d'educació inclusiva i potencia l'aprenentatge de la llengua. L'alumnat ha de poder incorporar-s'hi en qualsevol moment del curs, i s'ha de poder decidir la incorporació a l'aula ordinària en el moment que es consideri adient.

És un recurs flexible perquè respon a les necessitats d'aprenentatge i d'acollida de l'alumnat. En funció d'aquestes necessitats educatives específiques diferenciades, cada centre ha de donar resposta mitjançant models organitzatius diferents.

És dinàmica perquè és una part més de l'acció educativa del centre i, per tant, ha de formar part dels processos de reflexió pedagògica.

Concloent, així doncs, que l'aula d'acollida ha de formar part del plantejament general del centre tant pel que fa a les actuacions del professorat com a l'atenció que rep l'alumnat. Ha d'oferir una atenció personalitzada de qualitat, iniciar l'aprenentatge intensiu de la llengua catalana i per ajudar a passar del llenguatge

comunicatiu al llenguatge acadèmic cosa que ha de facilitar, a la vegada, l'accés al currículum ordinari.

3.2.1.2 L'aula d'acollida en el Marc del Pla LIC

El Pla per a la llengua i la cohesió social (Pla LIC) va ser impulsat pel Departament d'Educació el curs 2004-2005.

Aquest ha estat entès com un nou instrument per afrontar l'atenció a la diversitat i aconseguir l'èxit educatiu de tot l'alumnat davant de la creixent complexitat i pluralitat que ha anat adquirint la societat catalana. L'objectiu del Pla LIC és trobar respostes als nous reptes educatius que plantegen els profunds canvis socials.

El Pla LIC s'articula en tres eixos que, relacionats estretament, incideixen especialment en el nostre sistema educatiu:

- La creixent incorporació d'alumnat procedent de la immigració
- L'aparició de noves causes d'exclusió social
- La insuficient normalització de la llengua catalana.

Tres elements que configuren l'espai per on cal avançar per anar construint la cohesió social:

- Fomentar la inclusió social i escolar de tot l'alumnat, evitant qualsevol tipus de marginació, garantint l'equitat i creant les condicions que facin possible la igualtat d'oportunitats i de possibilitats, mitjançant l'accés a una educació de qualitat.
- Consolidar la llengua catalana com a llengua vehicular als centres educatius i com a eix vertebrador d'un projecte plurilingüe, adaptant les metodologies, les

estratègies i els recursos didàctics a la creixent diversitat lingüística i cultural de l'alumnat.

·Desenvolupar la consciència d'igualtat en dignitat de totes les persones com a condició prèvia per al coneixement i el respecte de les diferències culturals, potenciant la cultura del diàleg i la convivència en un marc intercultural.

El Pla per a la llengua i la cohesió exigeix aconseguir:

- L'èxit personal, lligat al desenvolupament d'una identitat personal rica, equilibrada i no excloent.
- L'èxit social, lligat al desenvolupament de les habilitats socials i les actituds idònies per conviure en una societat plural
- L'èxit acadèmic, lligat al desenvolupament de la capacitat de convertir la informació en coneixements i els coneixements en competències.
- L'èxit laboral, lligat al desenvolupament de la capacitat d'aplicar aquests coneixements per resoldre de forma satisfactòria els reptes que planteja el món del treball en l'actualitat.

Tots aquests principis, recollits en el Pla LIC, es concreten en tres línies d'actuació, que volen donar resposta als reptes plantejats:

- Una aula d'acollida per donar una atenció de qualitat a les necessitats primeres de l'alumnat nouvingut, en l'aspecte emocional, curricular i d'aprenentatge de la llengua vehicular de l'escola.
- Un centre educatiu acollidor, que sigui coherent en els usos lingüístics, que plantegi una educació intercultural i que treballi per aconseguir l'èxit escolar de tot l'alumnat; l'acollida de l'alumnat nouvingut ens ha de fer replantejar l'acollida

que es fa a tothom que arribi nou a un centre vetllant, especialment, pels aspectes emocionals.

- Els plans educatius d'entorn, que s'han definit com una iniciativa oberta i de cooperació educativa que vol donar una resposta integrada i comunitària a les necessitats educatives dels infants i joves, coordinant i dinamitzant l'acció educatives d'una zona més enllà de l'àmbit escolar, i en la qual intervenen les diverses administracions públiques i les entitats culturals, esportives, de lleure... de l'entorn.

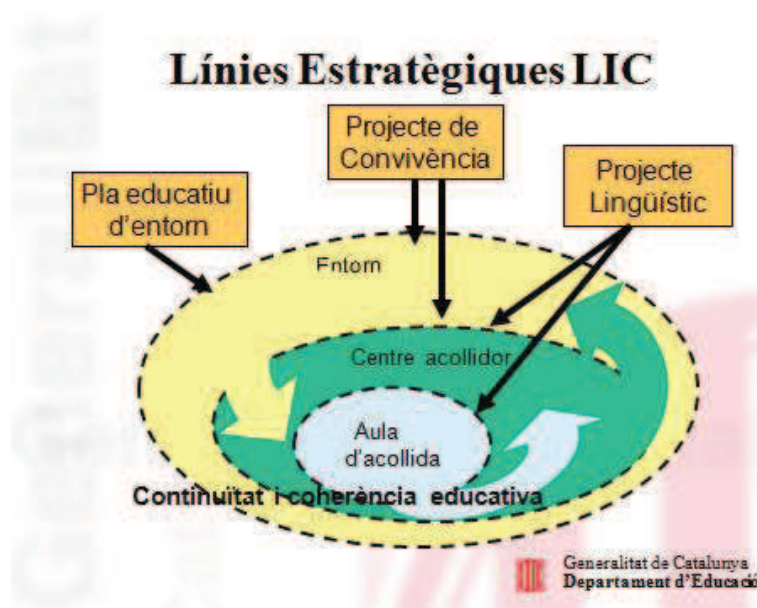

Figura 4: Línies Estratègiques LIC

-Criteris per a l'assignació de les aules d'acollida

El fet d'adjudicar una aula d'acollida a un centre educatiu va estretament lligat a l'assumpció explícita per part del centre d'un seguit de compromisos sobre aspectes didàctics i de tipus organitzatiu:

- Preveure el recursos humans i materials necessaris per oferir una bona acollida a l'alumnat nouvingut.
- Proporcionar els recursos organitzatius i metodològics en relació amb els objectius d'integració i aprenentatge de la llengua.
- Designar un/a tutor/a per a aula d'acollida d'entre els professionals amb destinació definitiva del centre, sempre que sigui possible, per tal de garantir-ne la continuïtat pedagògica.
- Revisar els documents de gestió amb l'objectiu d'adequar-los als eixos del Pla LIC, en especial el Pla d'acollida i integració del centre i el Projecte lingüístic.

En conseqüència, a fi de donar sentit a aquesta aula, el centre educatiu ha d'establir un procés de millora en l'atenció de tot l'alumnat i ha d'incloure el nou recurs en l'organització general del centre.

A l'hora d'assignar una aula d'acollida a un centre, es tenen en compte diversos paràmetres. En primer lloc, *el nombre d'alumnat nouvingut matriculat en els dos darrers anys*, una dada que es combina amb el percentatge d'alumnat de nacionalitat estrangera. També es té en *compte la situació socioeconòmica de l'entorn*, ja que, en segons quins contextos, pot ser més difícil l'accés de l'alumnat a la llengua vehicular de l'aprenentatge i a l'èxit escolar. Finalment, cal tenir present *l'equilibri en l'oferta educativa de la zona* per tal d'evitar la concentració d'alumnat nouvingut en un mateix centre o en una mateixa tipologia de centres.

3.2.1.3 Formació i assessorament als centres amb aula d'acollida

Per afavorir la posada en funcionament de l'aula d'acollida, a banda de les dotacions de recursos, s'ofereixen activitats de formació als professionals que intervenen en l'acollida de l'alumnat nouvingut i, més específicament, al tutor o la tutora d'aula d'acollida.

El disseny d'aquest conjunt d'activitats es proposa ajudar els centres en el seu procés de transformació i es concreta en les activitats formatives següents:

- Activitats de sensibilització sobre el Pla LIC adreçades a equips directius amb l'objectiu de presentar els eixos del Pla i remarcar la importància d'incorporar-los en el procés de transformació del centre educatiu.
- Formació per als coordinadors i coordinadores LIC de centre com a elements dinamitzadors del Pla LIC al centre, actuant com a suport de l'equip directiu.
- Formació inicial per als tutors i tutores d'aula d'acollida, remarcant els aspectes organitzatius, metodològics, didàctics i emocionals necessaris per posar en funcionament una aula d'acollida.
- Seminaris de tutors i tutores d'aula d'acollida per reflexionar sobre la pràctica docent a les aules.
- Curs per als claustres: "De l'aula d'acollida al centre acollidor" per a aquells centres que han decidit iniciar un procés de transformació seguint els eixos LIC.
- Cursos específics de formació en didàctica del català com a L2.

Per garantir el desenvolupament del Pla, els centres disposen, a més, d'assessorament periòdic per part dels professionals dels equips LIC dels serveis educatius.

En el cas dels centres que posen en funcionament una aula d'acollida, l'assessor/a LIC els orienta sobre metodologies, recursos i materials i aporta criteris per a l'avaluació, a fi d'aprofitar al màxim les possibilitats que ofereix el recurs.

A banda d'aquesta tasca, els assessors i les assessores col·laboren i assessoren en diversos aspectes entre els quals destaquen:

- L'elaboració del Pla d'acollida i integració i del Projecte lingüístic.
- La sensibilització, promoció i consolidació de la llengua catalana com a eix vertebrador d'un projecte plurilingüe.
- La modelització adreçada al professorat i la seva planificació.
- El treball tutorial amb l'alumnat nouvingut o amb risc de marginació per a la seva integració al grup.
- Les estratègies metodològiques d'immersió lingüística.
- La sensibilització, promoció i consolidació de l'educació intercultural.
- La formació permanent del professorat.

3.2.1.4 Professionals que intervenen a l'aula d'acollida

-El tutor o la tutora d'aula d'acollida

L'adjudicació d'una aula d'acollida implica el nomenament d'un/a tutor/a. Per ocupar aquest lloc de treball es recomana que aquest professional tingui destinació definitiva al centre a fi de garantir la continuïtat del recurs i aprofitar l'experiència i el bagatge de la posada en funcionament de l'aula.

En el moment de fer la proposta de nomenament d'aquest docent, és important que l'equip directiu tingui en compte l'experiència docent del tutor/a en l'ensenyament de les llengües, el domini de les TIC i la seva capacitat de lideratge, d'empatia i de dinamització.

Les funcions que un/a tutor/a desenvolupa a l'aula d'acollida són els següents:

- Gestionar l'aula d'acollida:

- planificar recursos i actuacions

- programar les seqüències d'aprenentatge

- aplicar les metodologies més adequades

- avaluar processos i resultats

- Fer l'avaluació inicial i elaborar conjuntament amb el tutor o la tutora d'aula ordinària els plans individuals intensius i col·laborar en les adaptacions curriculars individualitzades o les modificacions del currículum, si escau.

- Coordinar amb la resta de l'equip docent les actuacions per assegurar la coherència educativa i promoure la integració de l'alumnat nouvingut a les seves aules de referència.

- Aplicar metodologies d'immersió lingüística, estratègies d'inclusió social i incorporar continguts d'educació intercultural.
- Coordinar-se amb el/la coordinador/a de llengua i cohesió social del centre (CLIC) i altres professionals (servei de traducció, assessor/a LIC, EAP..).

-Altres professionals

Malgrat que la principal tasca de gestió de l'aula d'acollida correspon al tutor o la tutora de l'aula, hi ha altres professionals que tenen una tasca important en l'acollida de l'alumnat nouvingut:

- El/la tutor/a de l'aula ordinària vetlla pel progressiu assoliment de les competències bàsiques de l'alumnat que comparteix horari entre l'aula d'acollida i l'aula ordinària i coordina amb la resta de l'equip docent les actuacions per assegurar la coherència educativa.
- El/la coordinador/a LIC de centre col·labora en la gestió d'actuacions que fan referència a l'acollida i a la integració de l'alumnat nouvingut, per la qual cosa ajuda a definir estratègies d'atenció a aquest alumnat i participa en l'organització i l'optimització dels recursos i coordina les actuacions dels professionals externs que hi intervenen.
- L'assessor/a LIC orienta i fa el seguiment de l'organització de l'aula d'acollida, assessora sobre les estratègies d'ensenyament-aprenentatge de la llengua amb l'alumnat nouvingut i sobre els recursos didàctics de llengua, orienta sobre el treball tutorial amb aquest alumnat i sobre les estratègies que faciliten la col·laboració entre l'aula d'acollida i el grup classe i, en general, sobre

l'elaboració, revisió o desenvolupament dels plans d'acollida i del projecte lingüístic.

A més d'aquests professionals que tenen encomanades funcions específiques en relació a l'alumnat nouvingut, en els casos que l'alumne/a presenti necessitats educatives especials, cal recórrer als recursos habituals dels quals disposa el centre per atendre la diversitat:

- En el cas de secundària, el professorat de psicologia i pedagogia del centre i l'EAP assessoren el/la coordinador/a pedagògic/a i els diferents departament didàctics implicats a formalitzar per escrit les adaptacions curriculars o, si escau, les modificacions del currículum.

3.2.1.5. Gestió de l'aula: organització, metodologia i avaluació

-Destinatari de l'aula d'acollida

L'aula d'acollida va destinada a l'alumnat arribat a Catalunya en els dos anys darrers (24 mesos) procedent d'un procés migratori i que necessiti una adaptació curricular específica i no tingui coneixement de la llengua de l'escola. Convé no confondre aquest alumnat amb alumnat procedent d'altres indrets de l'estat que segueix un currículum similar i només té el desconeixement de la llengua catalana. En aquest cas cal seguir les orientacions pròpies de l'atenció individualitzada.

Tampoc no és adequat fer servir aquest recurs per a l'alumnat d'educació infantil ni de primer cicle d'educació primària.

-Nombre d'alumnes per grup i horari

El nombre d'alumnat que s'ha d'atendre en una aula d'acollida simultàniament ha de ser reduït. Aquest nombre pot variar en funció de les característiques de l'alumnat: el nivell d'escolarització previ, de la proximitat o no al català de la seva llengua d'origen, del grau de maduresa i del seu progrés en el procés d'aprenentatge. Ara bé, orientativament, no és aconsellable que el nombre sobrepassi el de 12 alumnes alhora.

Cap alumne/a no ha de romandre totes les hores lectives a l'aula d'acollida. Una opció recomanable és que hi faci, com a màxim, la meitat del seu horari lectiu setmanal i que la durada de l'assistència vagi disminuint a mesura que avanci en els aprenentatges.

L'atenció dins de l'aula d'acollida, per tant, es fa de la manera més intensiva possible per tal de facilitar la incorporació d'aquest alumnat al grup classe en totes les àrees.

-Temps de permanència a l'aula d'acollida

El temps d'estada d'un/a alumne/a a l'aula d'acollida és limitat (es recomana que no superi els 2 anys) ja que és un recurs transitori i sempre dependrà de les seves característiques personals. Per això, cada centre ha de planificar les estratègies organitzatives i metodològiques que millor s'adaptin a la seva realitat.

-Professorat de l'aula d'acollida

El nombre de docents que intervé a l'aula, a banda del tutor o la tutora d'acollida, ha de ser reduït, ja que en una primera etapa de l'arribada d'un/a alumne/a al nostre sistema educatiu cal que els referents siguin el més clars possibles.

3.2.1.6 L'evolució de l'aula d'acollida com a recurs

A Catalunya, un cop finalitzat el curs acadèmic 2009-2010, hi havia mil cent vuitanta aules d'acollida, noranta-cinc plans educatius d'entorn en vuitanta municipis que arribaven a 292.200 alumnes i les seves famílies. I, entre es cursos 2007-2008 i 2009-2010 s'havien invertit 2.358.000 euros en formació del professorat relacionada amb l'escola inclusiva i el tractament lingüístic. La taula 3 mostra l'evolució de les aules d'acollida al llarg de les dues legislatures.

²⁷ Figura 5: Evolució de les aules d'acollida (2004-2010)

	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010
CEIP públics	378	558	636	681	712	662
IES públics	225	310	347	367	395	401
Centres concertats	46	72	91	109	114	106
Centres municipals			7	9	13	11
Total	649	940	1081	1166	1234	1180

La taula mostra que al llarg dels anys es van incrementant els recursos, excepte en el cas de l'aula d'acollida en acabar la segona legislatura. Aquest fet estava

²⁷ Font: Departament d'Educació

relacionat amb la disminució dels reagrupaments familiars a causa de la situació de crisi econòmica.

A més, el curs 2009-2010 hi havia dues-centes assessores i assessors per donar suport a la pràctica educativa a les aules.

Al final de la legislatura del Govern d'entesa, el Departament d'Educació subvencionava classes de llengua i de cultura d'origen com a activitats extraescolars que agrupaven 2.952 alumnes.

Les llengües eren l'àrab, l'amazic, el romanès, el xinès, el portuguès, l'urdú, el neerlandès, l'ucraïnès i el bengalí. Les classes més nombroses eren les de llengua àrab (1.682 alumnes), seguides de les llengües de llengua xinesa (501 alumnes).

3.2.1.7 L'ús de les aules d'acollida

El següent gràfic ens mostra l'ús per part dels centres escolars durant els cursos 2005-2006 i 2006-2007.

De manera general, l'ús de les aules d'acollida es feia d'acord amb les orientacions dels responsables del Pla LIC²⁸. En l'educació secundària l'alumnat passava més hores setmanals que en la primària, però hi havia una tendència a disminuir l'alumnat que passava la major part del temps a l'aula d'acollida. Aquesta tendència es va mantenir en els cursos posteriors.

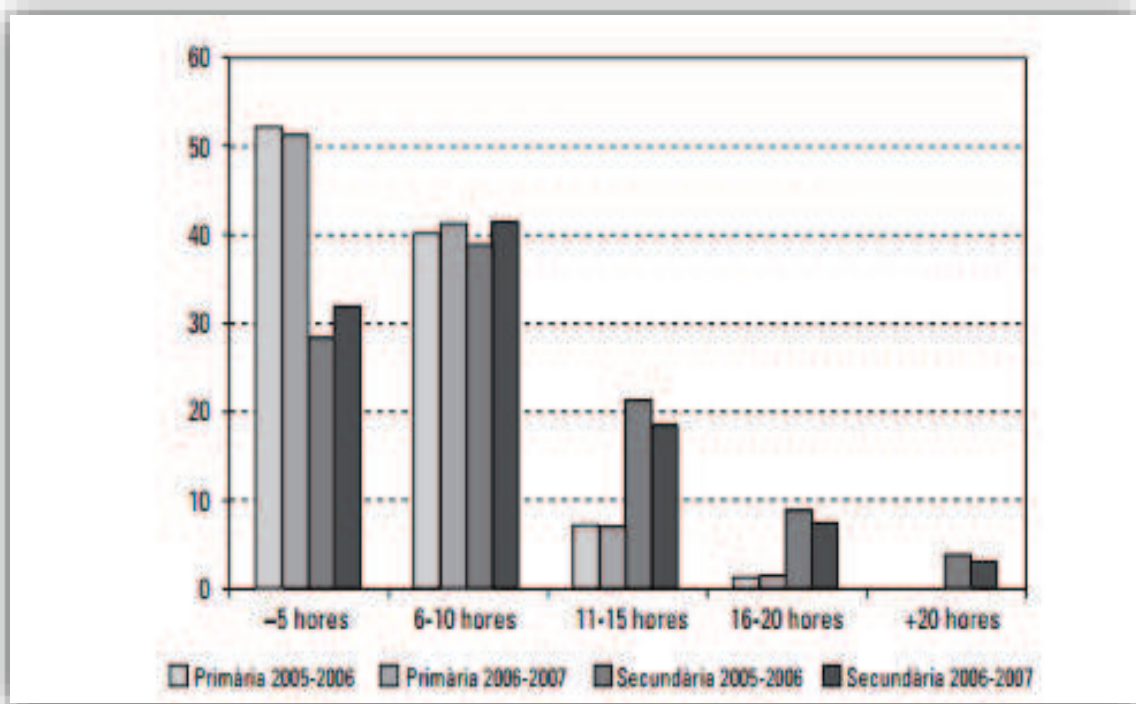
En conjunt, en l'educació primària l'alumnat passava a l'aula d'acollida una hora i trenta minuts al dia durant els dos cursos i, en l'educació secundària, el

²⁸ Pla LIC- Apartat Aula d'acollida en el marc del Pla LIC en el treball

temps era de dues hores i quinze minuts durant el curs 2005-2006 i de dues hores el curs següent.

L'escolarització prèvia, el temps d'estada a Catalunya i la llengua familiar de l'alumnat estranger eren les tres variables que influïen en les decisions dels claustres sobre el nombre d'hores setmanals de l'alumnat a l'aula d'acollida. Així, l'alumnat que acabava d'arribar, que tenia una llengua molt distant lingüísticament del català o que no havia estat prèviament escolaritzat o havia tingut una escolarització irregular passava més hores a l'aula d'acollida.

Figura 6: Alumnat estranger i nombre d'hores a l'aula d'acollida. Educació primària i secundària. Cursos 2005-2006 i 2006-2007

Font: Departament d' Educació

3.2.1.8 L'Aula d'acollida a l'INS Martí i l'Humà

L'INS Martí i l'Humà, centre d'educació secundària i educació postobligatòria on estudio actualment, disposa d'un recurs molt educatiu i d'atenció a l'alumnat nouvingut com és l'aula d'acollida.

L'aula d'acollida fou creada en el centre el curs 2006/2007. Els primers dos anys la tutora de l'aula d'acollida va ser l'Anna Vinyoles i a partir dels següents anys Noemí Nadal va estar al capdavant d'aquest recurs fins a dia d'avui.

A partir del curs 2012/2013- 2013/2014 s'ha establert una nova organització dins l'aula i és que aquesta parteix de mitja dotació de docents, el qual això significa la reducció d'hores diàries per a l'ajuda d'alumnes nouvinguts.

A llarg d'aquests anys una sèrie de professors de català han passat per l'aula d'acollida per tal de incrementar l'ús del català. Aquests són: Carme Bruno, Àngels Mateu, Josep Maria Vallverdú, Gemma Cardellach, Elisenda Rosell i Manel Ferrer.

L'institut no disposa de dades exactes del nombre d'alumnes a l'aula d'acollida dels diversos anys. Tan sols en tenim una dada concreta, aportada per la Noemí Nadal, que destaca que l'any amb més alumnes fou el curs 2009/2010 amb un total de 22 alumnes.

Aquest curs, 2013/2014, l'aula d'acollida està formada per un total de 7 alumnes nouvinguts.

3.2.2 Aprenentatge del català per als alumnes nouvinguts

Els alumnes nouvinguts, provinents del seu país d'origen, arriben a Catalunya amb la total desconexió de la llengua catalana.

L'Aula d'acollida, com he citat anteriorment, és una ajuda per l'alumnat per tal que aquest assoleixi de manera positiva i satisfactòriament el grau de parla i escriptura indicat.

Per tal que l'ajut sigui més gratificant i que l'alumnat nouvingut s'adapti més còmodament a l'educació obligatòria, el Departament d'Ensenyament ha impulsat des de fa temps l'elaboració i l'edició de recursos de tipologia diversa adaptada a les característiques d'aquest.

Aquest material està compost a base d'una sèrie d'iniciatives prèvies relacionades amb la comparació entre la fonologia i la fonètica i la morfosintaxi. L'objectiu principal és, per una banda, facilitar l'aprenentatge de la gramàtica a l'alumnat nouvingut, partint de l'enfocament que les llengües, tot i ser diferents, són sempre instruments de comunicació que tenen elements comuns i apliquen estratègies semblants. Per tant, es poden aprofitar aquestes coincidències per resoldre les dificultats d'aprenentatge relacionades amb les estructures diferenciades entre les llengües que coneix l'alumnat i la que està adquirint, en aquest cas el català; i per altra banda, es pretén facilitar l'adaptació de l'alumne nouvingut en el nou món, amb la intenció que aquest s'incorpori i és relacioni amb senzillesa vers el nou ambient.

3.2.2.1 L'aprenentatge d'una nova llengua

Sabem que el procés d'aprenentatge d'una segona llengua és un procés complex en el qual els aprenents han de mobilitzar una gran quantitat de coneixements i d'estratègies. Però és també un procés en què els alumnes, mitjançant activitats significatives i contextualitzades, poden avançar significativament cap al domini de la nova llengua.

Per afavorir aquest procés és important disposar de recursos que permetin tractar determinades dificultats, com és la sistematització de les regles gramaticals, de manera que es pugui utilitzar la llengua en un context escolar d'una manera autònoma.

És, per tant, un material que treballa un aspecte específic de la llengua però sense perdre de vista que l'aprenentatge de la gramàtica ha de tenir com a objectiu principal contribuir a l'assoliment d'una bona competència comunicativa i no constituir un aprenentatge en si mateixa.

Les capacitats que té l'aprenent d'una nova llengua que poden incidir de forma positiva o poden ser un entrebanc en el procés d'adquisició d'aquesta llengua són:

- Comparar entre llengües: establir equivalències, similituds i diferències.
- Transferir a les llengües que aprèn de nou els coneixements implícits o explícits desenvolupats fins al moment.
- Establir una continuïtat entre els sistemes lingüístics, encara que sigui conscient que cada llengua té un sistema de comunicació i de representació diferent.
- Interpretar les estructures semàntiques, morfosintàctiques i fonològiques de la nova llengua que ha d'aprendre a partir dels patrons de les altres llengües apreses.

Aquestes capacitats s'han de tenir presents quan ens proposem organitzar l'ensenyament i l'aprenentatge d'una nova llengua a uns aprenents que ja es comuniquen mitjançant una llengua habitual i potser en coneixen d'altres.

Els principals processos per a l'aprenentatge d'una nova llengua en el context escolar són els següents:

- Adquirir una competència comunicativa en la llengua que faci possible que els aprenents adquireixin les habilitats bàsiques per a la comunicació i l'accés a qualsevol disciplina del món del coneixement.

- Capacitar els aprenents per poder realitzar les tasques, les activitats i els processos que han de desenvolupar a la vida quotidiana.

Fases del procés d'aprenentatge d'una nova llengua:

- Imitació*

- Interllengua*

- *Consolidació*

A la fase d'*imitació* l'aprenent repeteix l'input que rep sense cap tipus de control, moltes vegades sense tenir consciència del significat del component lingüístic que està repetint.

A la fase d'*interllengua* que és la més llarga, la més dinàmica i la més inestable de totes tres fases, l'aprenent ja usa la llengua significativament en situacions comunicatives. S'expressa utilitzant la gramàtica mental que ell va construir.

Té dubtes, fa barreges amb les altres llengües que coneix; constantment produeix errors que són tempteigs propis del procés, conseqüència de les hipòtesis que el porten a haver de pensar com exposar una idea. L'aprenent, en aquesta fase, necessita un espai de temps per pensar i per reflexionar abans de produir el missatge que vol comunicar.

En aquesta fase del procés cal incorporar en l'aprenentatge la reflexió sobre els propis errors i sobre el funcionament de la nova llengua (metalingüística) amb dos objectius clars:

- prendre consciència de les diferències que hi ha entre la seva llengua i la que està aprenent de nou.
- evitar la fossilització dels errors que l'alumnat podria automatitzar i reproduir inconscientment.

En definitiva, com diu Benveniste²⁹, “la facultat metalingüística és la capacitat que tenim els humans de distanciar-nos de la llengua i de contemplar-la mentre la fem servir en l'activitat comunicativa i, per tant, poder elegir, modificar o adequar el discurs perquè sigui comprès pel receptor.”

A la fase de consolidació l'aprenent automatitza el sistema lingüístic de la nova llengua, adequa el discurs a la situació comunicativa i té capacitat creativa.

Birgit Harley proposa dirigir la reflexió sobre l'aprenentatge d'una nova llengua en aquests aspectes:

²⁹ BENVENISTE, E., *Problèmes de linguistique générale II*. París: 1974, Gallimard

-Els que són “inesperadament distints” de la llengua de l'aprenent, o sigui aquells aspectes que l'estructura de la llengua d'origen no preveu; per exemple, l'accent d'intensitat de la llengua catalana per a alumnes xinesos avesats a una llengua tonal.

-Els que, si no es coneixen, impedeixen l'avenç en el domini de la nova llengua; per exemple, l'ordre SVO de la frase.

Dins d'aquests dos aspectes cal insistir especialment en:

-Els que són irregulars o poc freqüents.

-Els que, pel fet que presenten grans dificultats respecte de la seva llengua, tendeixen a generar actituds negatives per part dels parlants nadius.

“Del que es tracta, en definitiva, no és que l'alumne o alumna assimili coneixements abstractes sobre la llengua, sinó d'impulsar en ell una actitud reflexiva i indagatòria, que el porti a revisar d'una manera conscient el seu propi coneixement lingüístic. Es tracta de fer que els alumnes relacionin, estableixin nexes, descobreixin paral·lelismes i comportaments oposats, formulin regles i les apliquin”.³⁰

³⁰ RUIZ, U., *La reflexió interlingüística: ajudar a pensar en/ amb/ sobre/ tres llengües. Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, 38. Barcelona: Ed. Graó, 2006.

3.2.2.2 Dificultats per a l'estudiant

Les principals dificultats en que es troba un alumne nouvingut a l'hora d'aprendre la llengua catalanes són les següents:

- Produir frases segons el criteri d'ordenació de la llengua catalana.
- Distingir i/o utilitzar els verbs ser, estar, haver-hi i tenir.
- Utilitzar la partícula interrogativa quan calgui.
- Omissió i confusió dels pronoms febles en, hi, ho.
- Reconèixer i utilitzar els articles.
- Reconèixer i utilitzar els possessius.
- L'assignació de gènere i la utilització del plural.
- Reconèixer i usar les diferents formes verbals adequades al temps a la persona i el nombre.

4. MARC PRÀCTIC

4.1 ÚS SOCIAL DEL CATALÀ DELS ALUMNES ESTRANGERS

Un dels moments clau en el desenvolupament de qualsevol procés pràctic d'un treball de recerca, diagnosi o avaluació és el seu plantejament metodològic. És el moment en què cal decidir quina és la millor manera de recollir la informació sobre els temes a analitzar.

Per recollir aquesta informació, hi ha una gran diversitat de tècniques o eines a l'abast: dades estadístiques, entrevistes, anàlisi de documentació, tallers, etc. Segons el propòsit i l'objecte de l'anàlisi, cadascuna d'aquestes eines té unes característiques i uns enfocaments que la poden fer més o menys útil a l'hora de tenir un instrument de suport per analitzar la informació de les dades recollides. Per tant, cal saber seleccionar aquelles tècniques més adequades per a cada anàlisi.

Totes les ciutats han estat fundades i poblades per gent vinguda d'un altre lloc,
 igual que les viles,
 ja que la terra s'ha omplert gràcies a successives migracions.
 L'immigrat és l'últim que ha arribat.
 L'autòcton és el que va arribar abans, ell o els seus avantpassats.³¹

Amin Maalouf en El viaje de Baldassare.

³¹ Formariz, A., Casanovas, M. I Balaguer, C. Educació de Persones adultes per a la convivència i la cooperació en una societat multicultural. Finestra Oberta. Núm. 28. Fundació Jaume Bofill.

4.1.1 Treball de camp de les enquestes

En aquest cas, en la realització pràctica del meu treball de recerca, he cregut oportú la utilització de l'enquesta com a mitjà d'estudi observacional i d'anàlisi del sector o població del conjunt d'alumnes totalment representatiu i adient amb els objectius que estem treballant al llarg de tot el projecte. En aquest cas serà un estudi d'una mostra de "població" totalment concret i detallat dels alumnes immigrants de l'INS Martí l'Humà.

Bàsicament, utilitzaré aquest mètode en el treball de camp ja que és una manera senzilla, clara, econòmica, exacte i detallada d'obtenir ràpidament resultats de manera fiable, ordenada i entenedora, i el mateix temps poder extreure'n conclusions totalment bàsiques i clares ràpidament. També un altre dels punts per decantar-me a la realització d'enquestes és degut a les meves limitacions en el camp de l'estadística i l'anàlisi de la informació de dades.

Pel que fa referència al format i model de l'enquesta, he elaborat un qüestionari pilot totalment senzill i bàsic, amb vocabulari entenedor i concís i que no porti confusió ni dubtes als alumnes enquestats i ens permeti obtenir unes dades totalment representatives i significatives.

Per poder treballar i aprendre el funcionament real de les enquestes i l'anàlisi de dades estadístiques i utilitzar-ne diversos camps i tipus diferents, he cregut oportú que el nostre model d'enquesta estigui formada per un seguit de preguntes diverses analítiques i descriptives, que tinguin una resposta ja sigui amb variables quantitatives i qualitatives depenent del cas.

En tot moment el procediment utilitzat per a la seva realització és totalment personal i repartint els diversos models en mà a cada alumne seleccionat en el nostre procés de mostratge i avaluació.

Vull destacar que les preguntes realitzades són sempre preguntes tancades, totalment estructurades i de resposta múltiple. A més a més, és important explicar que l'enquesta té diverses finalitats com són: la descriptiva, ja que vol descriure la realitat real que estem estudiant en el nostre treball; una finalitat explicativa ja que ens vol determinar les relacions de causa i efecte entre els fenòmens i les diverses respostes aleatòries i diferents; i també té una finalitat avaluativa ja que un cop obtingudes totes les dades ens permet avaluar i obtenir conclusions de la realitat estudiada. Totes aquestes finalitats ens permetran al final de l'estudi depurar i valorar les dades del qüestionari d'una manera molt més senzilla i des d'una òptica descriptiva.

Finalment, també cal explicar que pel que fa al mostreig i la selecció de la mostra utilitzada, he utilitzat un mostreig totalment dirigit i gens aleatori, ja que únicament el camp que analitzem i el sector de població utilitzada és el total i cent per cent dels alumnes immigrants de l'institut nascuts fora de Catalunya. Per tant el marge d'error serà nul, i els valors, i les dades obtingudes i extretes en el treball de camp, seran totalment precises i reals en el moment de realitzar l'informe amb els resultats finals de l'estudi. També realitzaré un seguit de gràfics i taules representatives que ens ajudin a entendre i poder veure d'una manera molt més visual, i poder extreure'n totes les conclusions i informació desitjada d'aquesta mostra de "població" interessats en analitzar de la part més pràctica del treball de recerca.

4.1.2 Enquestes i mostreig

Un cop he decidit quina és la millor manera d'estructurar i dur a terme la part pràctica del treball de recerca és el moment d'elaborar el model d'enquesta. L'objectiu d'aquestes preguntes, principalment, és conèixer quina importància adopta el català en els alumnes estrangers. Per aquest motiu, he realitzat una sèrie de preguntes senzilles i clares, com he dit anteriorment, que abasseguen un camp molt ampli. L'enquestat no es basarà únicament en la doctrina educativa, sinó que també es trobarà preguntes molt diverses com anys de residència a Catalunya, quin llengua utilitza en diversos àmbits de la vida quotidiana fins a quines perspectives educatives i laborals té en un futur pròxim. És un model de formulari bàsic però alhora molt complet a nivell de respostes, fet que ens ajudarà a obtenir millors i àmplies conclusions

A continuació adjunto el model d'enquesta repartida al sector de "població" d'alumnes de l'institut que analitzaré:

ÚS SOCIAL DEL CATALÀ DELS ALUMNES NOUINGUTS_____Treball de Recerca

NOM:

SEXE:

EDAT:

CURS:

NACIONALITAT:

1. Quants anys fa que vius a Catalunya?

2. Has estat en alguna aula d'acollida? *Si tries sí, quant temps hi has estat?

SÍ ☐

NO ☐

3. Creus que l'aula d'acollida és una ajuda?

4. Quina llengua parles ,....?

A l'aula: _____

Al pati: _____

Amb els amics, fora de l'escola: _____

Amb els teus germans: _____

A casa teva: _____

5. Al pati, et relaciones amb gent de la teva cultura o país?

6. Quins són els teus amics a l'institut?

Els de la classe ☐

Els del meu país ☐

7. Quins són els teus amics fora del centre?

Els de la classe ☐

Els del meu país ☐

8. Com et sents més còmode/a, parlant en català o en castellà?

9. Què estudiaràs un cop acabis l'ESO?

PQPI ☐

CFGM (Formació Professional) ☐

Batxillerat ☐

Un cop tenim el model d'enquesta elaborat és l'hora d'escollir a quins alumnes anirà destinada. És aquest procés el que a nivell estadístic es coneix amb el nom de mostreig o selecció de població. El mostreig és l'acció d'escollir mostres representatives per a un estudi estadístic.

Ja que el treball de recerca gira, en tot moment, entorn a la població estrangera he cregut oportú seleccionar el sector d'alumnes estrangers de l'institut Martí l'Humà (Montblanc) matriculats aquest curs 2013/2014 comptant amb tots els cursos d'educació secundària, tots els cursos de batxillerat i els diversos graus mitjans que trobem a l'institut. El nombre total d'alumnes enquestats és de 69 persones. L'enquesta ha estat realitzada durant l'octubre de l'any 2013.

Mostreig de població utilitzat:

CURSOS	NOMBRE D'ALUMNES 2013/14
<i>1r ESO A</i>	0
<i>1r ESO B</i>	5
<i>1r ESO C</i>	7
<i>2n ESO A</i>	4
<i>2n ESO B</i>	0
<i>2n ESO C</i>	4

<i>3r ESO A</i>	2
<i>3r ESO B</i>	9
<i>3r ESO C</i>	13
<i>4t ESO A</i>	0
<i>4t ESO B</i>	6
<i>4t ESO C</i>	0
<i>1r BATXILLERAT A</i>	2
<i>1r BATXILLERAT B</i>	3
<i>2n BATXILLERAT A</i>	3
<i>2n BATXILLERAT B</i>	1
<i>1r CFGM ADMINISTRACIÓ</i>	4
<i>2n CFGM ADMINISTRACIÓ</i>	0
<i>1r CFGM MANTENIMENT</i>	2

<i>2n CFGM MANTENIMENT</i>	1
NOMBRE TOTAL ALUMNES SELECCIONATS EN EL MOSTREIG	69

4.1.3 Hipòtesis de les enquestes

Un cop elaborades les diverses preguntes de l'enquesta sobre l'ús social del català dels alumnes immigrants he trobat encertat elaborar unes hipòtesis de les enquestes per tal de, un cop respostes, comparar-les amb el que realment els alumnes havien respòs i el que, bàsicament, deien els gràfics.

Les meves hipòtesis a les 69 enquestes realitzades són diverses i es regeixen segons les diferents preguntes.

Primerament, a la pregunta "Has estat en alguna aula d'acollida?", considero que una bona part dels alumnes de l'INS Martí i l'Humà ha participat, ja sigui un temps relativament curt o llarg, a l'aula d'acollida i per tant triaran el sí per resposta. En contra, podríem afegir que aquells alumnes procedents d'altres indrets de la Conca els quals no disposin d'aquest recurs, contestaran un no en aquesta qüestió.

Un dels factors més rellevants i amb més protagonisme d'aquesta enquesta és la importància que té l'ús del català en diversos àmbits per part dels alumnes estrangers. Per tant, hem cregut oportú preguntar sobre el català en diferents entorns de la vida quotidiana (aula, pati, amics, germans i pares). Les meves hipòtesis, des d'un principi, són que l'alumnat fa ús del català a l'aula, ús del

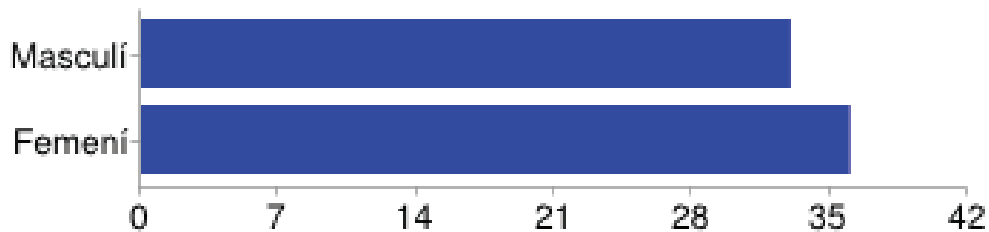
castellà al pati, del castellà amb els amics, i utilitzen la seva llengua materna i el castellà amb els germans i els pares.

A la pregunta “Com et sents més còmode/a, parlant en català o en castellà” considero que la majoria d'immigrants seran partidaris d'escollir el castellà, ja que, malauradament, és la llengua amb més interacció fora l'escola i amb la qual, segurament, se senten més còmodes a l'hora de relacionar-se.

I per finalitzar, a la pregunta “Què estudiaràs un cop acabis l'ESO?”, em vull basar en l'experiència, i en el que he vist en els darrers anys, i per tant, opto per triar com a resposta CFGM (Formació Professional), ja és una de les principals vies d'estudi les quals prefereixen de cara el futur els immigrants.

4.1.4 Buidatge i interpretació dels gràfics

1-Sexe:

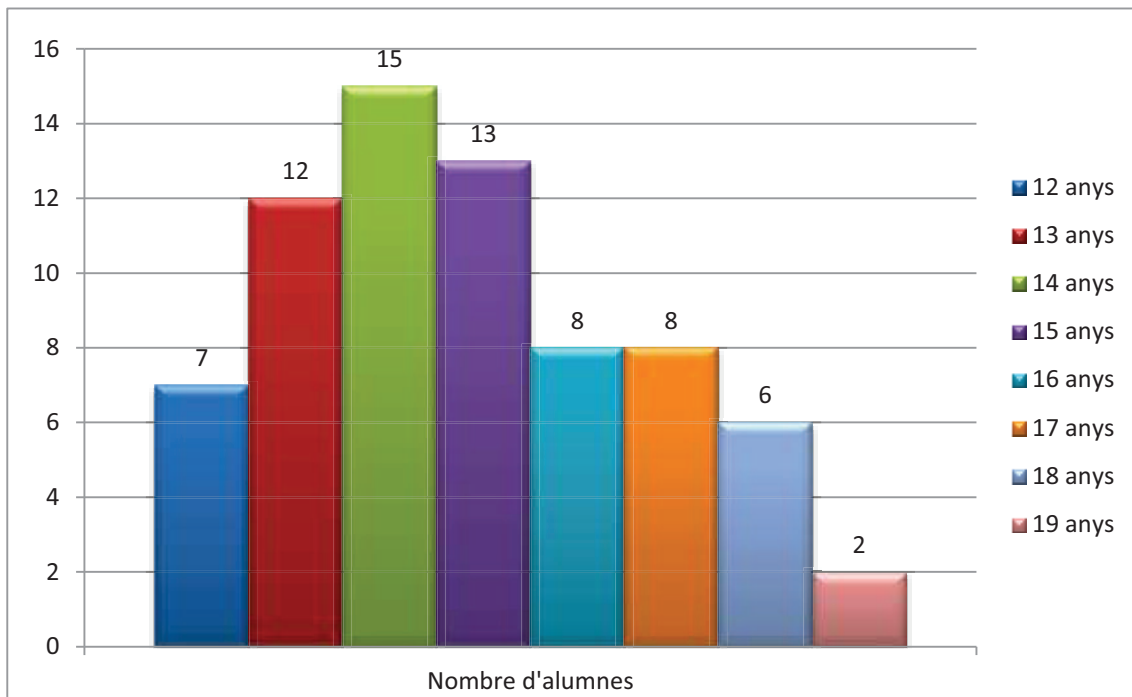
Masculí **33** 48%

Femení **36** 52%

Analitzant els resultats finals de la primera pregunta, podem observar com el sexe femení predomina sobre el sexe masculí dels alumnes immigrants de l'institut. Sobre el total de 69 alumnes enquestats el 48% d'alumnes són nois i el 52% d'estudiants són noies, amb una diferència de les variables de 3 alumnes.

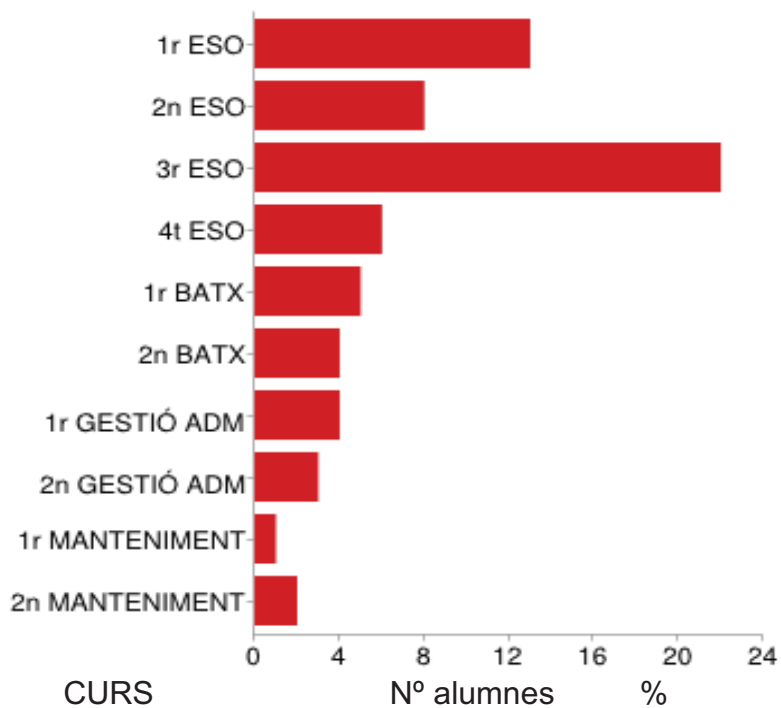
Podem veure que les dades són pràcticament idèntiques, però cal destacar en aquest cas un lleuger major nombre de noies i de població femenina escolaritzada. Els resultats de l'enquesta seran, pràcticament, homogenis.

2-Edat:

Analitzant els resultats d'aquesta pregunta podem veure una pujada més elevada en la franja d'edat de 13 (17%), 14 (22%) i 15 (19%) anys que no pas en edats superiors. Com es pot comprovar les franges d'edat de cada extrem del gràfic, com són les menors i superiors (12 i 19 anys) són molt baixes i amb poca població.

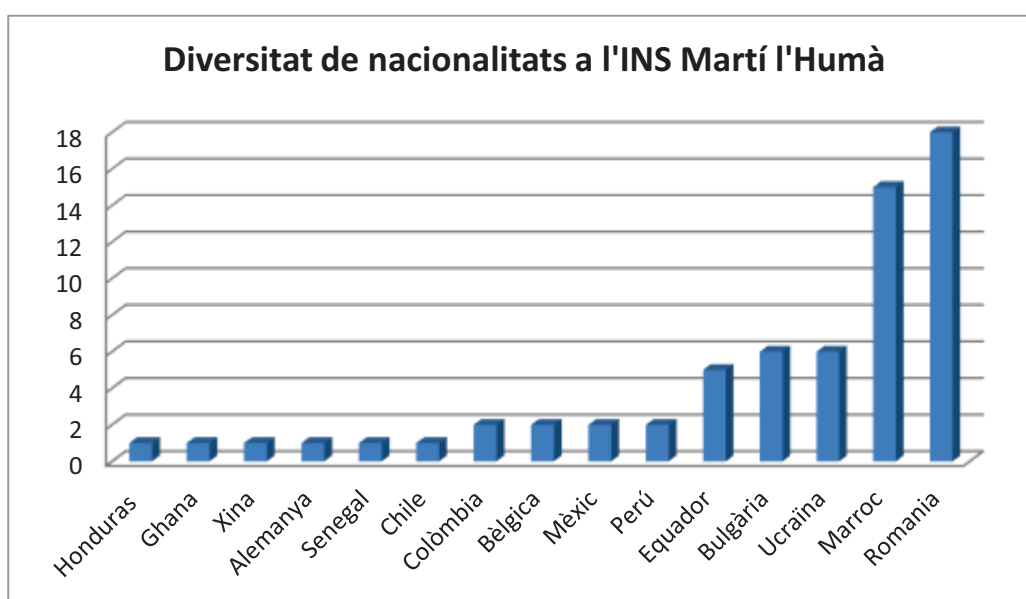
3.Curs:

CURS	Nº alumnes	%
1r ESO	13	19%
2n ESO	8	12%
3r ESO	22	32%
4t ESO	6	9%
1r BATX	5	7%
2n BATX	4	6%
1r GESTIÓ ADM	4	6%
2n GESTIÓ ADM	3	4%
1r MANTENIMENT	1	1%
2n MANTENIMENT	2	3%

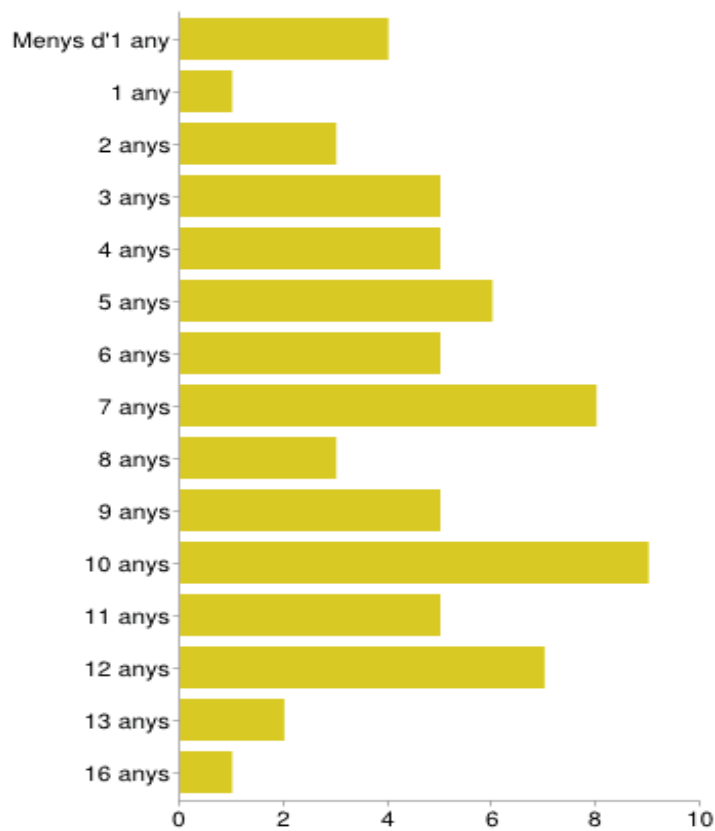
A la pregunta del curs, totalment subordinada a la pregunta anterior, podem apreciar una notable inflació de nombre d'alumnes a tercer d'ESO. També podem observar, a més a més, un decreixement en nombre d'alumnes a l'educació post-obligatòria.

4.Nacionalitat

Analitzant la següent pregunta podem observar resultats molt clars sobre la nacionalitat de procedència dels alumnes enquestats a l'institut. Els principals països de procedència són: Romania amb un total de 18 alumnes, el Marroc amb un total de 15 alumnes i seguits per Ucraïna, Bulgària i Equador amb unes dades molt similars.

5- Quants anys fa que vius a Catalunya?

Analitzant atentament aquesta gràfica podem veure com hi ha una irregularitat pel que fa als anys de procedència dels alumnes immigrants cap a Catalunya. L'augment d'alumnat immigrant a Catalunya, especialment a l'institut, va tenir lloc fa 10 anys, com podem apreciar en el gràfic. La segona dada més important va ser fa 7 anys amb un total de 8 immigrants.

6- Has estat en alguna aula d'acollida?

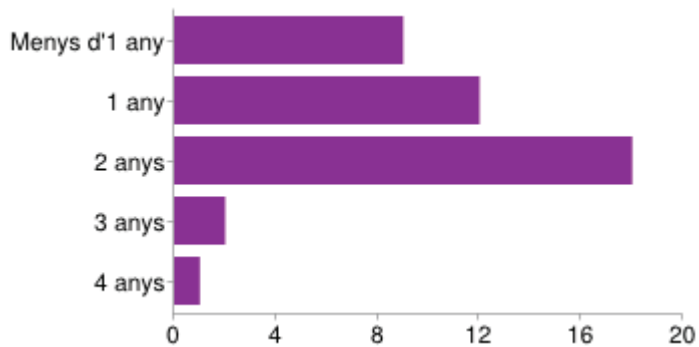

SÍ **42** 61%

NO **27** 39%

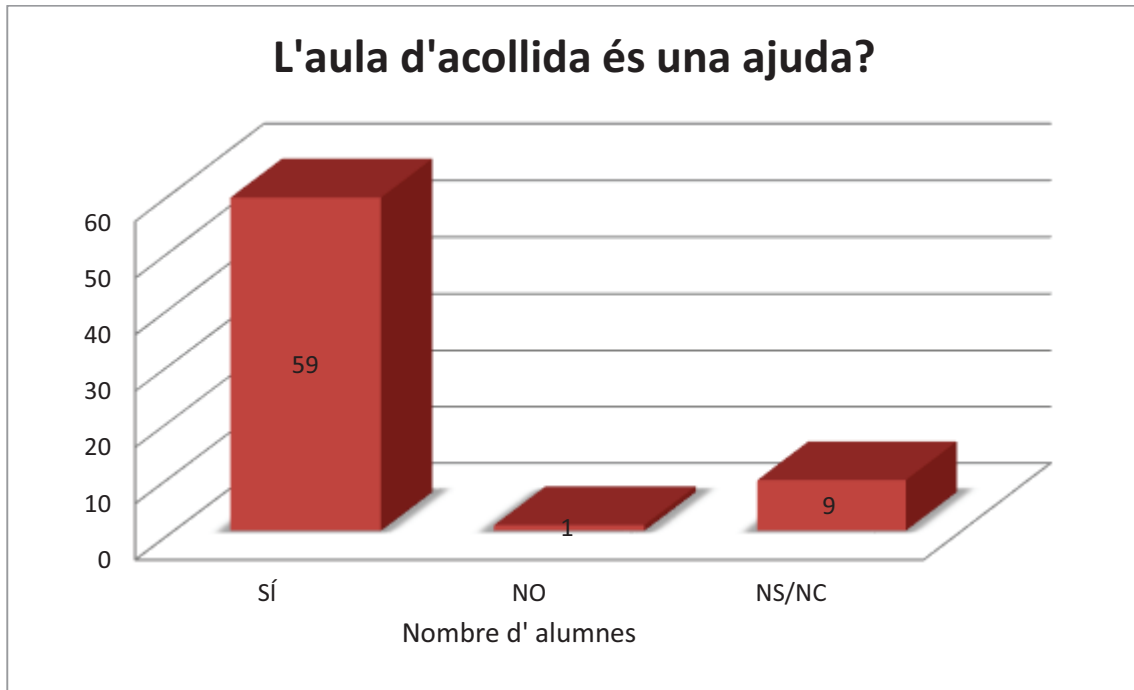
Interpretant aquest gràfic podem observar com un total de 42 (61%) alumnes ha participat en alguna aula d'acollida ja sigui durant l'etapa de l'educació primària o en l'educació secundària. El total restant, 27 alumnes (39%), ha contestat que no.

***Si tries SÍ a l'anterior, quant temps hi has estat?**

A la pregunta de quan de temps has estat en una aula d'acollida el resultat amb més vots és clar. La majoria d'alumnes que ha estat en una aula d'acollida ho ha fet durant dos anys. També, però, trobem casos d'alumnes però que han estat a l'aula d'acollida més de dos anys.

7- Creus que l'aula d'acollida és una ajuda?

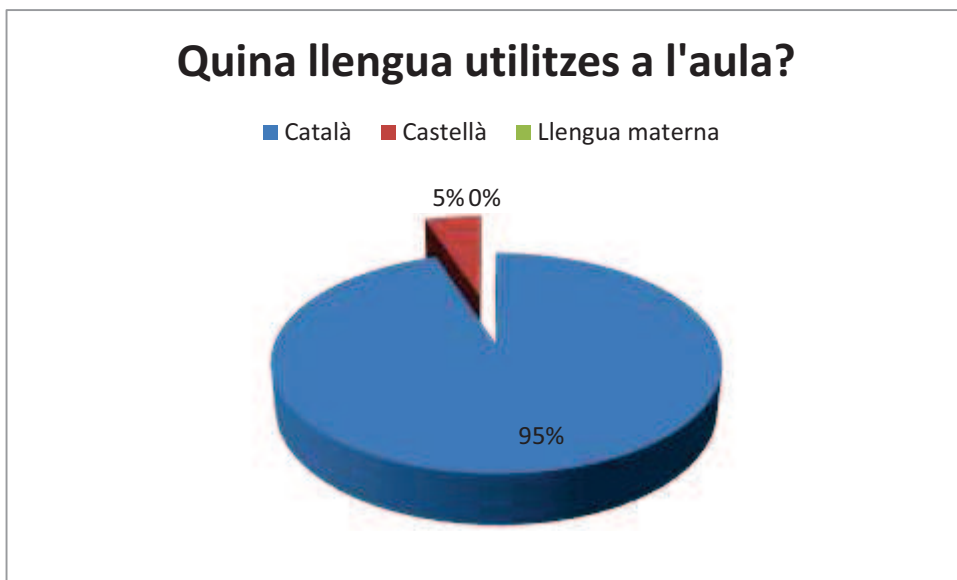

Analitzant aquest gràfic podem observar que un total de 59 alumnes creu que l'aula d'acollida és una ajuda pels alumnes nouvinguts, mentre que 1 alumne creu que aquesta no ho és.

Els 9 alumnes restants s'abstenen a l'opinió.

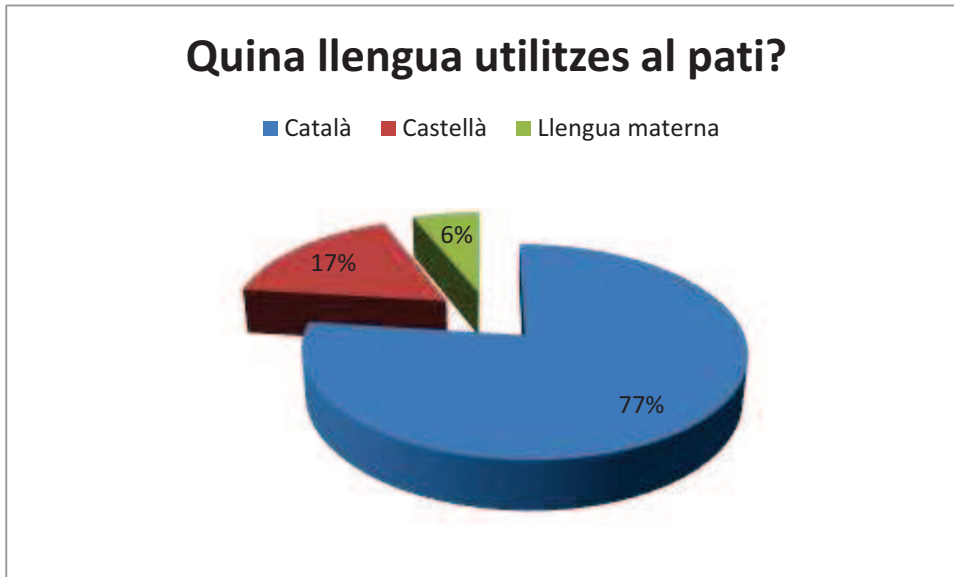
En les cinc preguntes següents volem constatar que el sector de llengua materna molts cops equival a la llengua castellana (països sud-americans). Amb això volem dir que els resultats són aproximats. Ara bé, l'estadística de la llengua catalana no conté cap marge d'error, és totalment precisa.

8- Quina llengua utilitzes a l'aula?

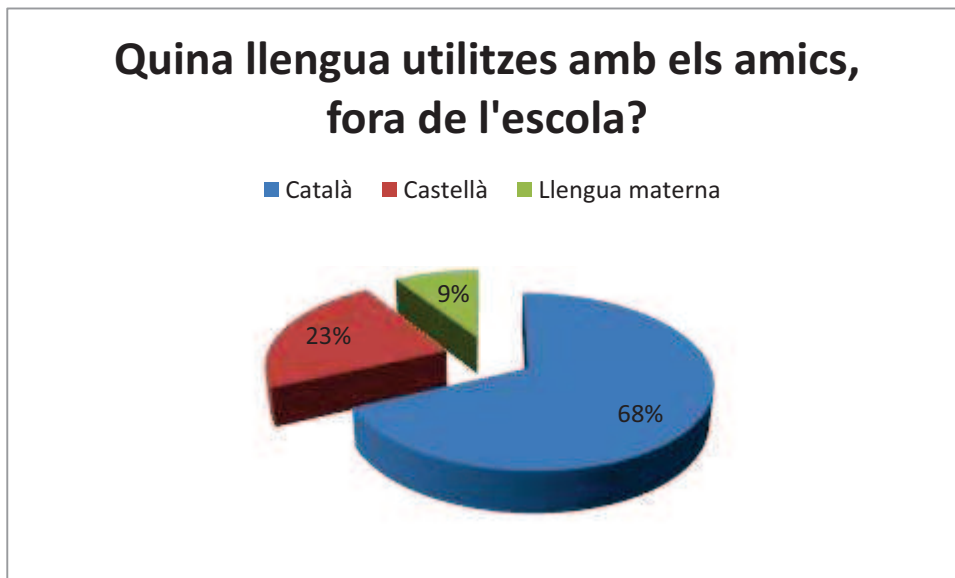
En aquest gràfic podem observar d'una manera molt clara i evident que la llengua més utilitzada a l'aula és el català. Un 5% del total ho fa amb castellà. I cap alumne de l'institut Martí i l'Humà utilitza la llengua materna a l'aula.

9- Quina llengua utilitzes al pati?

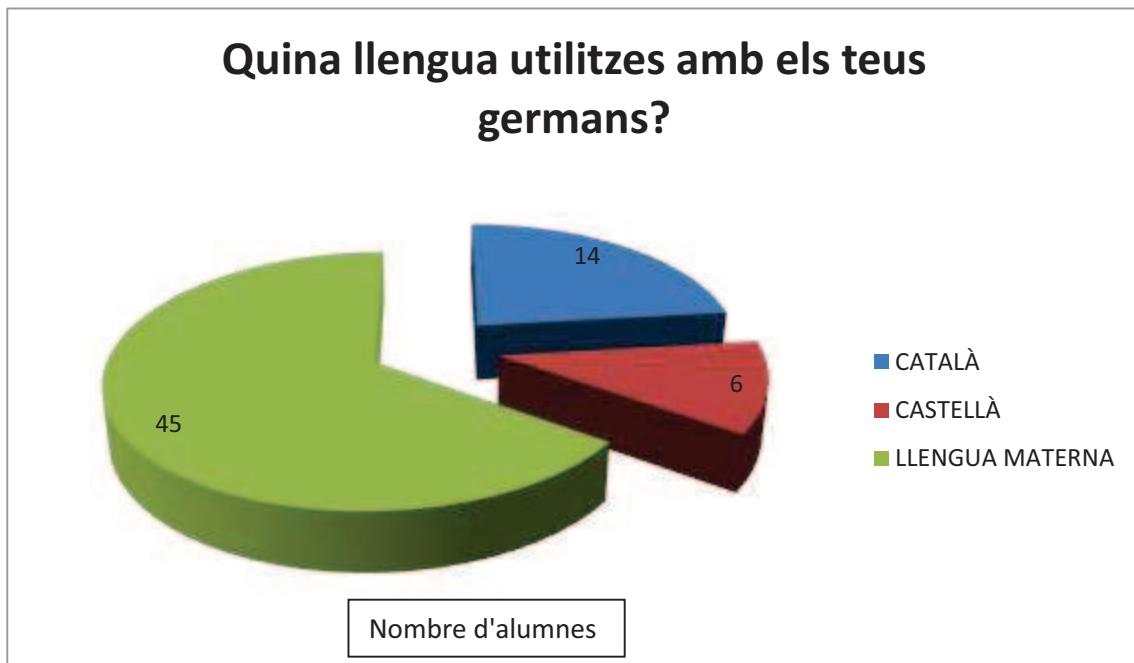
Analitzant el gràfic podem observar com la llengua utilitzada amb més freqüència i abundància en les relacions entre els alumnes a l'hora del pati és el català. El 17% d'alumnes immigrants utilitza el castellà a l'hora d'esbarjo, mentre que el 6% restant del total utilitza la llengua materna.

10- Quina llengua utilitzes amb els amics, fora de l'escola?

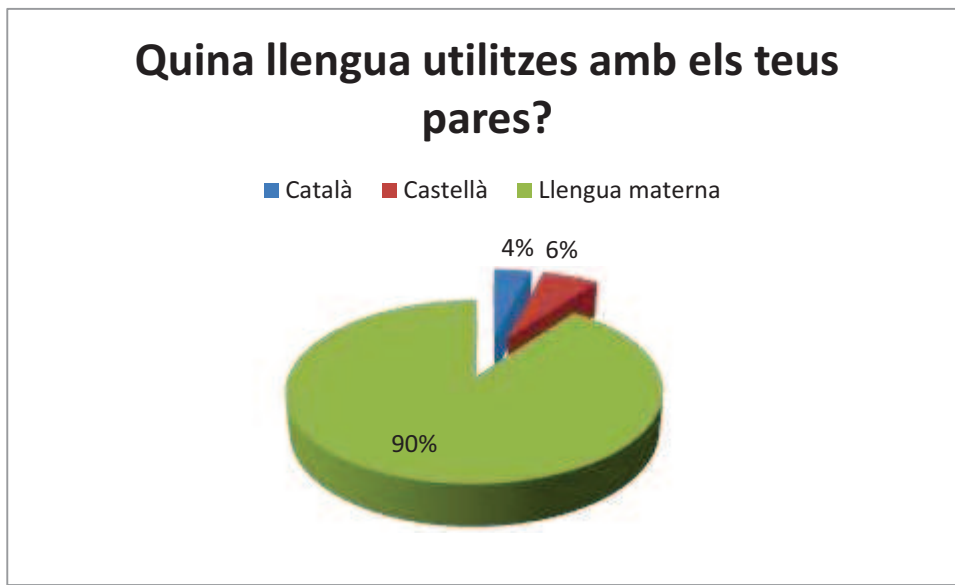
Analitzant els resultats obtinguts de la següent pregunta veiem com el català també té un gran protagonisme fora de l'escola. El 68% del total l'utilitza en les relacions exteriors de la zona educativa, el 23% del total d'alumnat fa ús del castellà i el 9% restant utilitza la llengua materna en les relacions fora del centre.

11- Quina llengua utilitzes amb els teus germans?

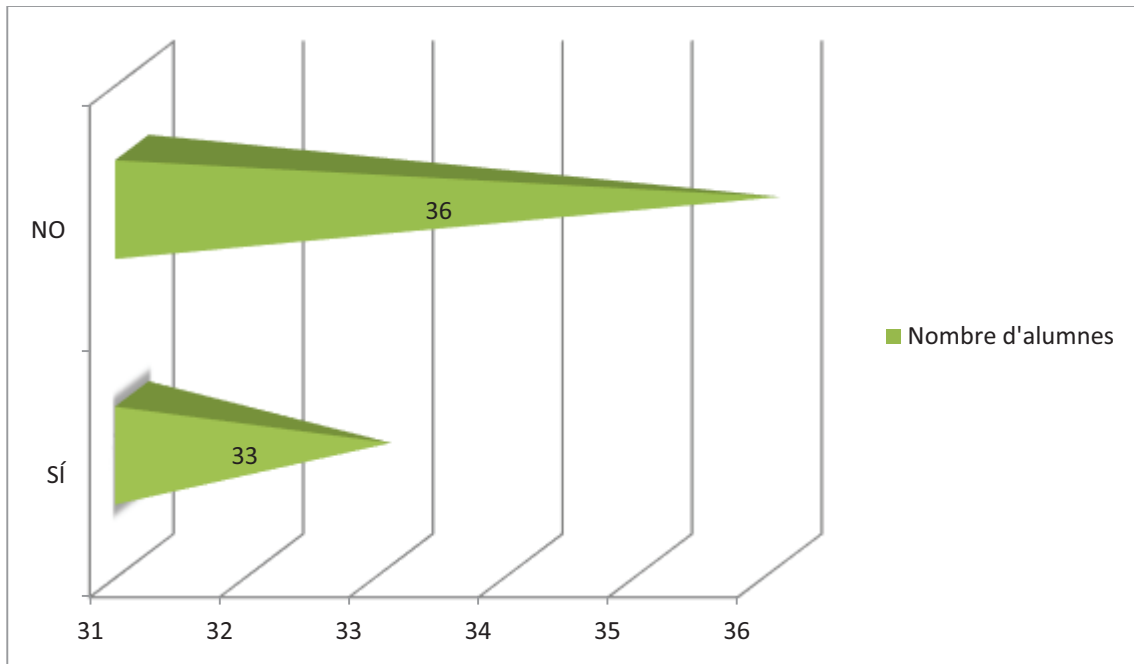
Analitzant aquest gràfic podem veure que, contràriament als resultats de les preguntes anteriors, el català perd protagonisme. La llengua més utilitzada entre els germans és la llengua materna, mentre que el català s'utilitza en un percentatge més reduït (14 alumnes) i el castellà encara més reduït (6 alumnes).

12- Quina llengua utilitzes amb els teus pares?

Una de les preguntes més rellevants en quant a resultat de l'ús del català és la que observem a continuació. La llengua catalana decau en l'ús entre pares i fills immigrants. El 90% d'alumnes estrangers de l'institut utilitza la seva llengua materna per relacionar-se amb els seus pares, mentre que el català tan sols l'utilitza un 4% de la població enquestada.

13- A l'hora d'esbarjo, et relaciones amb gent de la teva cultura o país?

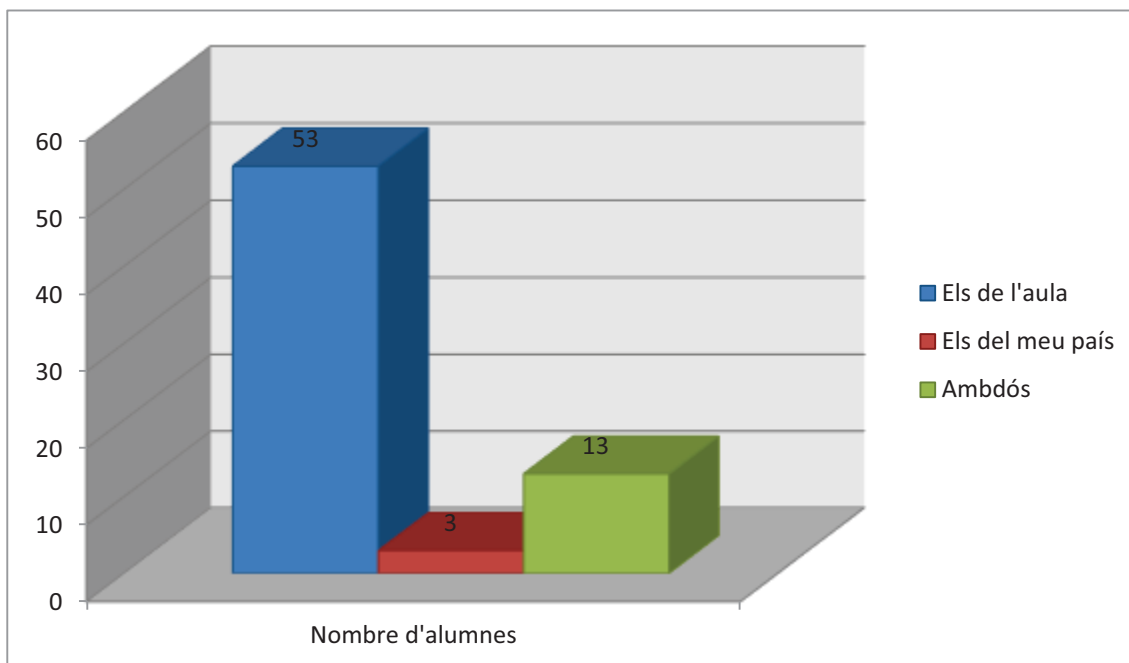

SÍ **33** 48%

NO **36** 52%

Analitzant les dades obtingudes de la següent pregunta podem comprovar com la relació d'alumnes immigrants entre ells i la relació d'alumnat immigrant amb alumnes de nacionalitats diferents està bastant equilibrada. El 48% del total d'alumnat immigrant es relaciona amb companys del seu país, mentre que el 52% no ho fa.

14- Quins són els teus amics a l'institut?

Els de l'aula (autòctons) **53** 77%

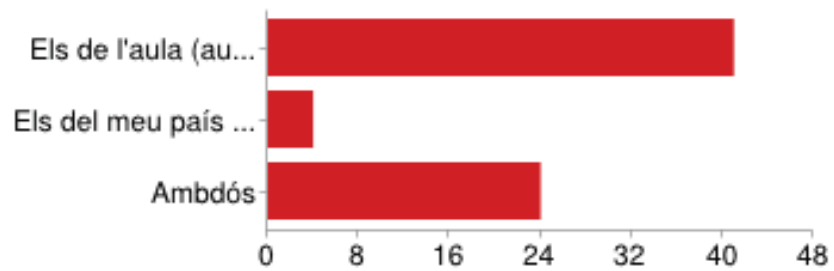
Els del meu país (país d'origen) **3** 4%

Ambdós **13** 19%

Estudiant el gràfic de la següent pregunta hem pogut observar com la majoria d'alumnes estrangers opten per relacionar-se amb els seus companys de classe (que entre ells també n'hi ha de la mateixa nacionalitat), fet lògic que d'on ha entendre el grau satisfactori d'integració per part dels nouvinguts.

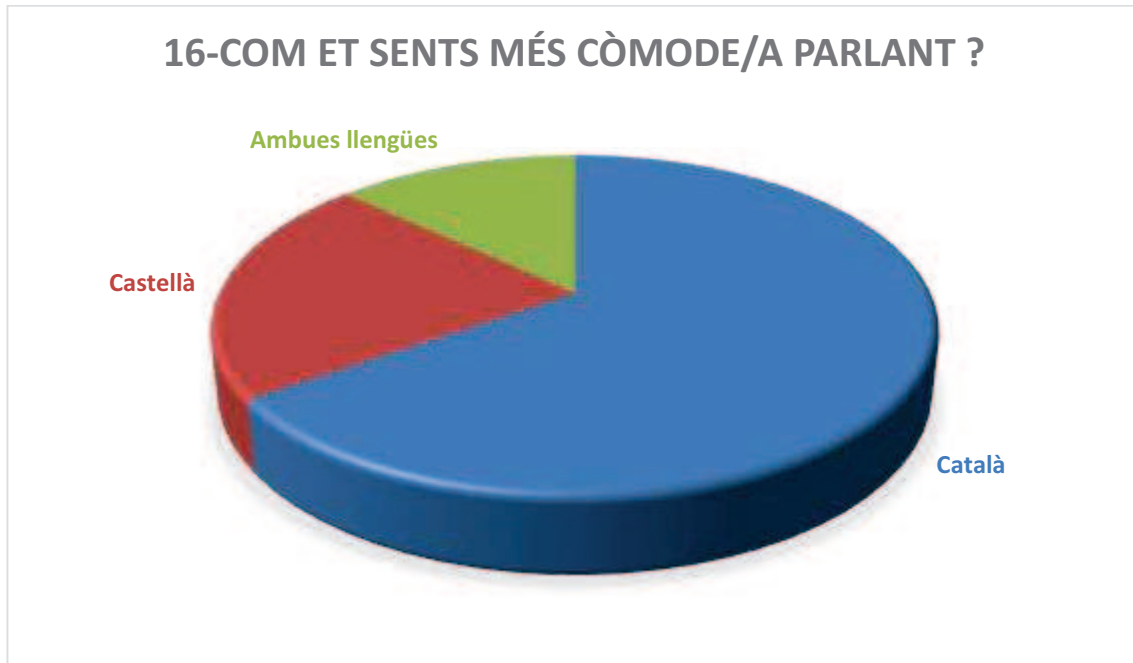
Tan sols 3 alumnes es relacionen amb companys vinguts del mateix país que aquest. I un total de 13 alumnes opta per relacionar-se tan amb companys provinents del mateix país com companys autòctons.

15- Quins són els teus amics fora del centre?

Podem observar com el català s'imposa com la llengua més utilitzada per part dels alumnes immigrants amb un 65% del total. Tant el castellà com l'ús de les dues llengües queda força reduït amb un 22% i un 9% respectivament.

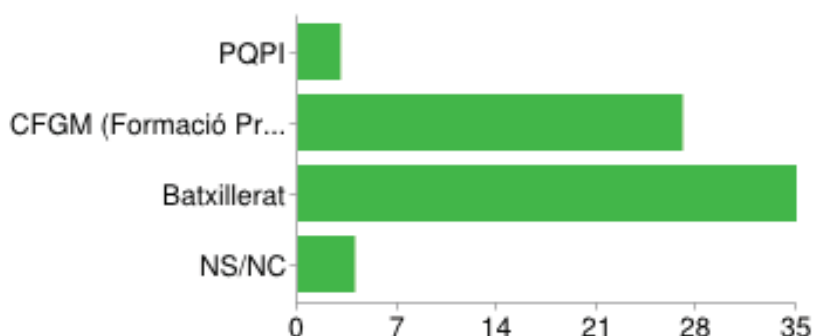
16. Com et sents més còmode parlant?

Aquesta és una de les qüestions més importants i que cal tenir en compte a l'hora d'analitzar i estudiar.

Podem observar com el 65% del total dels enquestats se sent més còmode utilitzant la llengua catalana. Un 22% opta pel castellà com a llengua preferida. El 13% restant d'enquestats se sent còmode amb ambdues llengües a l'hora d'utilitzar-lo.

17- Què estudiaràs un cop acabis l'ESO?

PQPI	3	4%
CFGM (Formació Professional)	27	39%
Batxillerat	35	51%
NS/NC	4	6%

Podem observar com el 51% d'alumnes estrangers opten per escollir el batxillerat en un futur mínimament proper. Per altra banda, un 39% d'alumnes immigrants ha optat per la via de l'opció de Cicle Formatiu, un 4% ha optat per triar PQPI i el 6% restant encara ho sap. Cal apuntar que tan sols hi ha un alumne que hagi optat per triar que no vol estudiar, aquest és de nacionalitat xinesa.

*Cal destacar que l'alumnat que ja estar cursant l'educació post-obligatòria (batxillerat o CFGM) ha seleccionat l'opció que li escau.

4.1.5 Conclusions sobre les enquestes

Les conclusions que a continuació us presentaré es basen en la comparació de les hipòtesis de les enquestes que, inicialment vaig elaborar, amb les respostes globals de les enquestes un cop fetes amb el seu buidatge i estudi d'informació obtingut.

El primer apartat que hem tractat en les enquestes és el sexe. Tot i que la diferència entre nois i noies immigrants a l'institut és molt insignificant vull apuntar que un dels motius pels quals el sexe femení predomina a l'enquesta podria ser que en altres cultures i països es potencia molt més, actualment, que les noies vagin a l'escola i els nois comencin més aviat a treballar o a ajudar a les famílies pròpies. Diferència força radical a temps passats. També es podria deure al fet a que moltes famílies, a causa de la seva complicada situació econòmica, destinin els nois a treballar i a les noies, com he dit anteriorment, a l'educació.

Un altre dels aspectes que hem tingut en compte és l'edat/curs. Hem pogut observar com la franja d'edat entre els 13 i els 15 anys concentra un major nombre d'alumnat que els altres. Un dels motius pels quals l'alumnat immigrant disminueix en l'interval d'anys 16-19 és, possiblement com hem analitzat en l'apartat anterior, que aquests opten per deixar els estudis i posar-se a treballar, en molts casos, per tal d'ajudar a les seves famílies. Un altre dels motius, senzillament, és la coincidència en que aquests cursos la immigració ha obtingut un paper més important, i que per tant, han arribat més persones estrangeres a Catalunya. Concloent que la franja d'edat d'educació secundària obligatòria és més elevada que la d'educació post-obligatòria, en aquest cas els dos cursos de Batxillerat i els Cicles Formatius de Grau Mitjà.

Cal tenir en compte, certament, la nacionalitat o país de procedència de cada alumne nouvingut. Consegüentment, hem qüestionat als adolescents sobre quina era la seva nacionalitat. Romania i el Marroc, seguits d'Ucraïna, Bulgària i de països sud-americans són els països principals de procedència a l'institut Martí i l'Humà. Els fets es deuen a que iniciats als anys noranta i ja evident a partir de l'any 2000, una altra onada migratòria de gran abast afecta Catalunya. Aquest cop, l'origen dels nouvinguts és més divers. Si l'any 2000 a Catalunya hi habitaven 6.261.999 persones i un 2,90% provenien de fora de l'estat espanyol, l'any 2008 la població ja assolía la xifra de 7.364.078 habitants, dels quals un 14,99 eren de fora de l'estat espanyol. D'aquest 15%, els principals països d'origen dels nouvinguts són el Marroc (19%), Romania (8%), Equador (7%) i Bolívia (5%).³² Dades que es veuen clarament reflectides en el gràfic.

Cal destacar que un gran nombre d'alumnes estrangers procedeixen de països sud-americans com: Xile, Bolívia, Colòmbia, Equador, Mèxic, Hondures i Perú. Com a conclusió d'aquest fet és oportú destacar la importància de la llengua castellana, ja que és la mateixa; també la similitud en la cultura, tradicions, religió, costums i la societat i en alguns casos que les famílies ja tinguin algun membre a Catalunya instal·lat.

En el cas dels alumnes de Senegal, Colòmbia i de Xilè, una de les causes de la seva arribada a Catalunya a part de la millora de la situació econòmica podria ser per migracions forçades per causes i fenòmens bèl·lics i conflictes internacionals o conflictes interiors del propi país. A més a més, podem destacar que en el cas dels alumnes d'Hondures sigui a conseqüència de catàstrofes atmosfèriques i naturals com els últims huracans.

I per últim afegir que actualment els immigrants tenen més facilitats de tenir una situació estable legal al nostre país.

³² Dades obtingues de la pàgina web "gencat.cat" sobre l'article: Els canvis demogràfics recents: la nova immigració.

Hem cercat informació a l'INDESCAT ³³ per tal de poder veure quins van ser els anys amb onada i cicle immigratori més abundants a la nostra comarca i constatar si els anys amb més abundància de nouvinguts coincidien amb aquests. A partir de la informació obtinguda hem elaborat un gràfic el qual podeu veure a continuació:

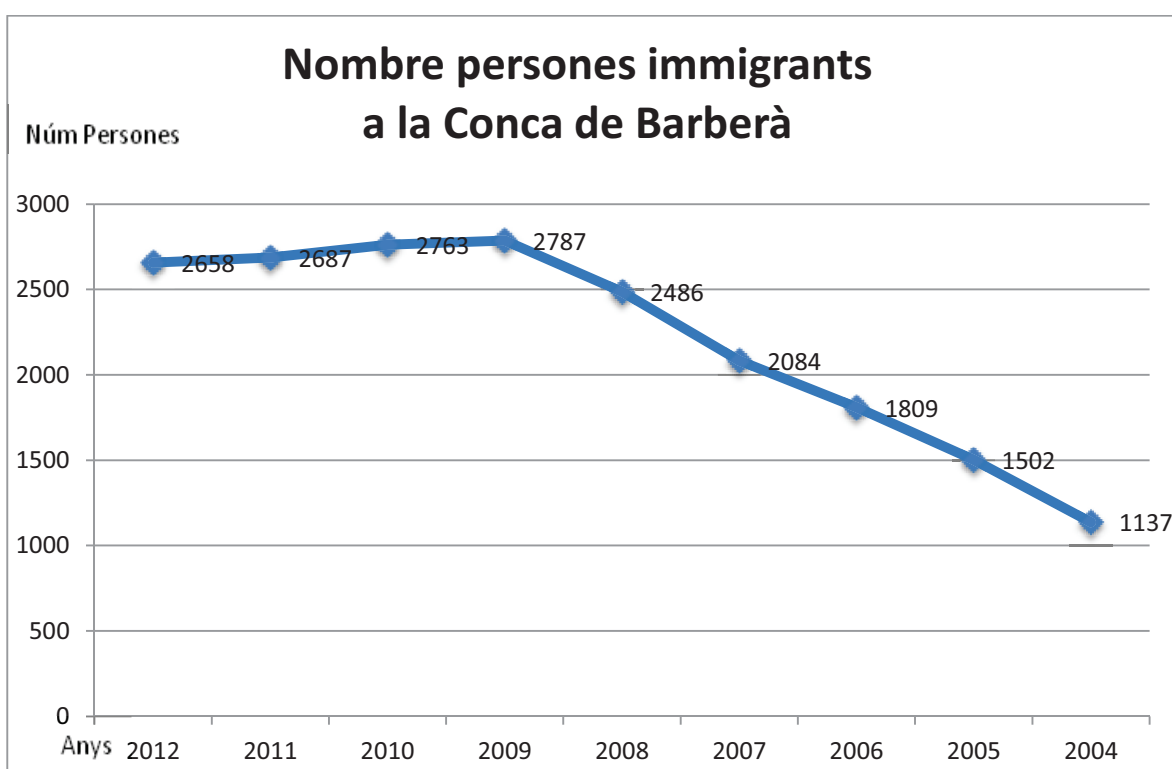

Figura 7: Aquest gràfic representa el total de la població immigrant de Montblanc (Conca de Barberà) en els darrers deu anys. ³⁴

³³ Institut d'Estadística de Catalunya

³⁴ Les dades tan sols arriben fins l'any 2012 degut a que la pàgina web només ens proporciona informació fins aquest any.

Tot i que el procés de l'onada migratòria va tenir lloc al 2008 pel que fa a Barcelona i el seus voltants, a la Conca de Barberà no es va notar fins l'any 2009 com podem veure en els indicadors del municipi. Aquests resultats es deuen a que la població immigrant va instal·lar-se inicialment a les grans ciutats i al cap d'un any es van traslladar al món rural, principalment per treballar en les tasques del camp.

Encara queda molt per recorre en el món de l'aula d'acollida, així doncs, hem pogut observar com tan sols 42 dels alumnes enquestats, d'un total de 69, han acudit alguna vegada en aquesta, ja sigui en l'etapa d'educació Primària o Secundària. Un total de 27 alumnes no ho ha fet, probablement, perquè no ha tingut l'oportunitat, en el cas que l'escola resident anterior de l'alumne no disposava d'aquest recurs.

El temps d'estada d'un/a alumne/a a l'aula d'acollida és limitat (es recomana que no superi els 2 anys) ja que és un recurs transitori i sempre dependrà de les seves característiques personals. Per això, cada centre ha de planificar les estratègies organitzatives i metodològiques que millor s'adaptin a la seva realitat. Tot i que el temps recomanat sigui de 2 anys, podem observar en els nostres resultats alumnes que han intervingut a l'aula d'acollida amb una temporalitat major a la de dos anys. Aquests són alumnes amb gran dificultat a la llengua catalana, ja sigui a causa de la complicació que es considera canviar la metodologia d'una llengua a una altra (alfabet diferent, nous hàbits), fins a ser alumnes irregulars al lapse que faci que l'alumne no avanci.

La majoria d'enquestats creu que l'aula d'acollida és un recurs benèvol per a tothom. El vot en contra forma part d'una noia de 12 anys que a la pregunta anterior ha contestat que no ha estat mai en alguna aula d'acollida. Per tant, entenem que aquesta persona desconeix el servei. Els 9 alumnes que no saben si l'aula d'acollida és una ajuda, probablement, han optat per aquesta resposta ja que, desconeixen aquest recurs, o bé, no hi han estat mai i no tenen una resposta clara i evident per justificar-ho.

La majoria d'alumnes utilitzen el català dins l'aula. Aquest fet és degut a que l'enquestat, considero que s'ha basat en l'idioma que utilitza la professora/professor a l'hora de realitzar les classes, ja que totes són impartides amb la llengua catalana, i majoritàriament, els alumnes són catalans i també utilitzen aquesta llengua. Aquest 5% del total d'alumnes que utilitzen el castellà probablement es produeix en cercles més reduïts a l'hora de comunicar-se entre els companys de classe en tasques cooperatives o bé, degut a alumnes nouvinguts que tan sols coneixen la llengua castellana el qual, probablement, és la seva llengua materna. El 0% de la llengua materna és degut a que cap assignatura és explicada en una llengua estrangera. (Excepció matèries escolars com l'anglès o el francès).

La majoria d'alumnat immigrant utilitza el català al pati. Aquest fet es deu a que la majoria d'alumnes de l'institut utilitza el català com a llengua vehicular i per tant l'alumnat estranger fa l'esforç per entendre'l i parlar-lo per tal de ser acceptat i adaptat. La majoria d'immigrants fan ús de la llengua vehicular gràcies a l'oportunitat d'accedir a l'aula d'acollida i fer un ús més ampli de la llengua catalana fora de les aules. Cal tenir en compte també que el 6% d'alumnat que parla amb la seva llengua materna són els marroquins, ja que algun d'aquests no es relaciona amb altres companys catalans, sinó que el seu cercle de relacions es redueix en l'àmbit d'alumnat marroquí.

En les hipòtesis que vaig formular de quina és la llengua que es parla més al pati per part dels alumnes immigrants vaig considerar que el castellà seria la principal llengua. Un cop analitzats els gràfics m'he adonat que el català és la preferida.

Tot i que en les meves hipòtesis vaig considerar el castellà i la llengua materna les llengües que possiblement sortirien en l'enquesta com ha respost, he pogut comprovar com el català també s'usa amb més freqüència al carrer. Aquest fet es deu a que molts dels alumnes enquestats tenen un grup d'amics i cercle en el que es relacionen a fora l'escola els quals utilitzen el català. Una altra dada a comentar és que una gran part dels enquestats viuen a Catalunya des de la seva infància, per tant el seu aprenentatge ha estat iniciat amb el català i tot i relacionar-se amb companys de la seva cultura ja que des de sempre el seu mitjà de comunicació ha estat aquest.

A la pregunta, quina llengua utilitzes amb els teus germans, hi trobem respostes bastant racionals i comprensibles si ens basem en que per aquests la seva pròpia llengua és el mitjà més preferible i còmode per relacionar-se en un àmbit més íntim i familiar.

Com ha fet curiós, vull destacar que els alumnes marroquins utilitzen tan la llengua catalana com la materna per a relacionar-se entre ells.

*Cal tenir en compte que el total de les respostes a la pregunta no és de 69 ja que hi ha alumnes que no tenen germans. I també que en la franja de la llengua materna hi ha com a opció el castellà, i per tant el sector de l'ús del castellà no és del tot real.

“Quina llengua utilitzes amb els teus pares?” és la pregunta en que el català perd, totalment, protagonisme. Aquests resultats són lògics degut a que els seus pares no han tingut l'oportunitat d'aprendre el català i, probablement, no el parlen, per tant es veuen obligats a utilitzar la llengua materna. I un altre dels fets perquè parlin dins el seu àmbit familiar en la seva llengua és per no deixar de banda costums i tradicions i no perdre la seva identitat.

Com ha fet rellevant, aquest 4% d'alumnes immigrants que fa ús del català amb els seus pares porta un mínim de 7 anys vivint a Catalunya, fet que probablement significa que fins i tot els seus pares en aquest període de temps ja s'han integrat totalment a Catalunya, i fins i tot dominen la llengua. La majoria d'aquests casos són alumnes procedents de països sud-americans (Xile- Equador- Colòmbia) degut a les similituds del català amb la seva llengua autòctona i les facilitats que els hi porta aprendre'l. El castellà també perd protagonisme i descendeix a un 6% del total d'alumnat enquestat.

No tothom es relaciona amb els amics de la classe sinó que hi ha una cultura, la musulmana, que la majoria es relaciona entre ells. Com ha fet curiós cal destacar que la majoria d'alumnes que han contestat amb un sí a la pregunta són procedents del Marroc. Per tan, podem arribar a la conclusió que la cultura musulmana s'integra amb més dificultats que qualsevol altra. Aquest fet també es deu a que el nombre d'alumnes marroquins és molt més elevat que el d'altres nacionalitats, i fa pensar que molts d'aquests ja tenen una relació familiar establerta a l'exterior.

Hem trobat algun cas en que l'alumne no coincideix amb cap company procedent del seu país a l'aula, i per tant, aquest només té una opció: relacionar-se amb els alumnes de la pròpia classe.

L'alumnat que ha contestat que es relaciona amb ambdós col·lectius (aula i país) són provinents del Marroc i Romania, les dues nacionalitats amb més abundància d'adolescents a l'institut, i per tant, fa pensar que aquests tenen més oportunitats a coincidir amb un company del seu país a l'aula.

Per a molts alumnes (60%), els amics de fora del centre són els alumnes de la pròpia aula, probablement degut a que els companys de classe són els mateixos companys que aquests tenen a l'exterior de l'institut.

L'alumnat que ha contestat que es relaciona amb ambdós col·lectius (aula i país) es troba en el mateix cas que en la resposta anterior i mantenen els mateix companys tan a dins com a fora l'escola.

Com ha fet rellevant, hem de dir que el 6% d'alumnat restant forma part del col·lectiu marroquí, i com hem explicat anteriorment, aquest sector es manté força tancat en l'adaptació i relacions a l'exterior (*sempre hi ha excepcions) o bé, pel fet que l'alumne no té cap company de la seva nacionalitat al seu poble.

A la pregunta "Com et sents més còmode/a, parlant en català o en castellà?", inicialment en la meva hipòtesi vaig creure que el castellà seria la llengua amb més comoditat per part dels immigrants i ha estat tot el contrari, ja que el català s'ha imposat i de manera notable, fet molt satisfactori.

I per acabar podem observar com el 51% d'alumnes estrangers opten per triar el batxillerat en un futur mínimament proper. Per altra banda, un 39% d'alumnes immigrants ha optat per escollir l'opció de Cicle Formatiu, un 4% ha optat per triar PQPI i el 6% restant ha escollit l'opció de NS/NC. Cal apuntar que tan sols hi ha un alumne que hagi optat per triar que no vol estudiar, aquest provinent de Xina. Tenen clar que volen seguir estudiant fet que dona a entendre que la majoria d'alumnes enquestats auguren un futur a Catalunya i seguir integrant-se al país. La majoria dels alumnes preveuen que tindran un domini absolut del català i això els ajudarà a seguir estudiant sense dificultat. En aquesta pregunta és indiferent la nacionalitat i el país d'on provenen a l'hora d'escollir els estudis ja que el país no influeix en la selecció d'una opció o d'una altra, ja que ens hem trobat en resultats molt variats.

En termes generals, les conclusions sobre les enquestes són molt plaents i afalagadores car el català com a llengua diària pren un paper força important per part dels alumnes vinguts de països altres que el propi i fan que aquesta llengua com és el català es vivifiqui com a tal.

Aquests òptims resultats també són indicadors de la bona feina realitzada des dels diferents àmbits educatius de la Conca de Barberà.

Només cal enfortir un dels aspectes que ha quedat més dèbil. Aquest és la mínima utilitat que adopta el català un cop s'inicia una conversa entre pares i fills immigrants.

4.1.6 Entrevista

Entrevista amb la Sra. Montserrat Cardo

Aquesta entrevista la vaig realitzar el dia 2 de desembre del 2013 a Montserrat Cardo, tècnica de normalització lingüística del Servei Comarcal de Català de la Conca de Barberà del Consorci per a la Normalització Lingüística. Hem cregut oportú entrevistar-la per tal de conèixer de primera mà la seva feina i el funcionament de l'òrgan on treballa i quins recursos trobem a la Conca si volem aprendre el català.

1. Quina és la teva tasca, i en què es basa, exactament?

Sóc tècnica de normalització lingüística del Servei Comarcal de Català de la Conca del Consorci per a la Normalització Lingüística. I la meva feina es basa, fonamentalment, en aquests àmbits:

El servei d'assessorament lingüístic que és un servei gratuït obert a tothom (ajuntaments, particulars, empreses, comerços...) amb l'objectiu de facilitar suport tècnic, de forma temporal, a les persones usuàries perquè arribin a ser autosuficients en matèria lingüística. Ofereix:

- Revisió de textos breus (cartes, anuncis, rètols, programes d'activitats, cartes de bars o restaurants, informes breus, etc.)
- Informació sobre bibliografia, recursos informàtics, drets lingüístics...
- Models de documents.
- Informació sobre titulacions de llengua catalana i equivalències als certificats oficials.

Altres tasques que té el servei són:

-Organitzar cursos de català per a adults en col·laboració amb els ajuntaments de la comarca i els cursos a distància per a catalanoparlants, dels quals sóc la tutora.

-Participar en el programa de voluntariat per la llengua per afavorir que catalanoparlants es trobin amb persones que el parlen poc, però que volen millorar la seva competència oral.

-Participar com a assessora en els processos de selecció de personal que treballa a l'administració local pel que fa a la prova de català.

-Participar i promocionar les campanyes de normalització lingüística.

2. Quants anys fa que el Consell Comarcal disposa d'aquest servei?

El Consell Comarcal de la Conca de Barberà va integrar-se al Consorci per a la Normalització Lingüística a finals de l'any 1991 i des d'aleshores disposa del Servei Comarcal de Català.

3. Està obert a tothom o només als nouvinguts?

Està obert a tothom perquè treballa en diferents àmbits, no només en l'àmbit dels no-catalanoparlants. Encara que en els últims anys ha estat un sector en el qual s'ha treballat molt a causa de la forta immigració que hi ha hagut.

4. Creus que és un ajut o avantatge pels immigrants?

Els cursos de català per a adults en què participen immigrants o persones que no parlen el català crec que són un gran ajut per a ells ja que els permet conèixer la llengua catalana i això implica una major integració en la societat catalana.

5. Quin és l'objectiu per als nouvinguts que s'apunten a les classes?

Això depèn de cada cas. Alguns s'apunten als cursos perquè necessiten algun certificat per acreditar que viuen a Catalunya. D'altres ho fan perquè s'adonen que aquí es parla una altra llengua i volen aprendre-la per poder parlar amb la gent i integrar-se i, a més, poder participar activament en activitats quotidianes com anar al metge, anar a comprar... També hi ha gent que veu la necessitat de saber català perquè els seus fills quan van a l'escola els demanen ajut a l'hora de fer els deures. Hi ha molts casos.

6. Les vostres classes estan dividides en grups/ nivells/ edats/ sexe?

Els Consorci té uns nivells de català adaptats al marc comú de referència de les llengües (MERC). I els cursos s'estructuren en aquests nivells:

Inicial

Bàsic

Elemental

Intermedi

Suficiència

Superior

Cada alumne s'inscriu al nivell que li pertoca segons la seva competència (o sigui, el seu nivell), sense tenir en compte altres factors com ara el sexe o la procedència .

7. El volum de participació és molt elevat?

Com t'he dit abans, actualment no hi ha cursos presencials. Quan n'hi havia, el grau de participació sí que era alt.

8. Els alumnes que tu tens, estan apuntats en aquest grup per interès personal o per motius de feina?

Actualment, imparteixo un curs de nivell bàsic que organitza el Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC) en col·laboració amb el Consorci per a la Normalització Lingüística i en aquest cas l'interès principal dels alumnes és millorar el seu currículum per tal de poder accedir al mercat del treball.

9. Observes un grau d' interès positiu cap a la llengua catalana per part dels nouvinguts?

En general sí, i sobretot en aquesta comarca que és on jo treballo ja que la major part de la gent parla en català en tots els àmbits de la vida: al carrer, a l'escola, a les botigues...

10. Suposa un gran esforç aconseguir el nivell adequat del català als immigrants? O els resultats són gratificants a curt termini?

Això depèn de cada cas. Hi ha gent que té facilitat i molt interès per l'idioma i aconsegueix arribar al nivell que desitgen. Encara que s'ha de tenir en compte que aprendre una llengua suposa un treball, i que per dominar-la cal dedicar-hi temps i esforç. Malgrat tot, a curt termini jo crec que el resultat és bastant gratificant perquè com que l'enfocament de les classes és bàsicament comunicatiu i adaptat a la realitat, la percepció que tenen és que de seguida poden comunicar-se.

11. A través d'aquests cursos, creus que els immigrants s'integren de manera més activa ja sigui a nivell cultural, integració social, laboral i com a país en sí?

Hi ha de tot. Els immigrants són persones i com a tals tenen el seu caràcter i la seva manera de ser i de fer. Hi ha gent que s'integra perquè té l'interès d'integrar-se i hi ha gent que no té interès d'integrar-se i no ho farà malgrat que faci un curs. Encara que, si s'aprofita, el fet de fer un curs de català pot ajudar; és clar que sí.

12. Després d'haver realitzat aquests cursos, els alumnes incrementen l'ús de la llengua catalana en la seva parla?

Alguns sí i alguns no. Aprendre una llengua no és una tasca fàcil i encara més per a un adult. Si els alumnes necessitessin aquesta llengua per viure al país, evidentment que l'haurien d'utilitzar i la llarga no els quedaria més remei que usar-la. Ara bé, com tots sabem, en el cas de Catalunya es pot viure perfectament sense la necessitat de parlar en català. Per tant, depèn molt de cada alumne. A més, a Catalunya hi ha el costum de parlar en castellà la gent que té dificultat d'expressar-se en català per una qüestió d'educació (mal entesa) i això no ajuda gens al fet d'estendre'n l'ús. Imaginem-nos que nosaltres arribem al Regne Unit i quan intentem expressar-nos en anglès (amb tota la dificultat que això comporta per a una persona que aprèn la llengua) ens contestessin en català. Què passaria? Doncs que al final no ens molestaríem a aprendre l'anglès, sinó que continuaríem parlant la llengua que dominem millor.

13. Els motiva estudiar el català, o es conformen amb el castellà?

Si s'apunten a un curs de català és que tenen un mínim interès a aprendre la llengua. Per tant, sí que els motiva. Ara bé, com he dit abans, nosaltres també els hauríem d'ajudar i quan ells intenten expressar-se en català, no hauríem de canviar al castellà. I també ens hauríem de dirigir a ells en català, ja que si no són llatinoamericans, en principi, no coneixen ni el català ni el castellà i no cal que ens dirigim a ells en castellà perquè tampoc ens entendran. O sigui, que tots podem posar de la nostra part per contribuir a l'ús social del català.

14. I per finalitzar aquesta entrevista, personalment valores d'una manera positiva l'aparició de l'aula d'acollida a l'institut a fi que els alumnes nouvinguts tinguin l'oportunitat d'adherir-se a la parla i escriptura de la llengua catalana des d'un bon principi?

No les conec massa, però suposo que sí que és un projecte adequat si només s'utilitzen en un principi, quan els alumnes no entenen res de la llengua catalana. Ara bé, quan els alumnes ja dominen mitjanament l'idioma haurien de passar a una aula normal amb la resta dels seus companys per tal de facilitar-ne la integració. En cas contrari, podria convertir-se en una mena d'aula de nouvinguts i aquet fet no afavoriria que utilitzessin el català amb la resta de companys. El català seria la llengua d'ensenyament, allunyada, però, de la resta de la realitat: jocs, amics... I crec que en una comarca com la Conca de Barberà, on el català s'utilitza normalment i majoritàriament per la gent d'una manera espontània i natural, s'ha d'aprofitar aquest fet per mantenir i estendre'n l'ús. Encara que, com ja he dit abans, no en conec el funcionament i potser ja estan enfocades d'aquesta manera.

4.2 ÚS SOCIAL DEL CATALÀ DELS ALUMNES NOUVINGUTS

Un cop hem analitzat i extret conclusions sobre l'ús social del català en els alumnes estrangers, ara cal fer-ho en aquella petita part d'alumnat reduït que ha arribat a Catalunya recentment.

Es considera "alumne/a nouvingut" aquell alumne/a que s'ha incorporat per primera vegada al sistema educatiu de Catalunya en els darrers vint-i-quatre mesos.

Davant el xoc emocional que en aquest alumnat pot representar l'arribada a un entorn social i cultural completament nou, el centre ha de preveure mesures específiques per tal que pugui sentir-se ben acollit i percebre el respecte envers la seva llengua i cultura, i que, al més ràpidament possible, pugui seguir amb normalitat el currículum i adquirir l'autonomia personal dins l'àmbit escolar o social.

L'atenció a la diversitat es planteja de forma global per atendre l'alumnat d'origen estranger que s'incorpora a les aules catalanes. Però aquest alumnat, al marge de les seves característiques familiars, personals, socioeconòmiques i culturals, arriba a Catalunya amb un bagatge que cal tenir present en el procés d'escolarització aquí: unes experiències escolars prèvies (més o menys llargues, més o menys intenses, més o menys similars a les que es troben aquí...) que influiran, en bona mesura, en el seu procés d'integració escolar.

Per recollir-ne aquesta informació i fer-ne un ús sòlid en el treball, he optat per descobrir i "iniciar-me" a l'aula d'acollida. En aquest cas, en la realització pràctica del meu treball de recerca, he cregut oportú la utilització d'entrevistes personals

a cada individu, com també, el contacte i la relació d'aquests amb el català a partir d'exercicis proporcionats.

Bàsicament, utilitzarem aquest mètode en el treball de camp ja que és una manera senzilla i que crea, si més no, un bon feed-back entre emissor i receptor des de bon començament, amb l'objectiu que l'alumnat no es senti estrany davant les seves oportunitats i aptituds.

4.2.1 Anàlisi sobre l'ús social del català en l'alumne nouvingut

Per tal d'analitzar més personalment i amb atenció l'ús del català en l'alumnat, he cregut oportú la intervenció de diversos cops a l'aula d'acollida. Observarem i en destacarem dos apartats: l'expressió oral i l'expressió escrita. Aquestes dues divisions ens ajudaran a analitzar amb més detall quins són els punts febles dels estudiants nouvinguts un cop arriben a Catalunya i s'inicien per primer cop amb la llengua del país.

4.2.1.1 Expressió oral

La primera interacció amb els alumnes nouvinguts va tenir lloc el dia 15 de novembre de 2013 de 10:30 a 11:30 hores al matí. La seva tutora em va proporcionar una de les seves hores escolars per obtenir i aconseguir el primer contacte amb ells/elles. El meu objectiu era dur a terme un anàlisi sobre com s'expressen els alumnes de l'aula d'acollida, en català. Vaig presentar-me personalment (nom, curs, motiu pel qual estava allà, ...) amb la intenció que seguidament, amb l'ajut de la tutora si era convenient, ho fessin ells/elles.

El total d'alumnat present en aquella hora era el de cinc persones.³⁵

³⁵ Vull anotar que la sessió va tenir lloc durant dos dies, el qual el segon dia també hi intervingué un sisè alumne.

Amb l'ajut d'una càmera - vídeo i una enregistradora de veu em va ser possible gravar l'entrevista de cada noi/noia.³⁶

He cregut convenient elaborar una entrevista oral, és a dir no escrita, per tal d'observar les dificultats i els problemes que l'alumnat nouvingut es troba un cop s'inicia amb la parla catalana. Així doncs, l'entrevista ha estat transcrita a partir de les bases de dades orals, i he mantingut paraula a paraula la resposta de l'enquestat per a poder analitzar en tot moment la seva parla. En les següents fitxes personals trobareu un petit avanç de cada alumne amb les característiques principals d'aquest. Seguidament, trobareu l'entrevista transcrita i per acabar un petit anàlisi de cadascú anotant les dificultats en la morfologia, la sintaxi i la influència del castellà.

³⁶ ANNEX. CD amb l'enregistrament de 3 entrevistes. Les altres van ésser escrites ja que l'alumne no volia ser gravat ni visual ni auditivament.

SHUO HAN- XINÈS

·Característiques principals de l'alumne:

En Shuo Han té 16 anys. És provinent de Xina. Fa 2 anys i 2 mesos que viu a Catalunya. En Shuo Han amb l'ajut de la professora m'explica que passa, relativament, força hores al carrer, així doncs, fent ús en tot moment de la llengua castellana. En Shuo Han aparenta ser un noi inquiet, revoltós i amb poques ganes d'implicació vers l'estudi. La seva tutora, m'explica que és un noi que va arribar a Catalunya sense conèixer l'alfabet, dubtem que hagi tingut una escolarització regular.

En Shuo Han s'expressa, amb dificultats, amb català, tot i que fa aportacions, de tan en tan en castellà.

Aquest tan sols té un grau d'interès mínim en la tecnologia i les matemàtiques. La seva actitud a l'aula és notable ja que intervé en tot moment, ja sigui per aportar informació o bé, per a ressaltar la seva presència.

L'experiència didàctica d'en Shuo Han des de que està a l'institut Martí l'Humà ha patit dalts i baixos. El seu primer any, m'explica la mestra, va ser un any profitós en el que va prendre el primer contacte amb la llengua catalana, començant per l'alfabet, i qui sap si primer contacte amb l'educació. El seu segon curs va descendir notablement. L'interès cap a les assignatures era molt pèssim i en Shuo Han amb una actitud conflictiva va ser expulsat diversos cops. Aquest curs ha començat amb energia i ganes de treballar- en Shuo Han comenta que està cansat, aquest any de treballar molt-.

SHUO HAN - 16 ANYS

D'on vens?

Sóc de Xina

Quan temps fa que vius a Catalunya?

Fa 2 anys i dos mesos

Com es deia el teu poble/ciutat? Com era aquest/a?

Bé. Es deia Sella. És muy gran

Com era l'escola on anaves? T'agrada més la del teu país?

Lo mateix. És més gran. Sí més, perquè tinc més amics

Hi ha diferència entre els professors de Xina i els de Catalunya?

No són lo mismos

Quin és el millor record que tens del teu país?

Tot

I el teu pitjor record?

Res

Trobes a faltar alguna festa del teu país?

Festa grans

T'està sent fàcil aprendre el català?

No. Per mi és molt difícil, perquè amb xinès amb català és molt diferent

On estàs millor a l'aula d'acollida o a l'aula ordinària?

Lo mateix

Creus que val la pena haver vingut a Catalunya?

Està bé si jo he vingut aquí està bé

QÜESTIONS GRAMATICALS DEL CATALÀ QUE PRESENTEN DIFICULTATS PER ALS PARLANTS D'ALTRES LLENGÜES

LLENGUA MATERNA: **Xinès Mandarí (escriptura logogràfica³⁷)**

MORFOLOGIA

Flexió verbal:

La llengua xinesa utilitza “coverbs”³⁸ a diferència de la catalana que no n'usa. A més a més, els verbs són invariables. Tot i que no elabori grans construccions sintàctiques, les poques en que ens podem basar estan ben compostes, per tant, no notem un problema en relació amb la morfologia verbal.

Reconeixement i ús d'articles:

La cultura xinesa s'absté d'articles. Dificultat per reconèixer i usar l'article. Utilitza molt l'article “lo”.

Flexió nominal: gènere i nombre

Cal tenir en compte que en la cultura xinesa, els noms i els adjectius són invariables. La composició és el procés més habitual de formació de mots. Hi ha mots que es formen o es flexionen per reduplicació. Molts mots consten d'una sola síl·laba i existeix una representació diferent per a casa síl·laba: logograma. Els que representen un objecte s'anomenen pictogrames i els que representen un concepte: ideogrames. Pel que fa a la relació amb la concordança de gènere i nombre podem observar un sintagma nominal totalment mal construït: *Festa grans*.

³⁷ Un logograma és un sol caràcter escrit que representa un mot o morfema. La majoria de caràcters xinesos es classifiquen com a logogrames.

³⁸ Un coverb és una partícula que es pot agregar a un verb afegint diferents continguts semàntics. Per exemple, el verb pot quedar modificat de manera que indica la direcció del moviment, el mode d'una acció, si l'acció ja s'ha completat, etc.

SINTAXI

Estructura (Subjecte + Verb + Predicat)

En la cultura xinesa l'ordre de la frase no està determinat per la funció sintàctica sinó per qüestions discursives (informació nova/vella). No tenen pronoms febles. Utilitza estructures sintàctiques curtes, molts cops es basa en tan sols una paraula coma resposta. Fa l'esforç per elaborar construccions sintàctiques més llargues, tot i així, amb dificultats: *Per mi és molt difícil, perquè amb xinès amb català és molt diferent.*

Dificultat per usar correctament els verbs: ser, estar, tenir i haver-hi.

El xinès mandarí és una llengua no prop-drop.³⁹

INFLUÈNCIA DEL CASTELLÀ

Ús de castellanismes: *muy, mismos*.

³⁹ Són llengües que no permeten que el subjecte sigui el·líptic (excepte, en alguns casos, quan és molt clarament recuperable pel discurs).

VASIL VALENTINOV – BÚLGAR

·Característiques principals de l'alumne:

En Vasil Valentinov té 13 anys. Prové de Bulgària. Fa quatre mesos que viu a Catalunya. Abans de viure a Catalunya visqué a Segòvia. Tot i que fa poc temps que en Vasil viu a Catalunya, s'expressa sense casi cap mena de problema en català. Aparenta ser un noi tímid, o almenys ho ha estat durant aquesta hora. No intervé gaire durant la classe. La seva presentació és curta però prou clara per comprendre que s'ha adaptat favorablement en la parla catalana.

VASIL VALENTINOV – 13 ANYS

Com et dius?

Em dic Vasil

Quants anys tens?

Tinc tretze anys

D'on vens?

Sóc de Segòvia

Quan temps fa que vius que Catalunya?

4 mesos

Com es deia el teu poble/ciutat? Com era?

A Segòvia. Lo mateix

T'està sent fàcil aprendre el català?

Més o menys sí

On estàs millor a l'aula d'acollida o a l'aula ordinària?

A les dos

Creus que val la pena haver vingut a Catalunya?

Sí, és bastant gran, tinc família aquí.

QÜESTIONS GRAMATICALS DEL CATALÀ QUE PRESENTEN DIFICULTATS PER ALS PARLANTS D'ALTRES LLENGÜES

LLENGUA MATERNA: **Romanès (alfabet llatí)**

MORFOLOGIA

Flexió verbal: En la llengua romanesa el verb concorda amb el subjecte en persona, gènere i nombre. Cal tenir en compte que només existeix un verb copulatiu, i també existeix la forma del supí.

Dificultat per distingir i/o utilitzar els verbs ser, estar, haver-hi, tenir i fer. Dificultat per l'ús dels pronoms febles.

En Vasil té més facilitat en la parla catalana ja que, ha estat vivint quasi tota la seva infància a Segòvia. Estructura les frases sintàcticament correctes.

Reconeixement i ús d'articles: En la llengua romanesa el concepte definit i indefinit es marca amb el mateix sufix afegit al nom. Dificultat per reconèixer i utilitzar l'article definit. Ús correcte dels articles, fent servir algun cop el "lo".

Flexió nominal: gènere i nombre

La llengua romanesa té noms determinats i indeterminats i tres gèneres: masculí, femení i neutre. Dificultat per assignar només dos gèneres als noms, deguda a la diversitat de gèneres que tenen aquestes llengües.

Té dos nombres, singular i plural, sobretot per als noms femenins i neutres, mentre que els masculins tendeixen a ser invariables. Dificultat per establir les formes plurals dels noms masculins.

SINTAXI

Estructura (Subjecte + Verb + Predicat)

En la llengua romanesa l'estructura sintàctica és idèntica a la de la llengua catalana (SVP), i per tant la construcció sintàctica del Vasil és bona.

INFLUÈNCIA DEL CASTELLÀ

Mentre parla se li escapa alguna paraula en castellà, fet que es justifica per la vivència passada a Segòvia.

LISE MAESEN - BELGA

·Característiques principals de l'alumne:

La Lise Maesen té 14 anys. És provinent de Bèlgica. Fa dos mesos que ha arribat a Catalunya. La Lise parla i entén 6 llengües: anglès, flamenc, alemany, suís, francès i ara s'inicia –amb bon peu- amb el català. No parla ni entén el castellà, el desconeix. Mostra en tot moment un grau elevat d'implicació, tant cap a la llengua catalana com cap a tota activitat. Sincerament, ningú diria que fa dos mesos que resideix a Catalunya.

La Lise m'ensenya diversos “quadernets” d'iniciació a la llengua, que ja ha fet. Sembla increïble l'esforç i la feina que ha realitzat fins a dia d'avui. Ella ja comença a construir frases sintàcticament correctes. Entén el català i s'esforça per parlar-lo, de forma molt gratificant.

La Lise està contenta amb l'educació que s'ha trobat a Catalunya. La seva tutora m'explica que l'educació a Bèlgica està molt mitificada, i que ens la presenten (als europeus) d'una manera contrària a la que és.

Tot i alguns petits entrebancs els quals es troba l'alumna, són impressionants les ganes que hi posa i com se n'ha sortit en dos mesos, en una llengua totalment diferent a la seva parla materna (flamenc).

LISE MAESEN – 14 ANYS

D'on vens?

Prenafeta. A Bèlgica.

Quan temps fa que vius a Catalunya?

2 mesos

Com es deia el teu poble/ciutat? Com era aquest/a?

Prenafeta. A no, Lear

Com era l'escola on anaves? T'agrada més la del teu país?

Gran. Sí. Molt estricta. És igual de gran.

Hi ha diferència entre els professors de Bèlgica i els de Catalunya?

Pitjor. Estricta, no mòbil, no dolç

Quin és el teu millor record del teu país?

Igual

I el teu pitjor record?

Què és dolent? A sí,... És molt fred. És igual

Trobes a faltar alguna festa del teu país?

Sí. És igual

T'està sent fàcil aprendre el català?

És difícil de parlar i atendre

On estàs millor a l'aula d'acollida o a l'aula ordinària?

A l'aula d'acollida i a classe

Creus que val la pena haver vingut a Catalunya?

Sí, Montblanc i Catalunya és no gran i cultura és bona i menjar

QÜESTIONS GRAMATICALS DEL CATALÀ QUE PRESENTEN DIFICULTATS PER ALS PARLANTS D'ALTRES LLENGÜES

LLENGUA MATERNA: **Flamenc** ⁴⁰

MORFOLOGIA

Flexió verbal: Comença a dominar el verb ser, que és el que inicialment s'estudia. El reconeix, el concorda i el situa. De la resta de verbs, en fa poc ús. Podem observar frases sintàcticament incorrectes per falta de verb: *Estricta, no mòbil, no dolç*.

Reconeixement i ús d'articles: En la llengua flamenca existeixen dos tipus d'articles: els definits i els indefinits. En l'entrevista de la Lise hi manquen articles.

Flexió nominal: gènere i nombre

La llengua flamenca té noms determinats i indeterminats i tres gèneres: masculí, femení i neutre. Dificultat per assignar només dos gèneres als noms, deguda a la diversitat de gèneres que tenen aquestes llengües.

SINTAXI

Estructura (Subjecte + Verb + Predicat)

L'estructura de les oracions en flamenc és bàsicament SPV, és a dir, l'oració comença amb subjecte i els verbs l'acaben. Per exemple: "El nen llibres compra."

⁴⁰ El flamenc és un dialecte de l'holandès.

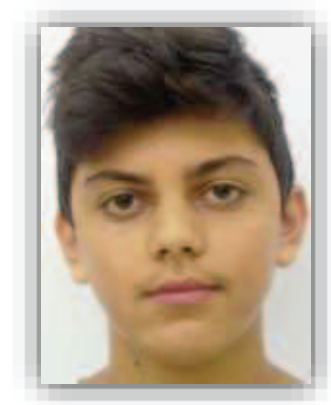
INFLUÈNCIA DEL CASTELLÀ

No percebem cap tipus d'influència de la llengua castellana, si més no, la noia desconeix el castellà.

MYKHAYLO BENDYUK - UCRAINÈS

·Característiques principals de l'alumne:

En Mykhaylo Bendyuk té 13 anys. Ell prové d' Ucraïna. Fa dos anys que viu a Catalunya. En Mykhaylo s'expressa en català. És un noi pacífic, i se'l veu treballador. Intervé poques vegades, però utilitza un català prou correcte. T'he una "debilitat" o "dificultat" i és que en l'ucraïnès, l'ús dels determinants és nul, tot i així s'expressa molt bé.

MYKHAYLO BENDYUK – 13 ANYS

D'on vens?

D'Ucraïna

Quan temps fa que vius a Catalunya?

Un any i mig

Com es deia el teu poble/ciutat? Com era aquest/a?

Kiev. Era gran, els carrers són amples, hi ha moltes botigues i molts gent

Com era l'escola on anaves? T'agrada més la del teu país?

És normal, gran, s'assembla

Hi ha diferència entre els professors de d'Ucraïna i els de Catalunya?

Sí, aquí els professors més fluixos

Quin és el teu millor record del teu país?

Res

I el teu pitjor record?

Res

Trobes a faltar alguna festa del teu país?

No

T'està sent fàcil aprendre el català?

Sí

On estàs millor a l'aula d'acollida o a l'aula ordinària?

Classe perquè allà hi ha amics, faig deures, m'agrada més

Creus que val la pena haver vingut a Catalunya?

Sí, doncs perquè aprendre l'altre idioma està molt bé

QÜESTIONS GRAMATICALS DEL CATALÀ QUE PRESENTEN DIFICULTATS PER ALS PARLANTS D'ALTRES LLENGÜES

LLENGUA MATERNA: **Ucraïnès (alfabet llatí, adaptació del ciríl·lic⁴¹)**

MORFOLOGIA

Flexió verbal: A la llengua ucraïnesa el verb té gènere. En Mykhaylo utilitza verbs i en cap moment denota una dificultat en fer-ho. Tan sols podem veure un error en una resposta on el noi no utilitza cap verb: *Sí, aquí els professors més fluixos.*

En ucraïnès no hi ha verbs copulatius en present, però sí en passat i futur. És possible que l'alumne, en alguns cops, es confongui en l'ús correcte dels verbs copulatius i existencials.

Reconeixement i ús d'articles: No tenen article. Dificultat per reconèixer i utilitzar els articles. En Mykhaylo no presenta dificultats en la utilització d'articles.

Flexió nominal: gènere i nombre

Tenen tres gèneres: masculí, femení i neutre. Poden presentar una dificultat per assignar només dos gèneres als noms, deguda a la diversitat de gèneres que tenen aquestes llengües: *molts gents.*

Tenen nombre i casos difícils de destriar morfològicament perquè els dos conceptes es manifesten en un mateix morfema. Dificultat per establir el nombre dels noms. Les paraules solen estar formades per més d'un morfema i tenen

⁴¹ Pertanyent a l'alfabet dels pobles eslaus de tradició bizantina. L'alfabet ciríl·lic és un alfabet utilitzat per a escriure sis llengües eslaves (rus, ucraïnès, bielorús, serbi, macedònic i búlgar), així com altres llengües parlades a Rússia i en altres països de l'antiga Unió Soviètica.

flexió (arrel + flexió). Els morfemes inclouen més d'una informació i poden ser variables. Poden presentar al·lomorfa⁴².

SINTAXI

Estructura (Subjecte + Verb + Predicat)

Igual que la llengua catalana, en ucraïnès l'estructura sintàctica és la mateixa (SVP).

INFLUÈNCIA DEL CASTELLÀ

No presenta cap tipus d'indici influent del castellà.

⁴² Variant en què es manifesta un morfema en funció del context en què apareix.

NICOLAE GRABIEL RÀZVAR - ROMANÈS

·Característiques principals de l'alumne:

En Nicolae Grabiell Ràzvar té 13 anys. Ell prové de Romania. Fa tres anys que habita a Catalunya. Aquest s'expressa en català, tot i amb l'ajuda d'alguns mots castellans. En Grabiell és un noi actiu amb interaccions en tot moment a l'aula. La seva pronúncia és bona. Per ell estar a l'aula d'acollida ja és una tasca fàcil- aporta en una qüestió a l'entrevista.

NICOLAE GRABIEL RĂZVAR – 13 ANYS

D'on vens?

Romania

Quan temps fa que vius a Catalunya?

3 anys

Com es deia el teu poble/ciutat? Com era aquest/a?

A cerca de Bucarest a Romania. Nihae Bitashu

Com era l'escola on anaves? T'agrada més la del teu país?

Bastant petit, era més bé, els professors no renyaven tant

Hi ha diferència entre els professors de Romania i els de Catalunya?

Sí, bastant

Quin és el teu millor record del teu país?

La neu

I el teu pitjor record?

Les inundacions

Trobes a faltar alguna festa del tu país?

No. Aquí n'hi ha més moltes

T'està sent fàcil aprendre el català?

Sí

On estàs millor a l'aula d'acollida o a l'aula ordinària?

A l'aula d'acollida, perquè és més fàcil

Creus que val la pena haver vingut a Catalunya?

Sí perquè aquí hi ha bastant la meva família

QÜESTIONS GRAMATICALS DEL CATALÀ QUE PRESENTEN DIFICULTATS PER ALS PARLANTS D'ALTRES LLENGÜES

LLENGUA MATERNA: **Romanès (alfabet llatí)**

MORFOLOGIA

Flexió verbal:

En la llengua romanesa el verb concorda amb el subjecte en persona, gènere i nombre. Cal tenir en compte que només existeix un verb copulatiu, i també existeix la forma del supí.

Dificultat per distingir i/o utilitzar els verbs ser, estar, haver-hi, tenir i fer. Dificultat per l'ús dels pronoms febles. En Grabiell utilitza bé la temporalitat de les formes verbals.

Reconeixement i ús d'articles:

En la llengua romanesa el concepte definit i indefinit es marca amb el mateix sufix afegit al nom. Dificultat per reconèixer i utilitzar l'article definit. En els pocs articles que hi ha, podem notar com ell ja no els confon i els usa amb facilitat.

Flexió nominal: gènere i nombre

La llengua romanesa té noms determinats i indeterminats i tres gèneres: masculí, femení i neutre. Dificultat per assignar només dos gèneres als noms, deguda a la diversitat de gèneres que tenen aquestes llengües.

Té dos nombres, singular i plural, sobretot per als noms femenins i neutres, mentre que els masculins tendeixen a ser invariables. Dificultat per establir les formes plurals dels noms masculins.

SINTAXI

Estructura (Subjecte + Verb + Predicat)

En la llengua romanesa l'estructura sintàctica és idèntica a la catalana (SVP).

En Grabiél no té problemes a l'hora de compondre sentències, tot i trobar-hi algun mot mal col·locat: *Aquí hi ha bastant la meva família/ Aquí n'hi ha més moltes.*

INFLUÈNCIA DEL CASTELLÀ

Podem trobar una confusió amb el que seria la llengua castellana. *A cerca de Bucarest.*

MARY AFO – GHANESA

·Característiques principals de l'alumne:

La Mary Afo té 13 anys. Ella prové de Ghana. Fa un any que resideix a Catalunya. Aquest curs, 2013-2014, és el segon any que intervé a l'aula d'acollida. La Mary Afo aparenta ser una noia reservada, tímida, i presenta alguns problemes tan de pronúncia com de construcció sintàctica a l'hora de presentar-se, tot i així utilitza el català. La seva tutora, m'explica que la Mary és una noia amb un caràcter bastant fort. Quan diu alguna cosa que és incorrecta, la tutora la corregeix, i ella s'encaparra afirmant que ho ha fet bé. Parla poc en aquests primers contactes a l'aula.

MARY AFO – 13 ANYS

D'on vens?

A Ghana

Quan temps fa que vius a Catalunya?

Un anys

Com es deia el teu poble/ciutat? Com era aquest/a?

Anyazilin. Petit. No m'agradava

Com era l'escola on anaves? T'agrada més la del teu país?

Es gran, tiene muchas aulas i alumne de clase son veinte

Hi ha diferència entre els professors de Ghana i els de Catalunya?

Sí, perquè allà peguen molt i cuando dices algo el professor no contesta. Cuando no entens algo el professor no explica mucho y a veces la profesora es fora i tu estàs a dins la classe. No entenc això perquè

Quin és el teu millor record del teu país?

Res

I el teu pitjor record?

Res, tot és molt petit

Trobes a faltar alguna festa del teu país?

Sí, la festa com el Nadal que és lhundunr

T'està sent fàcil aprendre el català?

No, costa. És un poco difícil

On estàs millor a l'aula d'acollida o a l'aula ordinària?

Aquí a l'aula, perquè aquí estic amb poques persones i si algú no sap t'ho expliquen. A la classe molta gent i no t'expliquen res

Creus que val la pena haver vingut a Catalunya?

Sí, perquè aquí estudiem bé i expliquen coses que no entenc.

QÜESTIONS GRAMATICALS DEL CATALÀ QUE PRESENTEN DIFICULTATS PER ALS PARLANTS D'ALTRES LLENGÜES

LLENGUA MATERNA: **Nzima**⁴³

MORFOLOGIA

Flexió verbal: El funcionament del verb és molt diferent de les llengües romàniques. Inexistència dels vers atributius; És molt freqüent que les llengües construeixin aquest tipus d'estructures sense cap verb, simplement juxtaposant el subjecte i el predicat. Omissió de verb en algunes respostes.

Reconeixement i ús d'articles:

Té tants articles definits com classes de noms. No té article indefinit. Dificultat per reconèixer la diferència entre els articles definits i indefinits. Dificultat per utilitzar només les quatre formes de l'article definit. No presenta greus dificultats en la utilització d'articles.

Flexió nominal: gènere i nombre

La classificació dels noms en moltes classes dóna lloc a plurals molt diversos que es marquen de manera molt diversa. Dificultat per usar el plural a causa de les diverses classes de noms que tenen aquestes llengües.

⁴³ El nzema, també anomenat nzima o apolo, es una llengua kwa. Les llengües kwa són un grup dins les llengües nigerocongoleses que agrupa 45 idiomes parlats a la zona del Golf de Guinea, del grup central, parlat pels nzemes del sud-oest de Ghana i el sud-est de la Costa de Marfil amb un total de 328.700 habitants.

SINTAXI

Estructura (Subjecte + Verb + Predicat)

L'estructura sintàctica és idèntica que a la llengua catalana (SVP).

El nzema és una llengua no prop-drop.⁴⁴

INFLUÈNCIA DEL CASTELLÀ

Podem notar una gran influència de la llengua castellana en les respostes analitzades. La Mary, a l'enquesta sobre l'ús social del català dels alumnes estrangers de l'institut, va afirmar que es sent més còmoda utilitzant el castellà. Per tant, podem intuir que la Mary està en procés d'aprenentatge del català tot i fer ús quotidià de la llengua castellana. *Cuando no entens algo el professor no explica mucho y a veces la profesora es fora i tu estàs a dins la classe.*

⁴⁴ Són llengües que no permeten que el subjecte sigui el·líptic (excepte, en alguns casos, quan és molt clarament recuperable pel discurs).

El 22 de novembre del 2013, de 10:30h a 11:30h, vaig tornar a l'aula d'acollida. Aquest dia vam acabar les entrevistes i seguidament em van ensenyar quines activitats i jocs desenvolupaven per a l'aprenentatge de la llengua catalana.

L'ús de jocs a l'aula per aprendre també és molt comú. Un dels principals jocs – i al que vam jugar aquest dia- és el Quinto. Aquest joc és similar al Bingo però amb la diferència que en lloc de números hi ha imatges. Així cada alumne practica vocabulari nou.

Els alumnes en aquest joc poden practicar el vocabulari i també els números cardinals. Cada imatge ve identificada amb un número. Cada targeta és comentada.

Exemple: Una de les targetes que vam comentar va ser una en que hi havia una bústia de correus. Saben que la bústia la porta el carter. També comenten el color d'aquesta (en aquest cas groga).

Els jocs de què disposen són molt diversos. El centre de recursos de Montblanc facilita l'aportació de material, ja que les subvencions són mínimes.

4.2.1.2 Expressió escrita

Un dels aspectes importants a l'hora d'aprendre una llengua des d'un inici és l'expressió escrita. Aquesta té en compte tres elements comuns: l'adequació, la coherència i la cohesió.

·Adequació del discurs d'acord amb el tema, el receptor i el context comunicatiu (selecció del lèxic, registre lingüístic, variació lingüística). Pragmàtica.

·Coherència en el processament i organització de la informació. Organització de les idees, dels conceptes, argumentació, jerarquització, relació causal; relació antitètica; presentació, desenvolupament, conclusió. Deïxi (o dixi). Anàfora, catàfora i retòrica de l'organització del discurs (subjecte narratiu, personatges, tema, trama, història).

·Cohesió en relació amb l'ús de les peces gramaticals: concordança, ordre de la frase, puntuació i ús dels connectors per classificar idees i fets, temps verbals i predicació.

He cregut convenient analitzar i tractar l'expressió escrita de l'alumnat nouvingut, tenint en compte el país d'origen i el temps de residència a Catalunya d'aquest.

Per dur a terme aquesta tasca hem optat per proporcionar-ls-hi una hora de classe didàctica tractant un tema concret, en aquest cas el Nadal, i seguidament que aquests completessin unes activitats relacionades amb el tema.

El dia 29 de novembre del 2013, de 10:30h a 11:30h hores vaig tenir l'oportunitat de fer una classe als alumnes de l'aula d'acollida. El meu objectiu era, principalment, veure quin era el nivell d'expressió escrita de cada alumne. Així doncs, vaig preparar anteriorment un treball amb un Power Point de diapositives el qual vaig passar i explicar a l'hora de classe. Vam optar per explicar i comentar el Nadal, ja que era la festa més propera i la que encaixava de manera més òptima a la temporalitat del moment. Quatre dels cinc alumnes havien viscut mínim un any la festa a Catalunya, però una d'elles, la Lise encara no ho havia fet mai.

A l'apartat 7.1 dels annexos podeu consultar les diapositives Power Point.

El que es pretén en aquestes diapositives no és només explicar de manera senzilla la festivitat del Nadal a Catalunya, si no també descobrir vocabulari nou.

A la primera diapositiva observem quina és la data del Nadal. A les cinc diapositives següents analitzem vocabulari nadalenc i, a més a més, repassem els membres de la família més propera com també els àpats. Seguidament, estudiem els diferents referents nadalencs, com el Tió i el pessebre, i d'altres elements decoratius com l'arbre de Nadal. També aprofitem per aprendre vocabulari de vestimenta. Finalment podem observar diverses maneres de desitjar Bon Nadal.

-Activitats realitzades pels alumnes de l'aula d'acollida:

A l'apartat 7.2 podeu visualitzar unes activitats que vaig elaborar, recurrent al tema del Nadal, anteriorment tractat. Els objectius d'aquestes activitats són, principalment, els següents:

- Un cop els alumnes han descobert què és el Nadal i quines són les seves característiques, han recopilat una sèrie d'informació nova.

- Cal reconèixer aquesta informació i classificar-la.

- Un cop reconeguda la informació caldrà relacionar els aspectes recents amb les activitats per tal de completar-les correctament.

- Mentre l'estudiant completa els exercicis, complementa aquesta acció amb la d'escriure amb cura i evitant les faltes ortogràfiques.

4.2.2 Entrevistes

Entrevista a Noemí Nadal i Membrive

Aquesta entrevista la vaig realitzar el dia 12 de novembre del 2013 a Noemí Nadal i Membrive, tutora de l'aula d'acollida i professora de llengua catalana del centre INS Martí l'Humà de Montblanc. He cregut oportú entrevistar-la per la seva gran experiència i coneixement del funcionament de l'aula d'acollida al llarg dels darrers anys i per la quantitat d'informació, vivències i impressions que en podia extreure d'ella.

1.Quina és la teva tasca, i en què es basa, exactament?

Sóc la tutora de l'aula d'acollida i les funcions a realitzar són:

- Vetllar per l'acollida inicial i el seguiment individual de l'alumnat.

- Gestionar el model de programació i els diferents nivells presents a l'aula.

- Relacionar-me i interrelacionar amb tots els educadors/es i professors/es que intervinguin a l'aula ordinària dels seus alumnes, així com l'EAP i amb els serveis socials del municipi, si s'escau (com per exemple en cas de necessitar un servei de traducció).

- Tenir cura de l'espai i dels materials que contingui.

- Vigilar la progressió de l'alumnat, tant pel que fa a la seva maduresa com a la dels aprenentatges de continguts, i reconduir la problemàtica que pugui sorgir.

-Encarregar-me de l'orientació, tenint en compte que la continuïtat escolar postobligatòria ha de ser un dels objectius bàsics d'aquests estudis.

-Orientar, si s'escau, la inserció laboral d'aquests alumnes: recursos de l'entorn, drets i deures dels treballadors, ajudes de què disposen, etc.

-Vetllar per la relació amb l'entorn, potenciant les possibilitats del pla d'entorn (en cas que el municipi en disposi) o cercant possibles vies per compartir recursos que el municipi pugui oferir.

-Coordinar-me, assessorar i col·laborar amb les famílies o els tutors legals dels alumnes de l'aula d'acollida.

2.Quants anys fa que l'institut Martí l'Humà ofereix el servei de l'aula d'acollida?

Fa vuit anys que funciona i 6 que la gestiono jo. Els primers dos cursos hi havia una altra professora.

3.Creus que és un ajut o avantatge pels immigrants?

Sens dubte és un gran ajut, estem davant d'uns adolescents que per decisió dels seus pares viuen lluny del seu país d'origen. És molt dur, tot és nou i desconegut, passen el "dol" migratori i crec que a l'AA es senten més protegits.

4. Aquestes classes estan dividides en grups/ nivells/ edats/ sexe?

Fer els horaris és una tasca molt complicada, pensa que s'han de tenir en compte que tots estan en grups diferents i que hi entrem diferents professors/es i molts cops no podem fer els horaris tal i com desitjaríem.

El més important és no treure'ls de les matèries que poden seguir a l'aula ordinària. Per exemple, normalment tots fan anglès al seu país d'origen (menys els àrabs), doncs aquelles hores estan al grup classe.

5. En els darrers, la quantitat d'alumnes ha augmentat o ha disminuït?

El degoteig ha estat brutal, quan vaig començar a l'aula d'acollida no teníem espai suficient, recordo perfectament que el curs 2008-2009 hi havia 22 alumnes, ara n'hi ha 9.

6. Un cop l'alumne arriba a Catalunya, i per tant s'escolaritza, obligatòriament ha d'anar a l'aula d'acollida de l'institut?

Assisteix a l'aula d'acollida, si el centre disposa del recurs. En aquest cas sempre va a l'aula d'acollida. La normativa contempla que hi poden assistir fins a 36 mesos.

7. Observes un grau d'interès positiu cap a la llengua catalana per part dels nouvinguts?

Quan arriben molts d'ells no en tenen ni idea, estan molt bloquejats i el primer mes parlen molt poc. Més endavant mostren molt interès i tenen moltes ganes de comunicar-se.

8. Suposa un gran esforç aconseguir el nivell adequat del català als immigrants? O els resultats són gratificants a curt termini?

El primer curs que assisteixen a l'AA és molt gratificant perquè passen de no entendre res a poder portar una conversa simple i de "carrer". Depèn molt del país d'origen, del grau d'escolarització i de les ganes de cadascú. Per exemple l'alumnat xinès té moltes dificultats en tots els aspectes, en canvi he tingut alumnes de Paquistàn que se n'han sortit. Recordo una anècdota d'un alumne senegalès que no havia estat mai escolaritzat i no sabia agafar el llapis, alguns cops és molt complicat.

10. A través d'aquests cursos, creus que els immigrants s'integren de manera més activa ja sigui a nivell cultural, integració social, escolar/laboral i com a país en sí?

Crec que sí, quan una persona estudia la llengua del país d'acollida és una manera d'integrar-se i de cohesió social molt important.

11. Els motiva estudiar el català, o es conformen amb el castellà?

Al principi els estranya no estudiar el castellà però se n'adonen que l'aprenen simultàniament, molt d'ells, després de passar l'estiu tornen parlant castellà. Sobretot hi ha diferència amb els alumnes dels pobles petits respecte als que viuen a Montblanc.

12. És gratificant com a professora veure l'evolució d'un alumne nouvingut amb el pas del temps?

Veure l'evolució és molt gratificant però en molts casos costa que se'n surtin. Hi ha una part del llenguatge, sobretot el més abstracte que els costa molt i dificulta el seu procés d'aprenentatge.

Si penso en el nen senegalès que no sabia ni llegir ni escriure, crec que va avançar moltíssim però tenia tantes mancances que va ser impossible que continués estudiant.

13. I per finalitzar aquesta entrevista, personalment valors d'una manera positiva l'aparició de l'aula d'acollida a l'institut a fi que els alumnes nouvinguts tinguin l'oportunitat d'adherir-se a la parla i escriptura de la llengua catalana des d'un bon principi?

Valoro molt positivament les aules d'acollida i sempre tinc present l'aula ordinària, no s'ha d'oblidar que impartim classes a 30 alumnes diversos, és impossible poder-los atendre. Per tant, és un bon recurs que ajuda a la tasca i al desenvolupament de les classes.

Entrevista a Joana Sabaté Bosch

Aquesta entrevista la vaig realitzar el dia 14 de desembre del 2013 a Joana Sabaté Bosch, assessora LIC (Llengua, interculturalitat i cohesió social) dels Serveis Territorials del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. Hem cregut oportú entrevistar-la per tal d'aprofundir en el coneixement dels/les assessors/es LIC i poder completar el treball amb la informació obtinguda.

1. Què és una assessora LIC i, quina és la seva tasca?

Els assessors LIC som equips d'assessorament als centres i al professorat en llengua, educació intercultural i cohesió social. Aquests equips estan formats per professionals que pertanyien al desaparegut Programa d'Educació Compensatòria, i es constitueixen com els màxims representants del canvi de la societat a l'àmbit educatiu.

Les nostres funcions són varies, segons l'àmbit de treball:

En relació amb els centres educatius

En relació amb altres instàncies educatives

En relació amb els plans d'entorn:

- Impulsar-ne la creació.
- Promoure la representació i la participació.
- Donar assessorament i suport tècnic.

- Facilitar la negociació i els acords.
- Dinamitzar les diferents actuacions.
- Elaborar una memòria amb valoracions i propostes de millora.

2. Quina és la intervenció en relació amb els centres educatius?

- Col·laborar i assessorar en l'elaboració del projecte lingüístic i el pla d'acollida i integració.
- Assessorar sobre l'organització de l'aula d'acollida i fer-ne el seguiment.
- Col·laborar en la sensibilització, promoció i consolidació de la llengua catalana com a eix vertebrador d'un projecte plurilingüe.
- Donar suport temporal de modelització al professorat i planificar-ne el seguiment.
- Assessorar el treball tutorial amb l'alumnat nouvingut o amb risc de marginació, per a la seva integració i interacció amb el grup en tot moment.
- Orientar sobre estratègies d'immersió lingüística i d'inclusió social.
- Col·laborar en la sensibilització, promoció i consolidació de l'educació intercultural.

-Orientar sobre metodologies, recursos i materials i aportar criteris per l'avaluació.

-Col·laborar en la formació permanent del professorat.

-Elaborar plans de treball i memòries de les diferents actuacions

3. I en relació amb altres instàncies educatives?

-Assessorar les comissions d'escolarització de zona.

-Col·laborar amb les oficines municipals d'escolarització.

-Col·laborar amb la Inspecció i els serveis educatius.

4. A nivell personal, quins són els diferents centres en els que tractes?

Tracto centres que m'ho demanen tant si formen part de l'ILEC (Pla d'Impuls de la Lectura), com centres amb AA (Aula d'acollida), com centres que han d'elaborar algun tipus de document.

5. Participes de manera igualitària en tots aquests centres, o bé, en algun hi interactues més que en d'altres?

Intento participar de forma igualitària en tots el centres, però als que hi vaig sovint interactuo més que en els que hi vaig quinzenalment o mensualment.

6. Creus que els suposa un avantatge, per part dels professors, obtenir aquest ajut (d'assessoria)?

Hauria de ser un avantatge disposar de la figura de l'assessor LIC però no tots els centres ho veuen d'aquesta manera.

7. Observes un grau d'interès positiu cap a la llengua catalana per part dels nouvinguts?

Sincerament no sé que dir-te. Cada família és un món. Catalunya és un país d'acollida. Quan es va crear l'EBE (Espai de Benvinguda Educativa) les famílies estaven molt més implicades, realment veies el seu progrés, el seu interès pel nou país acollidor. Ara que això ha desaparegut és molt més difícil i complicat veure si realment els nouvinguts s'integren en el nostre país, gaudeixen de la nostra cultura i parlen la nostra llengua.

8. Suposa un gran esforç aconseguir el nivell adequat del català als immigrants? O els resultats són gratificants a curt termini?

Depèn del lloc de procedència de l'immigrant; si estan alfabetitzats és més fàcil, si provenen d'una llengua romànica també és més fàcil.

El més important és ser constants en les classes i fer molta conversa; treballar la oralitat és imprescindible.

Des dels CNL (Centres de normalització lingüística) es porta a terme una molt bona tasca.

Els resultats si són positius sempre són gratificants.

9. Consideres que els estudiants immigrants els motiva estudiar el català, o es conformen amb el castellà?

Se'ls ha de motivar, han d'entendre que la llengua del país que els acull és el català i és la llengua vehicular dels centres.

No s'haurien de conformar amb el castellà, com més llengües es coneixen i es dominen més ric és el bagatge que porten al damunt.

10. I per finalitzar aquesta entrevista, personalment valores d'una manera positiva l'aparició de l'aula d'acollida a l'institut a fi que els alumnes nouvinguts tinguin l'oportunitat d'adherir-se a la parla i escriptura de la llengua catalana des d'un bon principi?

És molt positiva. Els tutors de l'aula d'acollida fan una gran tasca per poder integrar els alumnes nouvinguts a l'AO (Aula ordinària).

Els tutors de l'AA fan tot el possible per a que aquests nois i noies s'integrin en el sistema educatiu de Catalunya.

Crec però, que tots els alumnes i claustre de professors s'hauria d'adherir a la parla catalana, hauria d'estimar la llengua, la cultura i el país on viu.

Entrevista a Montserrat Cartaña Moix

Aquesta entrevista la vaig realitzar el dia 20 de desembre del 2013 a Montserrat Cartaña i Moix, biòloga que va tenir l'oportunitat de realitzar les pràctiques de final de carrera dins una aula d'acollida. Hem cregut oportú entrevistar-la, per una banda perquè és familiar propera i em va ser fàcil i, per altra banda, perquè va viure una altra realitat, des d'una altra visió que jo no he pogut esmentar en el treball de recerca com és el no ús del català per part de catalans i immigrants en certs barris o zones properes a Barcelona.

1. Com vas anar a parar a l'aula d'acollida?

Quan estava cursant l'últim curs de Biologia vaig decidir fer el CAP (Certificat d'Aptitud Pedagògica) per tal d'ampliar les sortides laborals. Dins el curs del CAP hi havia un període de pràctiques de tres mesos en un institut. Com que jo vivia a l'Hospitalet de Llobregat, vaig fer les pràctiques a l'Institut Apel·les Mestres de la mateixa ciutat. L'institut es troba en una zona amb una alta immigració i una de les grans dificultats es poder oferir un ensenyament uniforme per tots els estudiants. Les pràctiques consistien en preparar les classes de química de tercer d'ESO i les de ciències de la Terra de primer de Batxillerat. Quan em van ensenyar l'institut em van explicar l'existència de l'aula d'acollida i la seva funció i ràpidament m'hi vaig interessar. Així que vaig demanar al meu tutor si hi podia passar algunes hores ajudant a les tutores de l'aula.

2. Quant temps hi vas romandre?

Hi vaig participar durant els tres mesos de les pràctiques.

3. Quines eren les edats que predominaven dins de l'aula d'acollida? Curs de Primària? Curs de Secundària? Curs d'Adults?

En aquell moment tots els alumnes eren estudiants d'ESO, és a dir, tenien edats compreses entre els 12 i els 16 anys.

4. Els alumnes nouvinguts desconeixien totalment la llengua catalana?

Una de les alumnes havia arribat feia unes poques setmanes procedent de la Xina i desconeixia la llengua i era realment difícil poder-se comunicar amb ella, per sort altres alumnes ens ajudaven a comprendre'ns.

5. Quina era la teva visió de l'aula d'acollida abans de treballar-hi?

Havia descobert l'existència d'aquestes aules durant les classes teòriques de l'assignatura, i ben aviat em va interessar la feina que s'hi feia ja que és importantíssim per a l'òptima adaptació dels nouvinguts.

6. Quina va ser la teva visió a posteriori?

Poder participar en aquelles classes em va servir per corroborar la importància d'aquestes aules i sobretot em va ajudar per conèixer de ben a prop la realitat d'uns nens que els seus pares els allunyen de tot el que coneixen en una edat realment complicada. Em va fer prendre consciència de les seves dificultats.

7. Com a experiència, vas aprendre alguna cosa? Si és així, quina?

Va ser un gran aprenentatge i boníssima experiència, com acabo de comentar em va permetre conèixer les dificultats dels joves immigrants, però també a ensenyar d'una manera molt diferent. Has d'ensenyar coses d'edats infantil a adolescents però alhora intentant que aquests no se sentint menys valorats pel fet de treballar coses aparentment senzilles per la resta d'alumnes. És una lluita no gens fàcil i depèn molt de l'alumne.

8. El nombre d'alumnes nouvinguts era molt elevat dins l'aula?

No recordo exactament el nombre total d'alumnes que hi havia, a més hi havia molt absentisme, però a classe com a molt hi havia 5-6 nens cada hora. No era una aula permanent sinó que passaven la majoria d'hores amb els seus companys i conforme anaven millorant passaven cada vegada menys hores a l'aula d'acollida.

9. Vas observar un grau d'interès positiu cap a la llengua catalana per part dels nouvinguts?

Quasi ho podria resumir amb un no. Estem parlant d'un barri de l'Hospitalet de Llobregat i tristament ni tan sols els nois nascuts a Catalunya eren catalanoparlants, de manera que aquest era un aspecte que frustrava molt als nouvinguts pel fet que estudiaven una llengua que no podien usar a fora. Els que millor s'adaptaven eren els llatinoamericans, ja que al conèixer perfectament l'espanyol, el català era un nou aprenentatge mentre que els alumnes d'altres països tenien interès en aprendre el castellà, ja que molts cops deien que el català era inútil.

10. Senties una motivació personal per part dels estudiants per aprendre la llengua del país, o es conformaven amb la llengua castellana?

Jo tenia la sensació, que respecte a català, el treballaven perquè “toca” però no hi havia una motivació especial per tot el que he comentat anteriorment.

11. És gratificant com a professora veure l'evolució d'un alumne nouvingut amb el pas del temps?

No vaig tenir el suficient temps per a poder seguir el progrés d'un alumne en concret.

12. I per finalitzar aquesta entrevista, personalment valores d'una manera positiva l'aparició de l'aula d'acollida als instituts a fi que els alumnes nouvinguts tinguin l'oportunitat d'adherir-se a la parla i escriptura de la llengua catalana des d'un bon principi?

Sens dubte, crec que és importantíssima la funció de l'aula d'acollida per aquells alumnes que desconeixen la llengua i així poder seguir millor les classes juntament amb la resta d'alumnes. Conèixer la llengua i també la cultura d'una terra ajuda a comprendre millor els que t'envolten i, per tant, poder trobar el teu lloc en aquest nou país, on hem de tenir en compte que ells no hi han vingut per voluntat pròpia, sinó que han estat els seus pares els qui han pres aquesta decisió en nom seu.

Entrevista a David Ribera

Aquesta entrevista la vaig realitzar el dia 13 de gener del 2014 a David Ribera, professor de llengua castellana i literatura a l'institut Martí l'Humà. Vam decidir entrevistar al David Ribera bàsicament per donar a conèixer, com ho hem fet en l'anterior entrevista, una altra realitat existent a Catalunya i que jo, com ja he dit, no he pogut destacar al Treball de Recerca. Aquest és el no ús del català per part de catalans i immigrants en certs barris o zones properes a Barcelona. En David va estar treballant en un barri proper a la capital catalana on els alumnes es resignaven, totalment, a utilitzar el català.

1. Quina és la teva feina actualment?

Sóc professor de secundària, llengua castellana i literatura.

2. On treballaves anteriorment?

A l'Institut de St. Pere de Ribes

3. Coneixes l'aula d'acollida? Si és així, hi has treballat mai?

Sí en els dos casos. La conec i al mateix temps he tingut l'oportunitat de treballar-hi.

4. Tot i donar classes de llengua castellana, quina era l'actitud que presentaven els alumnes vers la llengua catalana?

A l'Aula d'Acollida impartia l'especialitat de llengua catalana. Sempre hi havia algun alumne que era una mica reticent a rebre classes en català, però la gran majoria d'alumnat era molt receptiu per aprendre el català.

5. Ens podries explicar alguna anècdota d'algun alumne/a sobre l'ús del català?

D'anècdota no en recordo cap d'especial, el que si recordo és que l'alumnat d'origen estranger era més procliu vers el català.

6. Els catalanoparlants parlaven en català amb els no catalanoparlants?

Bé, això era una mica complicat perquè la zona on estava l'institut i el barri feia complicat la comunicació en català. Però tot i així, molts dels alumnes nouvinguts hi posaven esforç en aprendre en la llengua catalana.

7. En aquests casos de poc interès cap a la llengua catalana, personalment quin creus que és el millor recurs a transcorre?

No vaig trobar poc/cap interès vers la llengua catalana, el que passa en aquests casos és que hem de tenir en compte el context sociocultural on està ubicat el centre.

8. I per finalitzar aquesta entrevista, personalment valeres d'una manera positiva l'aparició de l'aula d'acollida als instituts a fi que els alumnes nouvinguts tinguin l'oportunitat d'adherir-se a la parla i escriptura de la llengua catalana des d'un bon principi?

Ho valoro molt positivament. El problema principal actualment és que aquestes unitats i els serveis d'acollida als instituts necessiten un important finançament per part de les administracions, i avui per avui, el tema econòmic està molt complicat en tots els àmbits, fins hi tot en un tant important com és el de l'educació.

4.2.2.1 Anàlisi i valoració de les entrevistes

Quant a les entrevistes respostes pels diferents membres col·laboradors, trobo convenient extreure'n conclusions. Vull destacar que aquestes, com heu pogut veure, estan separades. L'entrevista de la Montse Cardo, la tècnica de normalització lingüística del Servei Comarcal de Català de la Conca del Consorci per a la Normalització Lingüística, he cregut oportú col·locar-la a l'apartat "4.1. Ús social del català dels alumnes estrangers", ja que encaixa més en aquest apartat que en el de l'aula d'acollida a causa del tracte general que té aquesta amb els alumnes immigrants. Montse Cardo nota un grau d'interès positiu per part dels immigrants davant la llengua catalana justificant-ho que la Conca de Barberà és una zona on el català té molta més presència que en d'altres llocs, ja que s'utilitza en molts àmbits de la vida quotidiana (carrer, treball, botigues,...). La Montse també afirma que els immigrants que s'apunten en aquests cursos d'aprenentatge estan motivats a aprendre la llengua, però que som els mateixos catalanoparlants els que els hauríem d'ajudar i quan ells intenten expressar-se en català, no hauríem de canviar al castellà. A més a més, complementa aquesta informació advertint que nosaltres ens hauríem de dirigir a ells en català ja que si no són llatinoamericans, en principi, no coneixen ni el català ni el castellà i no cal que ens dirigim a ells en castellà perquè tampoc ens entendran. És a dir, que no tan sols són ells els que s'han de preocupar per aquest aspecte sinó que nosaltres també hi he de col·laborar per tal d'incrementar l'ús del català. I per finalitzar, la Montse tot i no conèixer de primera mà les aules d'acollida, troba que són un projecte adequat si només s'utilitzen en un principi, quan els alumnes no entenen res de la llengua catalana. Ara bé, ella afirma que quan els alumnes ja dominen mitjanament l'idioma haurien de passar a una aula normal amb la resta dels seus companys per tal de facilitar-ne la integració. En cas contrari, podria convertir-se en una mena d'aula de nouvinguts i aquet fet no afavoriria que utilitzessin el català amb la resta de companys. El català seria la llengua d'ensenyament, allunyada, però, de la resta de la realitat: jocs, amics... I crec que en una comarca com la Conca de Barberà, on el català s'utilitza normalment i majoritàriament per la gent d'una manera espontània i natural, s'ha d'aprofitar aquest fet per mantenir i estendre'n l'ús, explica la Montse.

Les altres tres entrevistes, les quals estan col·locades a l'apartat "4.2 Ús social del català dels alumnes nouvinguts, estan respostes per quatre membres col·laboradors. Segons la Noemí Nadal, tutora de l'aula d'acollida, afirma que en quant a la motivació per a parlar la llengua catalana, al principi, els estranya no estudiar el castellà, però seguidament se n'adonen que l'aprenen simultàniament. A més a més, valora molt positivament el recurs de l'aula d'acollida. Joana Sabaté, assessora LIC, afirma que és difícil veure si les famílies mostren interès vers a llengua catalana. La Joana explica que l'aula d'acollida és molt important i que els professors prenen un paper molt important en aquest, que per tant, ells són els primers ha estimar, cuidar i ensenyar tan bé com es pugui, la llengua.

Finalment, he volgut entrevistar a dues persones, les quals han estat treballant en zones més properes a la capital catalana, on es viu una altra realitat respecte el català. Montse Cartañà, participant a l'aula d'acollida durant un temps, i David Ribera, professor a l'institut de Sant Pere de Roquetes. La Montse afirma que quasi no va notar motivació vers el català per part dels alumnes de l'aula d'acollida d'un centre d'Hospitalet de Llobregat ja que ni tan sols els nois nascuts a Catalunya eren catalanoparlants, de manera que era un aspecte que frustrava molt als nouvinguts pel fet que estudiaven una llengua que no podien usar a fora. Els llatinoamericans, com que ja coneixien el castellà els encuria aprendre una nova llengua com era el català, en canvi, els provinents d'altres indrets, no el volien aprendre ja que trobaven més útil el català. I finalment, en David Ribera, com a experiència viscuda fent de professor en una zona propera a Barcelona, m'explica que el grau d'interès vers el català també és molt baix.

5. CONCLUSIONS DEL TREBALL DE RECERCA

Un cop finalitzat aquest treball de recerca puc afirmar que he assolit la total satisfacció i plenitud vers aquest. És gratificant poder recopilar tota la feina que has estat efectuant durant un temps, relativament llarg, i observar els bons resultats que n'han sortit. Per tant, estic totalment contenta i valoro molt positivament, tant l'elecció del tema com la feina que s'amaga darrere d'aquest treball. És tan extensa la complaença i l'interès en el desenvolupament d'aquest que deixo les portes obertes i, qui sap, si algun dia continuaré el treball amb l'objectiu de confeccionar un projecte d'un grau més formal en l'estudi de l'ús social del català a gran escala.

Vull subratllar un aspecte important sobre el treball, i és que a causa de la gran amplitud i abundància d'informació trobada he hagut de posar límits en aquest. M'hauria agradat i hauria pogut desenvolupar-lo d'una manera més extensa, afegint per exemple la investigació, l'estudi i el seguiment d'un alumne en concret nouvingut recentment i analitzar-lo durant un any veient el seu progrés, o bé, endinsar-me en el món dels professionals que dia rere dia lluiten perquè els alumnes estrangers aprenguin la llengua catalana i la utilitzin, o bé, per exemple, en les moltes més amenaces en què es troba reprimat el català, actualment. Tot i no haver-ho pogut fer, considero que el treball abasta i toca bastants temes per la qual cosa el fa ser ric en contingut.

Un cop he fet el treball, he pogut observar com la prioritat principal no és, tan sols, la de buscar informació i posar-la en el paper, sinó que també una de les precedències és aprendre a utilitzar diversos programes, saber fer el buidatge d'un llibre, treballar amb gràfics, entre moltes d'altres, que abans no m'hagués imaginat.

I basant-nos en les conclusions del treball, seguidament us presentaré els resultats i les respostes als diferents objectius que em vaig plantejar a l'hora de seguir una pauta per poder dur a terme la investigació. Com ja sabeu l'objectiu del treball és el d'analitzar la situació actual de la llengua catalana aplicada a la població immigrant, com també, a l'alumnat de l'aula d'acollida del centre.

Segons els resultats de les enquestes passades a 69 estudiants, el total d'immigrants del centre, trobem que el català segueix sent la llengua més còmoda pels immigrants amb un 65% respecte el total. Mentre que un 13% no la descarta i diu que se sent còmode amb ambdues (català i castellà). Aquest resultat és molt enriquidor, ja que, observem un grau d'interès cap a la llengua fet que fa que aquesta no desaparegui i se senti viva.

Respecte a l'àmbit de l'aula d'acollida, trobem que el 61% del total hi ha participat alguna vegada i un 90% afirma que és un ajut. Així doncs, l'aula d'acollida com a recurs és un espai per facilitar l'acollida a l'alumnat nouvingut que s'incorpora al sistema educatiu català. Les aules d'acollida s'entenen com una passarel·la, un lloc de trànsit. Es tracta d'un recurs flexible i obert tot el dia en horari lectiu i això permet que sigui molt més fàcil i possible adequar el recurs a les necessitats de l'alumnat. S'hi ha de dedicar un màxim de 12 hores setmanals per l'aprenentatge intensiu del català, fet que dona a entendre el gran paper que juga la llengua catalana en aquesta.

Pel que fa a la segona part del treball relacionat amb l'ús social del català dels alumnes nouvinguts, si ens fixem en l'anàlisi del català, trobem que principalment depèn del lloc de procedència, més que del temps que fa que estiguin a Catalunya, que també. Els alumnes provinents de l'Àsia i de l'est d'Europa (Ucraïna, Romania, Bulgària, etc.) es troben amb més dificultats a l'hora d'aprendre la llengua. En canvi, per altra banda, trobem els alumnes provinents de l'Amèrica del Sud o del centre d'Europa, que els és més fàcil l'aprenentatge del català. Pels llatinoamericans el motiu és clar, ja que aquests coneixen el

castellà i per tant els és més fàcil interioritzar el català. Els alumnes de l'Europa Central també els és més accessible, ja que aquests possiblement coneguin la llengua francesa i, per tant, els sigui més senzill l'aprenentatge de la nostra llengua. En els casos dels marroquins, si l'alumne/a coneix la llengua francesa li serà més còmode l'aprenentatge d'aquest, en canvi, si no el sap, formarà part del grup amb més dificultats en la formació.

D'altra banda, puc afirmar que els alumnes de l'aula d'acollida, és a dir, els que estan iniciant-se en l'aprenentatge d'un nou idioma, o bé, ja s'hi han iniciat, acostumen a seguir les fases del procés d'aprenentatge d'una nova llengua⁴⁵.

En el cas de la Lise, provinent de Bèlgica fa dos mesos, podem comprovar com la noia està en la fase d'imitació, ja que ella repeteix l'input que rep sense cap tipus de control, i moltes vegades sense ser conscient del significat del component lingüístic que està repetint.

Els altres casos d'alumnes podríem col·locar-los a la fase d'interllengua. Aquests usen la llengua significativament en situacions comunicatives. S'expressen utilitzant la gramàtica mental que els van construir. Ara bé, en moments puntuals se'ls produeixen dubtes i fan barreges amb les llengües que ja coneixen.

⁴⁵ Explicació a l'apartat 3.2.2.1 L'aprenentatge d'una nova llengua

Per a l'aprenentatge d'una llengua és molt important considerar els vincles afectius que estableixes amb els parlants d'aquella llengua, que tingui sentit fer-ne ús, sinó es perd interès per parlar-la. Probablement sigui la causa per la qual el català s'hagi guanyat a les aules i s'hagi perdut als patis. S'ha cuidat molt l'aprenentatge de la llengua estrictament, però no s'han treballat tant les estratègies per teixir vincles afectius entre els catalanoparlants d'origen i els no catalanoparlants. Per tant, és igual d'important les hores que l'alumnat està a l'aula d'acollida però també l'estar en contacte amb la resta de companys. Si se segrega molt no és bo. És bàsic treballar els vincles afectius amb els alumnes, els aspectes interculturals ben treballats et permeten fer un ús de la llengua d'una manera natural. En canvi, treballar la llengua només en un context acadèmic d'aprenentatge corre el risc que l'avorreixin perquè no la veuen útil.

També vull destacar que a partir de les entrevistes, he arribat a la conclusió que la zona que he analitzat, com és la Conca de Barberà, forma part d'un dels indrets més prestigiosos quant a utilització de la llengua catalana. Un dels motius és l'ús que se'n fa d'aquest en llocs públics, llocs educatius, o simplement al carrer, que per tant és molt elevat. Per altra banda, trobem zones, normalment ciutats, on el català perd importància a causa de la força que pren el castellà. M'agradaria recalcar que en l'apartat d'entrevistes em vaig posar en contacte amb l'escriptor i filòleg català Màrius Serra per a entrevistar-lo però no va ser possible a causa de motius laborals i personals d'aquest.

I ja com a conclusió final voldria afegir que la realització d'aquest treball de recerca, a més a més de tot el que he explicat anteriorment, m'ha servit per valorar, poder comprendre i viure des d'una posició molt més personal l'aprenentatge d'una nova llengua des d'un inici, amb les dificultats que suposa aquesta i l'adaptació en tot moment que es necessita per dur-ho a terme. A més a més, he pogut desmitificar molts tòpics que tenia des d'un principi sobre els immigrants i he pogut comprovar que eren totalment falsos en relació a l'interès que mostren els nouvinguts amb el català. Destacar per últim, que moltes interaccions a l'aula d'acollida no han pogut ésser explicades al llarg del treball

perquè formen part d'experiències viscudes i íntimes que enriqueixen i queden en la persona d'un mateix.

6.BIBLIOGRAFIA I NETGRAFIA

-Bibliografia

BALAGUERO, M. Emilia, BARRACHINA, Maria, FUENTES, Mirella, GRACIA,M. del Mar, HOMS, Cristina, RUBIO Ederlinda. *Mosaic*. Barcelona: Ed. Castellnou, 2008.

BENVENISTE, E., *Problèmes de linguistique générale II*. París: 1974, Gallimard

CARULLA, M. *La llengua catalana en l'actualitat*. Barcelona: Publicacions de l'Institut de Sociolingüística Catalana, 1990

COROMINA, Eusebi; CASACUBERTA, Xavier; QUINTANA, Dolors. *El treball de recerca. Procés d'elaboració, memòria escrita, exposició oral i recursos*. Vic: Eumo Editorial, 2000

FORMARIZ, A., CASANOVAS, M. I BALAGUER, C. Educació de Persones adultes per a la convivència i la cooperació en una societat multicultural. Finestra Oberta. Núm. 28. Fundació Jaume Bofill.

JUNYENT I FIGUERAS, M. Carme. *Llengua i acollida. Quaderns per a l'anàlisi* 27. Barcelona: Horsori Editorial, octubre 2009

JUNYENT I FIGUERAS, M.Carme. *La diversitat lingüística. Didàctica i recorregut de les llengües del món*. Barcelona: Edicions Octaedro, S.L., abril 1999

JUNYENT I FIGUERAS, M.Carme; UNAMUNO, Virginia. *El català: Mirades al futur*. Barcelona: EUB Ediciones Universitarias de Barcelona, S.L., juliol 2002

KOSSMANN-PUTTO, J.A. (1996). *Historia de los Países Bajos del Norte y del Sur*. Rekkem: Stichting Ons Erfdeel vzw.

PUEYO, Miquel. *El fantasma de la mort del català*. Barcelona: Edicions Proa, 2007

PUEYO, Miquel. *Llengües en contacte en la comunitat lingüística catalana*. València: Servei de Publicacions Universitat de València, 1992

RUIZ, U., *La reflexió interlingüística: ajudar a pensar en/ amb/ sobre/ tres llengües. Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, 38. Barcelona: Ed. Graó, 2006.

-Hemeroteca

Godó, Javier., Corzo, Begoña., Article: *En cuestión de igualdad vamos a peor*. Magazine La Vanguardia. La Vanguardia Ediciones SL. Novembre del 2013.

-Documentals

El diari de l'aula d'acollida.

Programa Aules obertes

Idioma Català

Producció Generalitat de Catalunya (Departament d'Ensenyament)

Any de producció 2008

La immersió lingüística

Junyent, Carme

Idioma Català

Programació 30 minuts TV3

Any de producció 2012

-Netgrafia

<http://aula2interculturalitatgrup9.wikispaces.com/>

<http://blocs.xtec.cat/torrefortacatala/materials-i-exercicis/>

<http://webs.racocatala.cat/cat1714/d/histcat.pdf>

<http://www.edu365.cat/>

<http://www.gencat.cat/>

<http://www.iec.cat/>

<http://www.indescat.cat/>

<http://www.observatoridelallengua.cat/>

<http://www.xtec.cat/>

<http://www20.gencat.cat/portal/site/Llengcat/>

<https://www.plataforma-llengua.cat/catavolta/>